

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta/

Jyväskylän yliopisto

Alueellisten TV-uutislähetysten heijastama käsitys
Keski-Suomen alueellisesta identiteetistä

Tiina Salmijärvi

Pro Gradu-työ

Valtio-oppi

Kesä 2001

80 s. + liitteet 9 s.

TIIVISTELMÄ

Alueellisten TV-uutislähetysten heijastama käsitys Keski-Suomen alueellisesta identiteetistä

Tutkielmassa tarkastellaan sitä, millaisena keskisuomalaisuus näyttäytyy Keski-Suomen alueellisten TV-uutisläheysten kautta alueuutiskokeilun alkuvaiheessa. Tutkimuksen ajanjaksona on siten ensimmäinen puolivuotiskausi alueellisten TV-uutisten historiassa eli 6.1.-30.6.2000. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä, joihin tutkimuksessa pyritään vastaamaan ovat se, minkälaisia piirteitä läheyksissä keskisuomalaisuudelle tuotetaan ja minkälaisista elementeistä alueellinen identiteetti rakennetaan. Tutkimus tarkastelee myös sitä, miten Keski-Suomi rajautuu maantieteellisesti. Teoreettisena lähtökohtana tutkimuksessa on alueellisen yhteisön hahmottaminen symbolisena konstruktiona. Keski-Suomi ei hahmotu vain ja ainoastaan maantieteellisenä tai hallinnollisena yksikkönä, vaan alue nähdään tässä tutkimuksessa kulttuurisesti ja sosiaalisesti tuotettuna käsitteenä, jossa määrittelyt ja puhutavat siitä jatkuvasti rakentavat, ylläpitävät ja muokkaavat sen olemassaoloa. Kyse on siten symbolisesta yhteisöllisyyden tuottamisesta. Muita tutkimuksen lähtökohtia ovat kuvitteellisen yhteisön käsite sekä alueidentiteetti. Kuvitteellisella yhteisöllä tarkoitetaan tässä sitä, että alue tuotetaan kielellisesti yhteisöksi, vaikka yhteisön perinteiset määritelmät eivät täyty (keskinäinen vuorovaikutus ja erottautuminen muista yhteisöistä). Alueidentiteetillä viitataan alueen luonteeseen ja erityispiirteisiin. Keskisuomalaisuuden tuottaminen uutislähetyksissä nähdäänkin tässä työssä jatkuvaksi kilpailuksi keskenään taistelevista näkemisen tavoista. Tutkimusmenetelmänä on käytetty sekä sisällönanalyysiä että A.J. Greimasin semioottista neliötä argumenttien analyysissä. Tutkimuksen keskeisiä päätelmiä oli, että alueellisten TV-uutislähetysten keskisuomalaisuus painottui Jyväskylän seudulle, kaakkoiseen Keski-Suomeen ja Saarijärven seudulle. Samanaikaisesti Jämsän seutu jäi erittäin vähälle huomiolle. Sisällöllisesti kulttuurin ja talouden teemat nousivat voimakkaimmin esille. Puhetapa eri aihealueilla vaihteli selvästi: kulttuurissa äänensä kuuluville saivat tavalliset keskisuomalaiset, mutta talouden sektorilla lähinnä asiantuntijat. Keskisuomalaisuus näyttääkin rakentuvan monenlaisista elementeistä, tärkeimpinä kulttuuri, talous, sosiaali- ja terveyssektori, koulutusasiat sekä luonto ja ympäristö.

AVAINSANAT: alueelliset TV-uutislähetykset, alueidentiteetti, kuviteltu yhteisö, Keski-Suomi, semioottinen neliö, symboli

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
SISÄLLYS	3
1. JOHDANTO	5
2. AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	6
2.1 Aikaisemmat alueidentiteetti-tutkimukset	6
2.2 Lähestymistapana A.J. Greimasin semiotiikka	9
2.2.1 Greimasin semiotiikasta lyhyesti	9
2.2.2 Taustalla kentän käsite	10
2.2.3 Semioottinen neliö	11
3. YHTEISÖ, IDENTITEETTI, ALUE, ALUEIDENTITEETTI	12
3.1 Mitä kuvitteellisella yhteisöllä tarkoitetaan?	13
3.1.1 Andersonin ja Paasin näkemyksiä kuvitellusta yhteisöstä	13
3.1.2. Yhteisö samastumisen kohteena	15
3.2 Näkökulmia identiteettiin	16
3.2.1 Identiteetin ja yhteisön käsitteellinen taustayhteys	17
3.2.2 Identiteetin poliittisuus	18
3.3 Alueidentiteetti	20
4. KESKI-SUOMI MAAKUNTANA JA MAAKUNTALÄÄNINÄ	21
4.1 Maakunnan ja läänin välisestä suhteesta	21
4.2 Keski-Suomen tilanne	24
4.2.1 Keski-Suomen syntyhistoria	25
5. MEDIA IDENTITEETIN TUOTTAJANA	27
5.1 Alueelliset TV-uutislähetykset	27
5.2 Median rakentaa osaltaan identiteettiä	28
6. TUTKIMUSASETELMA	31
6.1 Tutkimuksen toteutus	31
6.2 Tarkastelussa aihealueet ja spatiaalinen jaottelu	32
7. TUTKIMUKSEN TULOSTEN TARKASTELU JA ANALYYSI	34
7.1 Aihealueittainen tarkastelu	34
7.2 Spatiaalinen tarkastelu ja analyysi	35
7.3 Aihealueittainen analyysi	40
7.3.1 Talouselämä tuotetaan vireäksi ja vilkkaaksi Keski-Suomessa	40
7.3.2 Keski-Suomi - suomalaisen kulttuurin kehto	43
7.3.3 Sosiaali- ja terveyssektorilla puhuu asiantuntija	46
7.3.4 Koulutussektorilla Jyväskylän yliopistosta alueen symboli	48
7.3.5 Luonto- ja ympäristöuutisointi keskittyy ihmisen toimintaan	52
7.3.6 Rikoksia ei haluta lakaista maton alle	53
7.3.7 Yhdistys- ja järjestötoiminta viestii vireästä alueesta	55
7.3.8 Maa- ja metsätaloudessa puhujana maanviljelijä	56
7.3.9 Liikenteessä vain autoilijoita	58

7.3.10 Kunnallispolitiikan rooli vähäinen	59
7.4.11 Harvinaiset aihealueet	61
7.4 Haastateltavien asema sekä sukupuoli	63
7.5 Kaksi tarinaa: maakunnan yhtenäisyys ja aktiivisuuden korostaminen	65
7.5.1 Maakunnallinen yhtenäisyys	65
7.5.2 Aktiivisuuden korostaminen	66
8. LOPPUTULOKSET	67
9. KESKI-SUOMI VOIMISSAAN 2000-LUVULLA	69
LÄHTEET	71
LIITTEET	81
TAULUKOT	
Taulukko 1: Semioottinen neliö	12
Taulukko 2: Aihealuejaottelu	32
Taulukko 3: Keski-Suomen alueellisten TV-uutislähetysten aihealueittainen jakautuminen 6.1.-30.6. 2000	35
Taulukko 4: Keski-Suomen alueellisten TV-uutislähetysten juttujen kuntakohtainen jakautuminen 6.1.-30.6. 2000	37
Taulukko 5: Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten juttujen lukumäärä seutukunnissa suhteutettuna seutukuntien väkilukuun 6.1.-30.6.2000	39
Taulukko 6: Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten haastateltavien aseman jakaantuminen 6.1.-30.6. 2000	63
Taulukko 7: Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten haastateltavien sukupuolijakauma 6.1.-30.6. 2000	64

1. JOHDANTO

Opiskeluajanani jouduin useaan otteeseen vastaamaan kysymykseen, mistä olen kotoisin. Todekseni, että olen täysin keskisuomalainen juuriltani, jouduin lähes aina perustelemaan sitä, sillä monien mielestä kukaan ei voi olla aidosti keskisuomalainen. Perusteluna oli se, että Keski-Suomeen on aina tultu jostakin muualtapaän Suomea (esimerkiksi Karjalasta tai Pohjanmaalta). Ihmettelin usein sitä, miksi ulkopuolisten on niin vaikea ymmärtää, että joku todella on Keski-Suomesta kotoisin. Tämä esimerkki kertoo mielestäni oivallisesti siitä, miten keskisuomalaisuutta on aina jouduttu perustelemaan, hakemaan olemassaololle oikeutusta, legitimizeettiä. Keskisuomalaisuus ei ole koskaan ollut itsestäänselvää ja luonnollista, vaan sen puolesta on jouduttu aina taistelemaan. Tämä tutkimus pyrkii hahmottamaan sitä, millaisena keskisuomalaisuus näyttää Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten kautta 2000-luvulla, minkälaisia piirteitä lähetyksessä keskisuomalaisuudelle tuotetaan ja minkälaisista elementeistä se rakennetaan.

Yleisradio käynnisti alkuvuodesta 2000 alueelliset TV- uutislähetykset vuoden kestäväna kokeiluna kolmella paikkakunnalla Turussa, Jyväskylässä ja Oulussa. Tarkoituksena kokeilussa oli kartoittaa kokemuksia alueellisten TV- uutislähetysten tekemisestä alueilla. Lähetykset saivat hyvän vastaanoton ja nyt alueellisten uutisten paikkakuntia lisätään vaiheittain niin, että ne kattavat tulevaisuudessa lähes kaikki maakunnat Suomessa.

Tätä tutkimusta varten olen analysoinut 18 Keski-Suomen alueuutisten lähetystä, jotka on poimittu satunnaisotannalla ensimmäisen puolivuotiskauden ajalta (6.1.-30.6.2000) niin, että millä tahansa viikolla oli mahdollisuus päästä tutkimuksenn mukaan. Aineisto koostuu inserteistä ja sähkeistä, joita on yhteensä 145 kappaletta.

Tärkeimmät tutkimuskysymykset ovat, *millä tavalla keskisuomalaisuutta tuotetaan uutislähetyksissä* ja toisaalta, *millä tavalla keskisuomalaisuus maantieteellisesti rajautuu*. Tutkimusmenetelmänä on käytetty sekä sisällön analyysiä että argumenttien analyysiä semioottisen neliön avulla. Sisällön analyysin avulla päästään käsiksi alueelliseen identiteettiin ja sitä syvennetään A. J. Greimasin semioottisen neliön avulla. Lähtökohta-ajatuksena siis on, että analysoimalla ohjelman sisältöä, voidaan tutkia sitä, minkälaisia keskisuomalaisia alueidentiteettejä tuotetaan alueellisten TV-uutisten lähetyksissä. Alueidentiteetillä tarkoitetaan tässä alueeseen liitettäviä aluetta keskeisesti määrittäviä tekijöitä. Tutkimuksessa ei olla siten kiinnostuneita yksittäisten ihmisten käsityksistä tietystä alueesta. Taustaolettamuksena tutkimuksessa on se, että alueellista identiteettiä ei pidä ottaa annettuna, vaan lähetyksissä aktiivisesti tuotetaan, ylläpidetään ja uusinnetaan keski-

suomalaisuutta. Teoreettisena taustaolettamuksena on myös kuvitteellisen yhteisön käsite sekä se, että yhteisöä tuotetaan symbolisella tasolla. Kuvitteellisella yhteisöllä tarkoitetaan tässä sitä, että alue tuotetaan kielellisesti yhteisöksi, vaikka yhteisön perinteiset määritelmät (keskinäinen vuorovaikutus ja erottautuminen muista yhteisöistä) eivät välttämättä täyty. Keskeinen käsite työssä on myös alueidentiteetti, jolla viitataan alueen luonteeseen ja erityispiirteisiin. Keskisuomalaisuuden tuottaminen uutislähetyksissä nähdäänkin tässä työssä jatkuvaksi kilpailuksi keskenään taistelevista näkemisen tavoista.

Myös Keski-Suomen fyysiset rajat ovat jatkuvassa liikkeessä. Tutkimukseni yksi tavoite onkin selvittää, mistä alueellisten TV-uutislähetysten Keski-Suomi alkaa ja mihin se loppuu. Tilanne on erityisen kiinnostava siinä mielessä, että Keski-Suomen lääni lakkautettiin 1990-luvun puolivälissä ja hallinnollisesti alue kuuluu nyt Länsi-Suomen lääniin. Tutkimuksen lähtökohtiin kuuluu myös ajatus siitä, että alueellinen TV-uutislähetys pyrkii toimimaan jossain määrin oman maakunnan puolestapuhujana.

Tutkimuksen taustalla on laaja kysymys alueiden merkityksen kasvusta ihmisten identiteetin rakentajana. Tutkijat ovat arvelleet, että globalisaation seurauksena kansallisvaltioihin samastuminen vähenee, samalla kun paikallinen ja ryhmäkohtainen identiteetti tulee korostumaan (esim. Sihvola 2000, 19-20). EU tukee omalta osaltaan alueiden nousua korostamalla nk. subsidiari-teetti-periaatetta, jonka mukaan päätöksenteko on vietävä mahdollisimman lähelle kansalaisia. Suomessa kansallinen yhtenäisyys on ollut perinteisesti voimakasta, nähtäväksi jää miten tilanne muuttuu tulevinä vuosina.

2. AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

2.1 Aikaisemmat alueidentiteetti-tutkimukset

Alueellisen identiteetin kokonaisvaltaista muodostumista keskisuomalaisessa joukkoviestintävälitteessä ei ole aikaisemmin tutkittu. Alueellisista TV-lähetyksistä ei myöskään ole julkaistua tutkimustietoa. Tästä syystä tämä tutkimus tuo uutta tietoa Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten luomasta alueellisesta identiteetistä. Alueidentiteettiä käsitteleviä tutkimuksia on tehty jonkin verran. Seuraavaksi esiteltävissä tutkimuksissa on jokaisessa jokin keskeinen yhtymäkohta omaan tutkimukseeni.

Sanna Mieltunen on pohtinut valtio-opin pro gradu-työssään lappilaisten alueellista identiteettiä muuttotappiokeskustelun kautta Lapin kansan ja Pohjolan Sanomien pääkirjoituksissa ja yleisön-osastokirjoituksissa. Mieltusen tutkimuksessa ydinkysymykseksi nousee se, millaisia asemia Lapille ja lappilaisille rakennetaan sanomalehtikirjoituksissa. Työssä analysoidaan myös sitä, miten eri toimijoiden aluepoliittiset argumentit rakentuvat ja eroavat toisistaan. Kirjoitusten kautta lappilaisista rakentuu moniulotteinen kuva: toisaalta koetaan oma asema vaikeaksi pohjoisessa periferiassa, mutta toisaalta lappilaiset näyttävät aktiivisina, tulevaisuuteen sekä alueen mahdollisuuksiin myönteisesti suhtautuvina. (Mieltunen 2001) Omassa tutkimuksessani olen kiinnostunut Mieltusen tavoin nimenomaan siitä, millaisia käsityksiä journalismi tuottaa alueesta sekä siitä, miten argumentit ovat rakentuneet. Mieltusesta poiketen tarkastelen yhden joukkoviestintäväliseen luomaa kokonaiskuvaa alueestaan.

Jaana Hujanen on journalistiikan väitöskirjassaan Journalismin maakunnallisuus (2000) paneutunut siihen, miten maakuntalehtien tehtävä alueellisena äänenä toteutuu maakuntajournalismissa. Ydinkysymys on se, miten alueellisuus representoituu maakuntalehtien teksteissä. Tutkimuksessa tuli esille, että maakuntalehtien sivuilta puuttuu ”kadun perspektiivi” eli tavallisen ihmisen arkinen näkökulma. Maakunnallisuutta lähestytään pikemminkin hallinnollisesti, poliittisesti ja teknisesti. Hujanen mukaan maakunnallisuus näyttäätyy maakuntalehdissä pikemminkin alueellisina instituutioina, virkamiesten ja poliitikkojen lausuntoina sekä virallisina toimijoina kuin tavallisten ihmisten asioina tai toiminnan paikkoina. (Hujanen 2000, 9-18, 235-255) Omassa tutkimuksessani Hujanen esille nostamat kysymykset aktualisoituvat siten, että pyrin selvittämään sitä, miten alueellisten TV-uutisten lähetyksissä tuotetaan alueellisuutta eli, näyttäätyykö lähetyksissä poliittiset, hallinnolliset ja tekniset asiat keskisuomalaisuuden elementteinä, vai tuotetaanko tavallisen ihmisen arkinen näkökulma aktiivisesti esille.

Hujanen tutkimuksen yksi keskeinen tulos oli, että maakuntalehtien lukijoille ei muodosteta osallistuvan kansalaisen identiteettiä, vaan passiivinen vastaanottajan rooli. Hujanen mukaan maakuntalehtien journalismissa on luotettu asiantuntijavaltaan samaan aikaan, kun alueiden yhteisölliset kysymykset ovat jääneet täysin marginaalisiksi. Hallinnollisista päätöksistä ja toiminnasta uutisointiin niin ikään, kun taas seuraukset jäivät vähäiselle käsittelylle. Arkipäiväinen, eletty alueellisuus, kansalaisen näkökulma, ei siis näydytyy maakuntalehtien journalismissa. (Hujanen 2000, 9-18, 235-255) Nämä kysymyksenasettelut näyttävät myös omassa tutkimuksessani siten, että analysoin, millaista asemaa katsojille pyritään rakentamaan lähetyksissä. Lisäksi selvitän, mistä näkökulmasta asioita lähestytään, onko puhujana tavallinen kadunmies, asiantuntija vai poliitikko.

Ilpo Tapaninen on selvittänyt Pohjois-Pohjanmaan alueen, kulttuurin ja identiteetin muodostumista tutkimuksessaan Pohjois- Pohjanmaan liitolle. Tutkimuksen ensisijainen tarkoitus oli tuottaa ajan kriteerit täyttävää, kulttuuripainotteista maakunnallista oppimateriaalia. Tapaninen pohtii tutkimuksessaan myös maakunnan maantieteellistä rajautumista. Työssä selvitetään laajasti myös Pohjois-Pohjanmaan historiallista kehitystä, maakuntaidentiteettiä, maakunnallisia tunnuksia sekä maakunnallisten instituutioiden muodostumista. Keskeisiksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntaidean legitimoijiksi Tapanisen mukaan ovat muotoutuneet maakuntatunnukset (vaakuna, maakuntalaulut yms.), maakunnalliset kulttuurilaitokset, maakuntalehdistö, mutta myös kansalaistoiminta (esimerkiksi harrastajateatterit, urheilu ja liikunta) (Tapaninen 1999, 152-153). Omassa tutkimuksessani aktualisoituu Tapanisen projektiin niin ikään liittyvä alueen maantieteellinen rajautuneisuus. Tässä työssä se näyttääytyy siten, että tarkastelen sitä, mitä on maantieteellisesti se keskisuomalaisuus, jota alueellisten TV- uutisten lähetyksissä tuotetaan. Tapanisen tutkimuksessa valotettiin myös Pohjois- Pohjanmaan historiallista kehitystä ja maakuntaidentiteetin piirteitä. Näitä asioita analysoin myös omassa tutkimuksessani jonkin verran.

Kimmo Salminen on pohtinut tutkimuksessaan Paikallisen julkisuuden nostattaminen kaupunkiseudulla uuden mediateknologian ja verkkoviestinnän tarjoamia mahdollisuuksia. Salmisen mukaan uusi teknologia tarjoaa välineitä nimenomaan paikallisen vuorovaikutuksen lisäämiseen esimerkiksi kaupunkiyhteisöissä. Tämän seurauksena yhteisöllisyys lisääntyisi, alueellinen identiteetti vahvistuisi, kun paikalliset ja alueelliset toimijat aktivoituisivat yhteisen hyvän saavuttamiseksi. (Salminen 1999) Omassa tutkimuksessani kysymys yhteisöllisyydestä näyttääytyy siten, että selvitän sitä, minkälainen rooli alueellisilla TV- uutislähetyksillä on Keski-Suomessa yhteisöllisyyden rakentamisessa ja paikallisen julkisuuden lisäämisessä. Salmisen tutkimus keskittyy paikallisen julkisuuden tuottamiseen multimedian ja hypertekstin keinoin. Kaksisuuntaisen informaatioteknologian ansiosta vastaanottajasta voi tulla lähettäjä. Tämä tarkoittaa sitä, että perinteinen lähettäjä- vastaanottaja-asetelma on murtumassa tiedonvälityksessä. Yleisölähtöisyys nousee avainasemaan, on tuotettava materiaalia, jota yleisö haluaa ja, jota yleisöllä itsellään on mahdollisuus jopa tuottaa jossain määrin. Puhutaankin nk. kansalaisjournalismista. Tämä edellyttää sisältötuotannollisten ohjelmistojen ja tuotantokäytäntöjen uudelleen organisoimista. (Salminen 1999) Kimmo Salminen näyttääkin tarjoavan yhden ratkaisun Hujasen edellä esittämään ongelmaan journalismin liiallisesta poliittis-hallinnollisesta luonteesta ja kadunmiehen näkökulman puuttumisesta. Uusi mediateknologia voi siten olla osaltaan lisäämässä tavallisen ihmisen näkökulmaa tiedotusvälineissä. Television ollessa kyseessä Digi-TV on jo lähitulevaisuudessa osittain mahdollistamassa tätä mediateknologian muutosta. Salmisen esille tuomat näkemykset yleisöläh-

töisyydestä nousevat esille myös tässä tutkimuksessa. Ne näyttäytyvät lähinnä siinä, miten tavallisen kadunmies saa äänensä kuuluville lähetyksissä sekä miten ja mistä näkökulmasta aiheita on lähestytty.

Pirkko Hakkarainen on tutkinut alue-TV:n aloittamisen mahdollisuuksia Päijät-Hämeen alueella. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla alueen eri toimijoita. Keskeisimpiä tutkimustuloksia oli se, että alueen asukkaat ja toimijat pitävät alue-TV:tä erittäin hyödyllisenä alueen asukkaiden kannalta, mutta rahoitus nousee kynnyksysymykseksi. Alue-TV vaatii mittavaa rahoitusta, eikä alueella oli tarvittavaa pääomaa toiminnan rahoittamiseksi. Alueen asukkaiden ja toimijoiden mielestä alue-TV:llä olisi alueidentiteettiä ja yhteisöllisyyden kokemisen kannalta myönteisiä vaikutuksia. Niinpä vaadittiin yleisesti, että alue-TV:n tulisi näkyä koko Päijät-Hämeen maakunnassa. Jonkin alueen poisjääminen merkitsisi aktiivista sulkemista yhteisön ulkopuolelle. Oman tutkimukseni kannalta keskeisintä Hakkaraisen selvityksessä on se, että se vahvistaa käsitystä siitä, että haastateltujen asukkaiden ja alueen toimijoiden mukaan alue-TV:llä olisi erittäin merkittävä asema alueen yhteisyyden luojana. Lisäksi alue-TV mahdollistaisi oman identiteetin aktiivisen rakentamisen, sillä koko maan kattavilla TV-kanavilla käsitellään vain vähän maakuntien asioita. Haastateltujen päijäthämäläisten mielestä TV:ssä välittyikin useinmiten vain pääkaupunkiseudun näkökulma. (Hakkarainen 1998)

2.2 Lähestymistapana A.J. Greimasin semiotiikka

Tässä työssä on käytetty analyysin välineenä pääosin sisällönanalyysiä. Jotta analyysi ei jäisi pelkästään kuvailun tasolle, avuksi on otettu A. J. Greimasin semiotiikka. Sen avulla päästään käsiksi siihen, millaisia merkityksiä tarkasteltujen alueuutisten lähetyksiin on liitetty ja millaisten tulkintojen perusteella. Vaikka näillä merkityksenannoilla ja tulkinnoilla on historialliset kytkentänsä alueuutisten lähetysten sisältöön, sisältö sellaisenaan ei ole ainoastaan enää kiinnostuksen kohteena, vaan on tarkoitus päästä astetta syvemmälle tasolle analyysissä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaankin myös tulkintojen keskinäisiin suhteisiin perustuvaa ja näissä suhteissa ilmenevää poliittista valtataistelua. Seuraavassa Greimasin teorian lähtökohtia on esitelty lyhyesti.

2.2.1 Greimasin semiotiikasta lyhyesti

A. J. Greimasin semiotiikka sijoittuu ranskalaisen tieteen traditioon. Tämä näkyy Greimasin tuotannossa ranskalaisen lingvistiikan vaikutuksena (de Saussure) ja toisaalta strukturalismissa (Lévi-Strauss, Barthes, Lacan). (Tarasti 1980, 4) A. J. Greimasin semioottinen suuntaus on yksi osa Pariisin kolmesta koulukunnasta, jotka tutkivat semiotikkaan liittyviä kysymyksiä. Sitä

sivuavat Roland Barthesin ja Gerard Genetten estetisoiva semiotiikan suuntaus sekä Julia Kristevan edustama ideologinen semiotiikan koulukunta. Greimasin koulukunnan semioottinen metodologia on luonteeltaan tieteellistä. Käytännössä se on ryhmittynyt Groupe de recherches sémiolinguistiquees-nimisen tutkimuskeskuksen ympärille Pariisissa. (Greimas 1999, 3) Greimasin semiotiikka sopii nimenomaan tekstin syvätasojen tulkintaan, sillä teorian tarkoituksena on teoretisoida sitä, miten teksteihin sisältyvät merkitykset muodostuvat ja millä tavoin tekstit luovat, ylläpitävät ja tuottavat merkityksiä. Tärkeää on huomioda, että Greimasin teorian tarkoituksena on pyrkiä selvittämään nimenomaan sitä, kuinka tekstit merkitsevät, ei se mitä ne merkitsevät. (Silvo 1988, 41)

2.2.2 Taustalla kentän käsite

Pierre Bourdieun luoma kentän käsite näyttelee Greimasin ajattelun taustalla merkittävää roolia. Kentällä tarkoitetaan toimintaympäristöä, jossa sille tyypilliset tulkintakäytännöt aktualisoituvat. Esimerkiksi juridiikan kenttää hallitsevat lakimiehet ja poliitikan kenttää poliitikot. Eri kentät toimivat toisistaan suhteellisen itsenäisesti ja niillä kullakin on oma toimintalogiikkansa (Bourdieu 1969, 89). Kentälle meneminen ei ole automaattista, vaan sinne pääsy ja toimiminen edellyttää kentälle ominaisen ajattelu- ja toimintatapojen sisäistämistä (Bourdieu 1969, 118). Bourdieun näkemykset keskittyvät nimenomaan kentillä ilmeneviin sosiaalisiin voimiin ja kamppailuihin (1969,89). Kamppailun tavoitteena on saavuttaa auktorisoitu asema kentällä, jonka myötä on mahdollista hallita kentille tyypillisiä pääoman lajeja - esimerkiksi poliittista, kulttuurista, taloudellista tai sosiaalista pääomaa (Bourdieu 1969, 91; 1975, 23; 1989, 21).

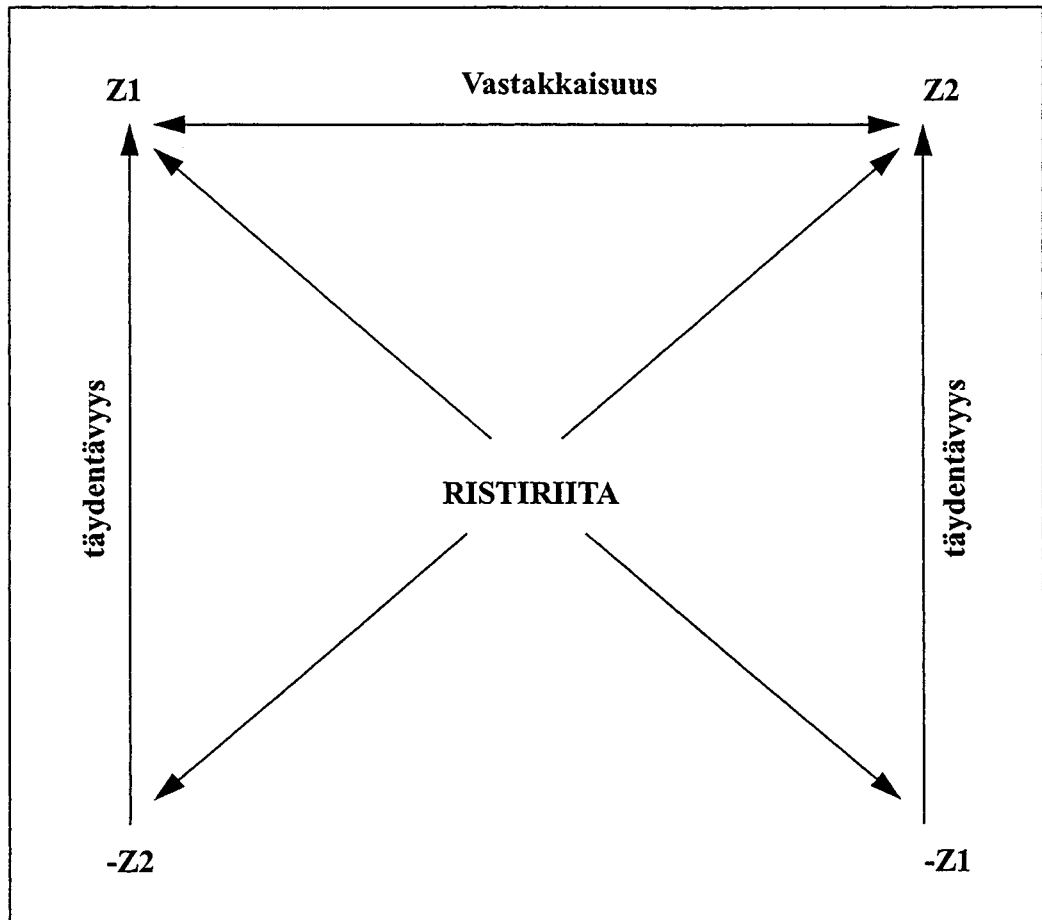
Merkittävä rooli tulkintakenttien sisällä on vallalla. Se kykenee ensinnäkin sijoittamaan puhujat erilaisiin hierarkisiin asemiin, toiseksi muodostamaan subjektiasetelmat (lausuja ja vastaanottaja) ja kolmanneksi valta vaikuttaa kielen ja sääntöjen muotoutumiseen. Valta on osaltaan vaikuttamassa myös siihen, miten kohteesta puhutaan, mitä puhutaan ja mihin sävyyn. Kiinnostava kysymys on siten se, kenellä tuo valta on ja miten se vaikuttaa. Kentillä käytäviä diskursseja ei ymmärretä tässä todellisuuden kuvauksina. Kentän sisällä vaikuttava valta määrittelee, miten kyseisellä arenalla on tapana toimia. Näin ollen valta myös liittyy siihen, millainen on kentän tulkinta-asetelma. Valta on myös siis vaikuttamassa subjektiasetelmiin, siihen minkälaisen painoarvon tietyn lausujan argumentti saa kentällä. Valta luo siten hierarkiaa. Vallan vaikutuksesta kentillä käytävistä diskursseista muodostuu mielekkäitä kokonaisuuksia. Valta määrittää myös sen, mistä diskurssissa on kyse, miten sitä tuotetaan, mitä kertomuksella halutaan sanoa ja kenelle se on suunnattu. (Silvo 1988, 29-32, 35)

Tässä tutkimuksessa keskeiseksi kentiksi muodostuvat alueuutisten aihealueiden kentät. Kentillä valtaa käyttävät journalistit. Heidän valtansa kentillä perustuu aseman mukanaan tuomaan oikeuteen. Journalistien valta ilmenee ensinnäkin siinä, että he sijoittavat puhujat erilaisiin hierarkiisiin asemiin (haastattelija/haastateltava), toiseksi ainoastaan he pystyvät muodostmaan subjektiasetelman (journalisti/yleisö), kolmanneksi noudattaessaan tiettyä journalistista genreä, se vaikuttaa kielen ja sääntöjen muotoutumiseen kyseisellä kentällä. Valta vaikuttaa myös siihen, miten ja mihin sävyyn kohteesta puhutaan. Myös tähän ainoastaan journalistit voivat käytännössä vaikuttaa. Valta vaikuttaa myös siihen, millä tulkinta-asemalla on määräävä rooli tietyllä kentällä.

2.2.3 Semioottinen neliö

Yksi keino, jonka avulla Greimasin semioottinen koulukunta pyrkii kuvamaan tekstin syvärakennetta on nk. semioottinen neliö. Sen tarkoituksena on tiivistää, se miten kertomus on rakentunut. Tiivistämisen perusajatuksena on, että merkityksenmuodostus perustuu vastakkainasetteluihin, tekstin sisällä keskenään kilpaileviin merkitysrakenteisiin. Keskenään vastakkaisissa elementeissä piilee myös poliittisuuden mahdollisuus: kumpi asetelmista pääsee voitolle. Semioottisen neliön yksi merkittävä etu on, että se kykenee paljastamaan myös ne tekijät, joista teksti ei ääneen puhu. Niinpä semioottisen neliön avulla voidaan tarkastella ”hiljaista”, mutta kertomuksen merkitysrakenteessa tärkeällä tavalla läsnä olevaa maailmaa. Aikaisemmin semioottista neliötä on tutkimuksessaan hyväksikäyttänyt esimerkiksi Silvo tutkiessaan viestintä- ja ohjelmapoliittisia tulkintoja Yleisradiossa (kts. Silvo 1988). Semioottinen neliö rakentuu neljästä osasta, joka taas on rakentunut kahdesta parista. Parien osat 1-2 täydentävät toisiaan. Kahden parin ykkösosien argumentit ovat toisilleen vastakkaisia. Ristiriita muodostuu puolestaan ensimmäisen parin ykkösosan ja kakkosparin täydentävän elementin välille. Samoin toinen ristiriita muodostuu toisen parin ykkösargumentin ja ensimmäisen parin täydentävän argumentin välille (kts. taulukko 1). (Greimas 1980, 27, 117-120; Jameson 1987, xiii-xxii; Silvo 1988, 42-45; Tarasti 1990, 76-77,)

Taulukko 1: Semioottinen neliö

3. YHTEISÖ, IDENTITEETTI, ALUE, ALUEIDENTITEETTI

Tämän tutkimuksen teoreettisena lähtökohtana on alueellisen yhteisön hahmottaminen symbolisena konstruktiona. Tällä tarkoitan sitä, että yhteisöllisyyttä tuotetaan yhä enemmän symbolisella tasolla samalla kun rakenteiden merkitys vähenee. Keski-Suomi ei siten hahmotu vain ja ainoastaan maantieteellisenä tai hallinnollisena yksikkönä, vaan alue nähdään tässä tutkimuksessa kulttuurisesti ja sosiaalisesti tuotettuna käsitteenä, jossa määrittelyt ja puhutavat siitä jatkuvasti rakentavat, ylläpitävät ja muokkaavat sen olemassaoloa. Kyse on siis symbolisesta yhteisöllisyyden tuottamisesta, Keski-Suomea ei nähdä siten luonnollisena yhteisönä, vaan alue on syntynyt ja sitä on ylläpidetty, koska se on nähty alueen asukkaiden kannalta merkitykselliseksi. Mielestäni juuri tämä seikka tuo symbolisuuselementin esiin: koska keskisuomalaisuutta ei voida pitää luonnollisena, mutta silti on haluttu yhteisö (esimerkiksi alueen instituutiot, kuten yliopisto), tarvitaan sen rakentamiseen symbolisia elementtejä, vetoamaan siis siihen, että kyseessä todella on yhteisö, jolla on yhteisiä etuja ja intressejä.

3.1 Mitä kuvitteellisella yhteisöllä tarkoitetaan?

Yhteisön hahmottaminen symbolisena konstruktiona perustuu Benedict Andersonin (1983) esittämään ajatukseen kuvitellusta yhteisöstä. Termillä Anderson viittaa siihen, että yhteisöt, joissa nykyään elämme, ovat niin suuria, ettei voida tarkasti ottaen puhua traditionaalisessa mielessä yhteisöistä. Yhteisön määritelmään on perinteisesti liitetty yhteisön jäsenten välinen välitön vuorovaikutus ja yhteisön selvä erottuminen muista yhteisöistä (kts. esim. Cohen 1985, 12). Niinpä Anderson käyttää termiä kuviteltu yhteisö puhuessaan esimerkiksi moderneista yhteisöistä. Moderneille yhteisöille tyypillistä on se, että yhteisöllisyys on tuotettua, koska välitöntä kokemusta vuorovaikutuksesta yhteisön kaikkien jäsenten välillä ei ole. Yhteisön tuottaminen ja siihen samastuminen tapahtuu siten symbolien kautta. Symbolit ovat korvaamassa tietyllä tavalla välittömän vuorovaikutuksen puutetta. Keski-Suomi hahmotetaan tässä tutkimuksessa kuvitelluksi yhteisöksi, koska yhteisön jäsenten välillä ei ole jatkuvaa välitöntä vuorovaikutusta, vaan vuorovaikutus tapahtuu lähinnä symbolisella tasolla. Symbolista yhteisöllisyyden kokemista tapahtuu esimerkiksi alueellisten uutisten välityksellä.

Hujanen on käyttänyt myös Andersonin kuvitellun yhteisön käsitettä. Hujanen mukaan tämä on kuitenkin tietyllä tapaa ongelmallista, koska emme voi olla varmoja siitä, että elääkö jokaisen mielessä kuvitelma maakunnallisen yhteisön olemassaolosta. Tätä tukee myös se seikka, että samastuminen maakuntatasoon vaihtelee alueittain. Tärkeää on siten huomioida, että maakunnallisen yhteisön kuvittelu ei ole itsestään selvää ja kaikkien jakamaa (ks. Paasi 1986b). (Hujanen 2000, 47- 48) Olennaista onkin havaita, että tässä työssä lähtökohtana on se, että maakunta ymmärretään diskursiivisena, jatkuvasti rakentuvana prosessina, jossa representaatioiden avulla heijastetaan käsitystä kuvitteellisesta yhteisöstä.

3.1.1 Andersonin ja Paasin näkemyksiä kuvitellusta yhteisöstä

Painotekniikan kehittyminen teki representaation teknisesti mahdolliseksi, sillä sen avulla pystyttiin tuottamaan yhteisöllisyyttä aivan uudella tavalla ja laajemmassa mittakaavassa kuin aiemmin (Anderson 1991, 21). Anderson tulkitsee kirjoitetun kielen ensisijaisen tärkeäksi kansallisen tietoisuuden ja kuvitellun yhteisön rakentumisessa. Kirjoitetulla kielellä oli kolmella eri tavalla merkittävä rooli kansallisen tietoisuuden rakentumisessa. Ensinnäkin kirjoitettu kieli kykeni luomaan uudella tavalla yhdistyneen yksikön, koska sitä pystyttiin ymmärtämään laajalti toisin kuin puhuttua kieltä. Toisaalta kirjoitettu kieli mahdollisti kuvitellun yhteisön syntymisen, koska voitiin hahmottaa se joukko, joka käytti samaa kieltä. Näkymättömästä tuli näkyvää. Toiseksi kirjoitettu kieli tarjosi pysyvän muodon ja näin ollen mahdollisti representaatiot. Kolmanneksi kirjoitetulla kie-

lellä oli valtaa eri tavalla kuin vanhoilla hallintokielillä. Voidaankin todeta, että painotekniikan kehittyminen ja kirjoitettu kieli yhdessä mahdollistivat kuvitellun yhteisön syntymisen. (Anderson 1991, 37-46) Myös Perko pitää kirjoittua sanaa tärkeänä sen vuoksi, että sen avulla ihminen alkoi kirjoittamaan paitsi hallitakseen tietoa ja laajentaakseen kollektiivista muistiaan, myös hallitakseen kanssaihmiään, vaikuttaakseen heihin ja säädelläkseen heidän arvojaan ja asenteitaan (Perko 1998, 11).

Kuviteellisella yhteisöllä Anderson tarkoittaa siis sitä, että vaikka emme voi havaita tai tuntea kaikkia yhteisön jäseniä, voimme silti luottaa heidän olemassaolonsa. Sanomalehden lukeminen on hyvä esimerkki massaseremoniasta, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä. Siihen kuuluu se, että tietää muidenkin tekevän samalla tavalla samaan aikaan, vaikka ei olekaan suoranaista tietoa muista ihmisistä. Seremonian toistaminen päivittäin vahvistaa sitä entisestään. (Anderson 1991, 24-36)

Anderson korostaakin kuvitteellisesta yhteisöstä puhuessaan kieltä ihmisiä yhdistävänä elementtinä, mikään muu ei liitä ihmisiä samalla tavalla yhteen kuin yhteinen kieli. Kieli on ollut aina olemassa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kielen avulla pystytään pitämään yllä myös tehokkaasti samanaikaisuutta. Esimerkiksi lauletaessa kansallislaulua, samalla hetkellä toisilleen tuntemattomat ihmiset lausuvat samoja säkeitä samalla melodialla. Tämä on yksi fyysinen oivalus kuvitellusta yhteisöstä. Kieli näyttyy Andersonille merkittävämpänä tekijänä kuin esimerkiksi veriside liityttäessä tiettyyn kansallisuuteen. (Anderson 1991, 141-154)

Anssi Paasi on lainannut Andersonin kuviteltu yhteisö-käsitettä väitöskirjassaan Neljä maakuntaa, maantieteellinen tutkimus aluetietoisuuden kehittymisestä. Paasin mukaan (1986, 41-43) laajennettaessa yhteisön määritelmää käsitteellisesti koskemaan isompia kokonaisuuksia, joudutaan korkeammalle abstraktiotasolle ja yhteisöllisyyden määritelmät siirtyvät symbolisimmiksi. Tällöin keskeisistä sosiologisista yhteisömääritelmien lähtökohdasta (edellä mainittu vuorovaikutus) joudutaan luopumaan. Paasin mukaan tällöin tilalle astuvat historiallinen kehitys sekä institutionaalinen sfääri keskeisinä yhteisön idean legitimoijina.

Näin käy väistämättä mielestäni myös tarkasteltaessa maakuntatasoa, koska se on liian iso yksikkö täyttämään traditionaalisen yhteisön kriteerit. Maakuntien ollessa kyseessä yhteisön idean keskeisinä legitimoijina toimivat joukkotiedotusvälineiden lisäksi alueen historiallinen kehitys ja sen mukanaan tuomat piirteet, kulttuuri sekä alueella vaikuttavat instituutiot ja niiden toiminta. Paasi korostaa myös alueen sisäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka perustuu yhteisiin identifikaatiotunnuksiin (symbolit) ja toisaalta yhtenäisenä esiintyvään, traditiota ilmentävään kulttuuriseen ja kokemukselliseen taustaan. Abstraktit symbolijärjestelmät ovatkin alueellisen

samastumisen perusta, jotka yhdistävät ihmisiä ryhmiksi. Näitä edustavat maakuntatasolla esimerkiksi maakuntavaakunat -värit, -laulut, sekä uusimpina maakuntakukat ja maakuntalinnut (Paasi 1986, 41-43). Cohenin (1985, 50) mukaan niin ikään symboliset ilmaukset ja vakuutukset yhteisöstä vahvistavat ihmisten tietoisuutta ja herkkyyttä yhteisöä kohtaan. Esimerkiksi Keski-Suomen symboleja ovat maakunnan vaakunassa soidinmetso, maakuntakukkana päivänkakkara, maakuntakalana järvitaimen ja maakuntakivenä dioritti. Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä nämä Keski-Suomen tunnukset eivät kuitenkaan näy.

3.1.2. Yhteisö samastumisen kohteena

Historian kuluessa yhteisö, johon ihminen on ensisijaisesti samastunut on luonnollisesti muuttunut. Yksi suurimmista muutoksista on se, että yhteisöt ovat muuttuneet kooltaan suuremmiksi. Aluksi samastumisen kohteena on ollut sukuyhteisö, sitten aseman (status) mukanaan tuoma legitimizeetti (esim. ruhtinaskunnat) ja vähitellen 1600-luvun lopulta lähtien sopimukseen (contract) perustuva yhteisöllisyys. (Cohen 1985,21) 2000-luvun alussa ihmisen yhteisöllisiä tarpeita tyydyttävät monenlaiset yhteisöt. Omaan asuinpaikkaankaan samastuminen ei ole enää itsestäänselvä, kun sitä voidaan muuttaa monta kertaa elämän aikana.

Tönnies kuvaa samastumisen kohteena olevan yhteisön muutosta Gemeinschaftista, yhteisöstä, kohti Gesellschaftia, yhteiskuntaa. Yhteisölle (Gemeinschaft) oli tyypillistä läheisyys, ihmiset tunsivat toisensa ja luonteeltaan se oli vakaa (Cohen 1985, 21). Vähämäki tulkitsee Tönniesiä niin, että Tönnies piti yhteisöä ikään kuin luonnollisena organismina, jolle tyypillistä oli yhteinen tahto, kollektiiviset intressit ja jonka jäsenet olivat juuri ja juuri yksilöitä. Vähämäen mukaan yksilöllistä käyttäytymistä Tönniesin yhteisössä ohjasivat lähinnä tavat, tottumukset ja uskonto. Tyypillistä sille oli myös yksilöiden välinen spontaani solidaarisuus, joka kattoi kaikki elämänalueet. (Vähämäki 1997, 36) Yhteiskunnalle puolestaan ovat tyypillisiä itsekeskeisyys, muuttuvat ja pinnalliset sosiaaliset suhteet, jatkuvassa liikkeessä oleva sosiaalinen ympäristö ja yksilöiden muuttuvat tarpeet (Cohen 1985, 21).

Durkheim puolestaan kirjoittaa samasta temasta kirjassaan *The Division of Labor in Society* (1964). Durkheimin käyttämät termit, mekaaninen ja orgaaninen solidaarisuus, muistuttavat josain määrin Tönniesin yhteisö ja yhteiskunta-termejä. Historian kuluessa olemme Durkheimin mukaan siirtyneet mekaanisesta solidaarisuudesta orgaaniseen solidaarisuuteen yhteiskunnallisen työnjaon kehittymisen seurauksena. Durkheimille mekaaninen solidaarisuus tarkoitti yhteisöllisyyttä. Sen perustana oli ihmisten samankaltaisuus, yhtenäinen kulttuuri- ja kokemusmaailma sekä yhteinen kollektiivinen tajunta. Yhdenmukaisuus oli yhteiskuntaa ylläpitävä voima. Orgaani-

sella solidaarisuudella Durkheim viittaa siihen, että autonomiset yksilöt ovat yhteisön ensisijaisia toimijoita. Yhteislöllisyys korvautui erilaisilla pelisäännöillä ja sopimuksilla. Syntymäpaikka ei näyttele orgaanisessa solidaarisuudessa niin suurta roolia kuin mekaanisessa solidaarisuudessa. Sen tilalle on tullut paikka, jossa tehdään työtä. Kollektiivinen tietoisuus murenee, samanaikaisesti ihmisten individualistisuus kasvaa. (Durkheim 1964, 79, 181-183)

Tönniesin ja Durkheimin näkemykset kuvaavat mielestäni hyvin sitä valtavaa muutosta, joka on tapahtunut yhteiskunnan modernisaation myötä yksilön ja yhteisön välisessä suhteessa. Yksilöiden sosiaalinen elämä on tullut moniulotteisemmaksi ja lisäksi yksilöiden sosiaalinen konteksti on laajentunut monella tavalla. Käytännössä tämä näkyy siten, että yksilöiden tarpeita ei tyydytä enää yksi yhteisö, kuten aikaisemmin historiassa.

Myös yhteisöjen luonne näyttää muuttuneen yksilöpainotteisempaan suuntaan. Yhteisöt eivät kuitenkaan ole sinänsä kadonneet, ne ovat ainoastaan muuttaneet muotoaan viime vuosina. Manuel Castellsin mukaan olemme siirtymässä joustavien verkostojen muodostamiin yhteisöihin. Aikaisemmin vallinnut yhteisöjen hierarkkinen rakenne on korvautumassa ainakin osittain tasa-arvolla ja kommunikaatiolla. Tätä kehitystä tukee esimerkiksi informaatioteknologian kehittyminen, työn muuttuminen tietotyöksi ja median merkityksen kasvu. (Sihvola 2000, 14-15) Myös Paasin mukaan perinteen paikallinen elämänmuoto on korvautumassa kommunikaatiolla (1986, 47). Verkostoissa korostuu tasa-arvoisuus ja kommunikatiivisuus. Mutta myös verkostoilla on omat toiminnalliset periaatteet, jonka seurauksena valta voi keskittyä tietyille, saman aikaan, kun jotkut muut suljetaan pois kokonaan. (Sihvola 2000, 14-15)

Maailma on muuttunut verkostoitumisen myötä moniulotteisemmaksi, jossa myös yhteisöllisten identiteettien muodostaminen on vaikeampaa kuin aikaisemmin. Nämä havainnot haastavat mielestäni myös alueidentiteetin ja maakunnallisuuden: missä määrin ihmiset samastuvat enää omaan alueeseen tai maakuntaan, kun samanaikaisesti on tarjolla muidenkin yhteisöjen jäsenyyksiä. Toisaalta eri yhteisöjen jäsenyydet eivät ole toisiaan poissulkevia, mutta tämä tarkoittaa sitä, että yhteisöt joutuvat käymään jatkuvaa kamppailua jäsenistään muiden yhteisöjen kanssa.

3.2 Näkökulmia identiteettiin

Jotta voidaan ryhtyä tarkastelemaan alueidentiteetin käsitettä, on syytä viipyä hetki laajassa ja monitulkinnallisessa identiteetti-termissä. Identiteetti puhuttaa. Se on yksi niistä teemoista, joista on viime vuosina käyty aktiivista keskustelua yhteiskuntatieteiden piirissä. Identiteettiä on yritetty määrittellä, mutta kerta toisensa jälkeen se tuntuu pakenevan määrittely-yrityksiä. Kuten

Hujanen (2000, 42) toteaa, että vaikka identiteetti venyvänä käsitteenä onkin kiitollinen, jokin käsitteessä samaan aikaan pakenee sen jäljittäjää. Osasyynä tähän voi olla se, että identiteettiä on tutkittu monilla eri tieteenaloilla ja siitä johtuen myös tutkimusperinteitä on monia. Juha Sihvola huomauttaa, että identiteetti on teoreettisesti kiistanalainen käsite. Tutkijat ovat eri mieltä siitä, mitä yksilöiden ja ryhmien identiteetti on ja miten se on rakentunut. Esille on noussut myös näkemys siitä, onko yksilöllä tai ryhmällä ylipäätään mitään pysyvää identiteettiä. (Sihvola 2000, 17)

Alueidentiteetin kannalta identiteetin moniulotteisuus tarkoittaa sitä, että myös sitä voidaan lähestyä useasta eri lähtökohdasta. Paasi on esimerkiksi hajottanut alueidentiteetin useampaan osaan, jotta käsitteen erilaiset ulottuvuudet tulisivat paremmin esille. Hänen mukaansa voidaan puhua alueidentiteetistä ja aluetietoisuudesta. Ensin mainitulla viitataan alueen identiteettiin siinä mielessä, miten se hahmottuu objektiivisesti (esim. tutkimukset) ja toisaalta subjektiivisesti (esim. ulkopuolisten kuva alueesta). Aluetietoisuudella tarkoitetaan alueen asukkaiden käsitystä omasta alueestaan. (Paasi 1986, 35- 36)

Perinteisesti identiteettiä on kuvattu yhteiskuntatieteissä itsenä olemisen tilaksi, sitä on määrittänyt lisäksi tietty pysyvyys ja tietyt tosiasiat. Identiteetti on edustanut jotakin pysyvää ja vakaata. Nytemmin identiteetit ovat joutuneet aikaisempaa voimakkaampaan liikkeeseen, joka on heijastusta ympäröivän maailman muutoksista. Identiteetit ovat pirstaloitumassa. (Hänninen 1998, 108) Tämä muutos näkyy myös alueidentiteetissä, sekään ei ole vakaa ja muuttumaton, vaan myös sen täytyy sopeutua uusiin tilanteisiin ja haasteisiin. Yhteiskunnallisten olosuhteiden vaihtuminen aiheuttaa sen, ettei yksikään alueellinen identiteetti voi pysyä nykymaailmassa muuttumattomana (Kaunismaa 1997b, 44).

Ihmisen identiteetin rakentumiseen vaikuttavat mm. ikä, sukupuoli, etnisuus, yhteiskuntaluokka, ammatti ja asema, mutta identiteettiin vaikuttaa myös kansalaisen samastuminen alueellisuuteen tai paikallisuuteen. Identiteettiä rakentavien tekijöiden määrä ja laatu vaihtelevat, joissakin yhteiskunnissa esimerkiksi luokka-asema saattaa määrittää ihmisen identiteettiä enemmän kuin alueellisuus. Alueellisuus ja paikallisuus ovat kuitenkin sikäli merkittäviä identiteetin rakennusaineita, koska ihmiset toimivat aina tietystä maantieteellisestä paikasta käsin ainakin toistaiseksi. (Paasi 1996) Alueilla ja paikoilla näyttääkin olevan vielä tietty rooli ihmisten identiteetin rakentumisessa.

3.2.1 Identiteetin ja yhteisön käsitteellinen taustayhteys

Tarkasteltaessa ryhmien identiteettiä keskeiselle sijalle nousee se, miten ymmärretään yksilön ja koko yhteisön välinen suhde sekä se poliittinen tila, jossa edellä mainitut toimijat kykenevät vai-

kuttamaan. Tiivistetysti ilmaistuna on olemassa kaksi vallitsevaa ajatteluperinnettä, kun tarkastellaan sitä, miten poliittinen tila on katsottu rakentuvan. Kaksi eri näkökulmaa eroavat ensinnäkin siinä, mitkä ovat poliittisen tilan rakentumisen elementit ja toiseksi siinä, missä suhteessa elementit ovat keskenään. (Pulkinen 1998, 239-240)

Hegeliläisessä ajatteluperinteessä on korostettu yhteisön roolia yhtenä subjektina. Tämä tarkoittaa sitä, että yhteisön katsotaan olevan yksi toimija, se ei muodostu yhteisön yksittäisistä jäsenistä. Toisaalta taas liberaali poliittinen ontologia olettaa ensisijaiseksi toimijaksi yhteisössä omaa etuaan ajavan, erillisen yksilön, jolla on yksilöllinen intressi ja kyky valita. Näin ollen esimerkiksi sopimukset yksilöiden välillä tulevat mahdollisiksi ja yhteiskunta syntyykin tästä näkökulmasta katsottuna sopimuksesta yksilöiden välillä. Kärjistetyksi ilmaistuna hegeliläisessä traditiossa yksilö tulee hierarkiassa vasta yhteisön jälkeen, yksilöä ei voida käsittää olemassaolevaksi toimijaksi ennen yhteisöä. Hegeliläisittäin tulkittuna yhteisö muodostuu yhdeksi subjektiksi, toimijaksi, jolla on tietoisuus ja kyky itsensä määräämiseen. (Pulkinen 1998, 239-251)

Jos yhteisö käsitetään hegeliläisittäin yhdeksi, voidaan siten loogisesti päätyä puhumaan yhteisön identiteetistä. Kun yhteisö hahmotetaan siis yhtenä subjektina on mielekästä puhua yhteisöminän samuudesta sen itsensä kanssa. Näyttääkin siltä, että hegeliläinen traditio on ollut vaikuttamassa siihen puhutapaan, jolla yhteisöjen identiteettejä nykyään hahmotetaan (pidetään yhteisöä toimijana sinänsä). (Pulkinen 1998, 239-251)

Mielestäni tämä hegeliläinen traditio on todennäköisesti ollut vaikuttamassa myös alueidentiteetti-käsitteen käyttöön. Alueidentiteetti-käsitteeseen liittyy nimenomaan implisiittinen olettaus alueesta itsenäisenä subjektina, toimijana, jolla on oma rakenteensa ja kehityskulkunsa ja, joka ei ole suoranaisesti riippuvainen alueen asukkaiden arkielämästä tai aluetietoisuudesta. Jo alueidentiteetistä puhuminen ja sen analysointi yhtenä kokonaisuutena viittaavat siihen, että se on "yksi" ja tässä mielessä jakamaton, vaikkakin alueidentiteetti koostuu monista eri tekijöistä.

3.2.2 Identiteetin poliittisuus

Yhteiskuntatieteellisen identiteetti-käsitteen taustalla on ajatus siitä, että on olemassa jokin yhteisö, johon halutaan kuulua ja samastua. Toisin sanoen samastuvien henkilöiden on tiedettävä tämä yhteisö olemassaolevaksi tai ainakin uskottava siihen. Kyseessä on aktiivinen itsensä tunnistaminen, jolloin arvioimme itsemme erilaisten symbolien, kielellisten ilmaisujen, myyttien ja kertomusten välityksellä (Mikkeli 1998, 18). Kaunismaan mukaan identiteetissä on kyse nimenomaan tulkinnoista omasta itseystämme (Kaunismaa 1997a). Identiteetti koostuu siten niistä piirteistä, jotka koemme itse merkitykselliksi jäsentäessämme olemassaoloamme. Identitee-

tin keskeinen piirre on erouttuminen, mutta toisaalta samanlaisuuden korostaminen. Ympäristöstä halutaan erottautua, kun samaan aikaan tunnetaan samankaltaisuutta oman ryhmän sisällä. Eron tekeminen muodostuukin siten identiteetin olennaiseksi piirteeksi ja samalla se tuo esille poliittisen elementin; identiteetti ei voi syntyä eikä rakentua tyhjiössä, vaan syntyäkseen se tarvitsee jonkin vastapoolin, Toisen, jota vasten sen ominaislaatua verrataan. (Saukkonen 1996, 10; Wilterdink 1993, 130) Keski-Suomen vastapoolin muodostavat muut maakunnat. Kun alueelle ryhdyttiin puuhaamaan omaa läänää 1800-luvun puolivälissä, korostettiin nimenomaan Keski-Suomen kulttuurillisia ja maantieteellisiä eroja muihin maakuntiin nähden. Argumentaation taustalla oli siis aktiivinen eron tuottaminen muihin alueisiin nähden. Nykyisin muut maakunnat muodostavat edelleen Keski-Suomen vastapoolin. Tämä ilmenee siten, että halutaan korostaa omia erityispiirteitä muihin maakuntiin nähden. Erouttuminen on tärkeää, jotta alue voi profiloitua esimerkiksi kuluttajien, veronmaksajien, matkailijoiden, sijoittajien ja yrittäjien kannalta houkuttelevaksi.

Identiteetti tarvitsee siis toiseutta, jotta se pystyy aktualisoitumaan (kts. esim. Bauman 1997, 55). Toiseuden ymmärtäminen voi merkitä myös ääritilanteessa tiedostettua ulkopuolista uhkaa, jonka vastapainoksi omaa identiteettiä pyritään vahvistamaan. J. M. Roberts on samoilla linjoilla. Hänen mukaansa yhteisön tietoisuus omasta olemassaolostaan kasvaa ulkoisen uhkan edessä ja itsetietoisuus puolestaan lisää yhteenkuuluvuutta. (Roberts 1985, 122) Identiteetin ja toiseuden välillä näyttääkin vallitseva tietty symbioosi, toiseus on vaarallista omalle identiteetille, mutta toisaalta sitä nimenomaan tarvitaan, jotta sisäistä yhtenäisyyttä voitaisiin rakentaa tehokkaasti. On kuitenkin muistettava, että vahva identiteetti vaatii myös vahvaa sisäistä yhtenäisyyttä. Pelkkä ulkoinen uhka ei siis riitä voimakkaan identiteetin syntymiseen. (Mikkeli 1998, 19) Waeverin mukaan nimenomaan identiteetin epätäydellisyys ja siitä johtuva turvattomuus tuottavat niiden rakentamisen tarvetta. (Waever 1995)

On kuitenkin huomattava, että identiteetti ei koskaan ole ollut ainoastaan yhtenäisyyden rakentaja, vaan myös vallankäytön väline. Kulttuurinen yhtenäistäminen identiteetin avulla on ollut mitä suuremmissa määrin poliittista, koska sillä on pyritty rakentamaan yhtenäinen homogeeninen yhteisö keskenään erilaisista ihmisryhmistä, jotta sen hallitseminen onnistuisi paremmin. Näin ollen yhteisön erilaiset luokka-, sukupuoli, kieli- ja etniset ryhmät on saatu tuntemaan jonkinlaista yhtenäisyyttä keskenään. Yhteisön identiteetistä on tuotettu sellaisia mielikuvia ja heijastuksia kuin omalle argumentaatiolle on ollut hyödyllistä. Erosta on tullut yhtenäisyyttä poliittisen retoriikan avulla. Näin ollen usein kuviteltu yhteisö on siis saatu näyttämään heterogeeniseltä, vaikka todellisuudessa asia ei näin yksinkertainen olisi ollut. (Paasi 1998, 176; Hall 1999,

52-54) Tämä on havaittavissa myös Keski-Suomen alueellisissa TV- uutislähetysissä. Se ilmenee käytännössä siten, että maakunta tuotetaan lähetyksissä heterogeeniseksi alueeksi esimerkiksi taloudellisessa mielessä, vaikka alueelta löytyy keskenään eri tavalla kehittyneitä seutuja. Häilyttämällä eroja, alue saadaan näyttämään yhtenäiseltä. Tätä teemaa on käsitelty tarkemmin luvussa 7.

3.3 Alueidentiteetti

Yksilöiden lisäksi organisaatioilla, yrityksillä, kansakunnilla ja alueilla on oma identiteettinsä. Manuel Castells on kiinnostunut ryhmille kuuluvista identiteeteistä. Hänen mukaansa identiteetin muodostus on niiden kulttuuristen piirteiden tunnistamista tai valitsemista, jotka katsotaan muita tärkeämmiksi ryhmän jäsenyyden määrittelyssä (Sihvola, 2000, 16).

Alueellinen identiteetti on moniulotteinen käsite. Paasin mukaan alueidentiteetti voidaan analyttisesti jakaa alueen identiteettiin ja ihmisten alueelliseen identiteettiin. Ensin mainittu viittaa siihen, mikä mielletään aluetta määrittäviksi keskeisiksi tekijöiksi, se mikä erottaa alueen muista alueista. Eri aikoina erotteluja aluiden välillä on tehty luonnonolosuhteiden, historian sekä talous-, sosiaali- ja poliittisen rakenteen perusteella. Lisäksi merkittäviä ovat olleet myös kulttuurin muodot sekä murteet. Alueen identiteetti muotoutuukin lähinnä erottautumiseksi muista alueista. Alueidentiteetti voidaan edelleen jakaa objektiiviseen ja subjektiiviseen osaan. Objektiivisella viitataan ulkoisiin luokituksiin, joita on tehty eri tieteenaloilla esimerkiksi aluejakojen yhteydessä. Niille on tyypillistä se, että on luotu tietyt indikaattorit, jotta alueet erottuisivat toisistaan. Subjektiivisella alueidentiteetillä tarkoitetaan alueen asukkaiden käsitystä alueen imagosta tai ulkopuolisten kuvaa alueesta. Ihmisten alueellinen identiteetti viittaa taas siihen, miten ihmiset samastuvat alueeseen, miten asukkaat tuntevat kuuluvansa tietylle alueelle. Voidaan puhua myös aluesamastumisesta. (Paasi 1998, 174-175, Paasi 1986, 34-37)

2000-luvulla alueet erottautuvat toisistaan nähdäkseni nimenomaan kulttuurillisten tekijöiden (esim. kulttuurin rakenne, asema alueella, harrastaminen), talouden rakenteen (esim. elinkeinorakenne, työttömyys, yrittäjäyys), toimintatapojen ja -linjojen (esim. eri tahojen yhteistyö ja keskinäinen vuorovaikutus) sekä historiallisen kehityksen (maakunnan ja läänin suhde toisiinsa) perusteella. Nämä luovat tietyille alueelle tyypilliset piirteet, jotka poikkeavat jonkin toisen alueen tavoista. Joukkoviestintävälineet ovat ylläpitämässä keskeisellä tavalla käsitystä tietyistä alueista ja siten ne ovat olennaisesti vaikuttamassa siihen, millaiseksi jokin alue hahmotetaan.

Tiettyyn alueeseen samastuminen tapahtuu omien kokemusten kautta ja liittämällä omaan identiteettiin sellaisia tekijöitä, joita pidetään toivottavina. On arveltu, että alueidentiteetti on pysyvämpi kuin ihmisten alueellinen identiteetti, joka voi muuttua ihmisen elämänkaaren aikana useampaankin kertaan. Sitä vastoin alueidentiteetti muuttuu varsin hitaasti, yleensä vain sukupolvien muutosten myötä. Suomessa keskustelu aluiden identiteetistä on keskittynyt kuntiin ja ennen muuta maakuntiin. Alueellinen identiteetti voidaan nähdä myös tuotteena ja markkinointikeinona, jonka avulla tietyn alueen imago pyritään tekemään houkuttelevaksi yritysten, pääomien tai veronmaksajien mielissä. Alueidentiteetistä puhuttaessa on hyvä muistaa se seikka, että käsite ei ole yksiselitteinen, pysyvä tai yksimielinen. Päinvastoin, alueidentiteetti on jatkuvassa muutoksen tilassa ja sen määrittelemisestä käydään kamppailua koko ajan (Paasi 1998, 170-176). Tässä tutkimuksessa kamppailu tulee esille siten, että keskisuomalaisuus näyttäätyy keskenään kilpailevilla tavoilla. Mitään yksimielistä, luonnollista tai itsestäänselvää keskisuomalaisuutta ei ole, vaan se on aina tuotettu lähetyksissä jollakin tavalla.

Tässä työssä keskitytään nimenomaan alueidentiteetin tarkasteluun, käsittelyn kohteena eivät siten ole keskisuomalaisten ihmisten käsitykset alueestaan, vaan se, miten keskisuomalaisuus rakentuu alueellisissa tv- uutislähetyksissä. Alueidentiteetti on siten tässä teoreettinen konseptio, koska se ei sellaisenaan problematisoidu "kadunmiehen" näkökulmasta käsin (kts. Paasi 1986, 35).

4. KESKI-SUOMI MAAKUNTANA JA MAAKUNTALÄÄNINÄ

4.1 Maakunnan ja läänin välisestä suhteesta

Maakuntaa on määritelty monenlaisista lähtökohdista käsin. Maakunnalla tarkoitetaan perinteisesti maantieteellisesti määriteltävää, valtiota pienempää aluetta, jonka asukkailla on yhteisiä etuja sekä maantieteellisiä, historiallisia, kulttuurisia ja taloudellisia siteitä, joiden vuoksi ihmiset tuntevat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tietyn maakunnan asukkailla on siis vuorovaikutusta keskenään ja siten myös lojaalisuutta toisiaan kohtaan. (Locatelli 1985, 10, 12, 15) Giddens huomauttaa, että maakunta ei merkitse ainoastaan materiaalisen ympäristön fyysisten piirteiden perusteella rajautuvaa aluetta, vaan termiin sisältyy aina konnotaatio sosiaalisen käyttäytymisen muotoutumisesta ajan ja paikan suhteen (Giddens 1984, 122). Erkki Mennola korostaa kulttuuriyhteisön merkitystä puhuttaessa maakunnista. Tällä hän viittaa siihen, että vahvimmat maakun-

nat ovat kautta aikojen olleet nimenomaan kulttuurisesti yhteenkuuluvia. Sisäinen voima ja henkinen perintö ovat olleet kulttuuriyhteisöjen keskeisiä elementtejä (Mennola 1999, 22-23).

Maakunta-käsitteen määrittelystä ei olla yksimielisiä Suomessa (Paasi 1986, 76). Muinaismaakunnilla tarkoitetaan Kainuuta, Suomea (myöhemmin Varsinais-Suomea), Hämeä ja Karjalaa. Keskiajalla maakuntia Suomesta löytyi jo kahdeksan: Ahvenanmaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Uusimaa, Häme, Savo, Pohjanmaa ja Karjala. Perinteisesti käsitettynä maakunnilla on nimenomaan viitattu näihin historiallisiin maakuntiin. (Tiihonen & Tiihonen 1983, 31) Maakuntien identiteetin muotoutumisprosessin alku voidaan ajoittaa autonomian ajalle. Tuolloin nimittäin syntyivät ensimmäiset maakuntalehdet, kansalaistoiminnan organisoituminen alkoi sekä maakunnallisten symbolien käyttöönotto virisi. Erityisesti maakunnallisella lehdistöllä on ollut erityisen merkittävä rooli alueellisen identiteetin luojana. (Kivistö 1997, 83) Uusiakin maakuntia on tämän jälkeen syntynyt. 1900-luvun alussa maakunta-statusta vaativia alueita Jokipii ei pidä kuitenkaan maakuntina, vaan lähinnä kulttuuri- ja talousalueina. (Jokipii 1968, 12) Tästä Jokipiin näkökulmasta katsottuna Keski-Suomikaan ei olisi maakunta, vaan lähinnä talousalue. Perinteisesti ymmärrettynä maakunta-käsitteeseen liittyy tietty staattisuus, mutta uudentyypisten talousmaakuntien identiteetti näyttää olevan dynaamisempi. Paasin (1986, 76-77) mukaan historiallisen maakunta-käsitteen sisältö on vahvasti yhteisöpainotteinen, maakunta onkin ymmärretty 1900-luvun puoliväliin saakka selvästi (ideaali)yhteisöllisenä käsitteenä.

Maakunta ei ole kuitenkaan niin teknis-hallinnollisesti väritynyt termi kuin lääni, joka on ymmärretty ylhäältäpäin annetuksi ja määrätyksi kokonaisuudeksi (Paasi 1984a, 117). Myös Kirkinen tulkitsee läänit ainoastaan keskusvallan komentoyksiköinä, kun maakunnat edustavat asukkaiden omien intressien pohjalta muodostuneita alueyhteisöjä (Kirkinen 1991, 116-117). Niinpä maakuntia voidaankin historiallisuutensa vuoksi pitää läänejä merkittävimpinä tekijöinä, kun pohditaan alueellisen identiteetin rakentumista. Läänien on katsottu olevan pikemminkin hallinnollisia yksiköitä, joiden avulla valtiolta on voinut käyttää valtaansa pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Läänit ovat maakuntiin verrattuna poliittisia yksiköitä, joiden luominen on liittynyt hallitsemiseen ja niiden rajat on määritelty ylhäältä käsin. Maakunta on vastaavasti muotoutunut historiallisen kehityksen kautta ilman ylhäältä tulevaa merkittävää ohjausta. Toisaalta tulee muistaa, että maakunta ei ole yksiselitteinen käsite, vaan on tavallista, että se on saanut useita eri määrittelyjä esimerkiksi rajoistaan (Paasi 1998, 181-184).

Talousmaakuntien nousu ajoittuu Suomessa 1960-luvulle, jolloin perinteinen käsitys maakunnasta alkoi vähitellen muuttua. Yhteisöllisyys sai väistyä, kun tilalle tuli spatiaalinen työnjako

keskuksen ja vaikutusalueen välillä. Kulttuuriset erityispiirteet eivät enää luonnehtineet maakuntaa, vaan pikemminkin alueen välinen yhteistyö. (Paasi 1984b, 43-45, 71) Erkki Mennolan mukaan talousmaakunnat ovat rapistumassa tällä hetkellä. Integraatio ja talouselämän kehittyminen ovat muuttaneet merkittävästi elinkeinoelämän toimintatapoja ja yritysrakennetta. Tämän seurauksena lähiympäristön rooli on vähentynyt, yritykset eivät tarvitse maakuntaa ympärilleen samalla tavalla kuin aikaisemmin, jolloin sidosryhmät ja markkina-alueet muodostuivat lähialueesta. Nyt yritykset toimivat koko maassa tai kansainvälisesti. Tämän seurauksena monet maakunnalliset meijerit, panimot, leipomot ja makkaratehtaat ovat lopettaneet toimintansa. Yksilöiden kannalta maakuntien taloudellinen merkitys on säilyy tai jopa vahvistuu. Oma maakunta on edelleenkin työmarkkina-alue, ostospaikka, koulutuksen antaja ja harrastusten ympäristö. Tavallaan talousmaakunnat eivät olekaan lakkaamassa. Ne ovat muuttumassa yritysten talousalueista kansalaisten talousalueiksi. Tällä puolestaan on edelleen vaikutusta elinkeinoelämään. (Mennola 1999, 30-34) Maakuntien muuttuminen kansalaisten talousalueiksi on tämän tutkimuksen kannalta kiinnostava kysymys. Korostaahan väittämä sitä, että kansalaiset ovat tulossa yhä merkittävimmiksi toimijoiksi maakunnallisella tasolla. Joukkoviestintävälineet voivat olla omalta osaltaan tukemassa tätä kehitystä esimerkiksi kansalaisjournalismia painottamalla.

Näyttää siltä, että maakunnista puhuttaessa on olemassa kaksi erilaista lähestymistapaa. Ensimmäinen niistä on perinteinen lähestymistapa, siinä maakunta näyttäytyy yhteisöllisenä paikkana, jossa ihmisiä sitoo voimakas yhteenkuuluvuuden tunne, maakunnan yhteinen historia ja samastuminen maakuntaan. Toinen lähtökohta on luonteeltaan teknisempi, talousmaakunta on tästä esimerkkinä. Se ei ole niin yhteisöpainottunut, vaan yhteisyyden muodostaa lähinnä alueen sisäinen yhteistyö, hallinnolliset seikat sekä instituutiot. Huomioon on otettava myös se seikka, että maakunnan määrittely ei ole ainoastaan taloudellishallinnollinen kysymys, vaan myös poliittinen. Poliittiseksi maakunta tulee sen vuoksi, koska se ei ole luonnollinen yhteisö, vaan rakennettu ja tuotettu. Kiinnostavaa on esimerkiksi se, kuka määrittelee maakunnan rajat. Hallinnollisessa mielessä maakuntatasoa ei ollut olemassa ennen 1990-lukua, sillä lainsäädäntö, tilastot ja kartat eivät niitä tunteneet. Lääni oli keskeinen käsite, jolla operoitiin. Muutos suhtautumistavassa tapahtui Suomen hallituksen ryhdyttyä valmistautumaan Euroopan Unionin jäsenyyteen. EU edellytti nimittäin, että yhteistyökumppaneina aluepolitiikassa ovat nimenomaan kunkin alueen omat demokraattiset yhteisöt, ei valtion viranomaiset. Tämän seurauksena maakunnat piirrettiin Suomen kartalle 1992 valtioneuvoston päätöksellä ja ne myös määriteltiin virallisiksi tilastoyksiköiksi. Alueellisen kehittämisen tehtävät siirrettiin lääninhallituksilta 1994 alusta maakunnille. Niistä huolehtii nyt maakunnan liitto, oikeudelliselta muodoltaan kuntayhtymä. Maakuntaliittojen

rooli aluekehitysviranomaisena suunnittelu- ja kehitystehtävineen ja ennen kaikkea rahanjakajan asema, ovat tuoneet liitoille huomiota, painoarvoja ja voimavarojakin, mutta samalla tämä leimaa pitkälle niiden toimintaa. Maakunnalliset pyrkimykset ovat jääneet taka-alalle. Maakuntien aseman muutos oli erittäin merkittävä, se teki maakunnasta keskeisen, tunnustetun toimijan yhteiskunnassa. Tästä huolimatta Suomessa ei edelleenkään ole maakuntatasolla suorassa vaalissa valittavia poliittisia päätöksentekijöitä. Mennolan mukaan osittain tämän seurauksena maakunnat ovat pysähdyksen tilassa, sillä niillä ei ole riittäviä toimintamahdollisuuksia politiikan kentällä valtio- ja kuntasektorin välimaastossa. Mennola perää kärkevästi maakuntatasolle omaa, vaaleilla valittavaa edustajistoa, mutta voi kysyä, onko järkevää ja tarkoituksenmukaista luoda uusi hallinollinen porrassuhteiden väliin. Arvailujen varaan myös jää se, innostuisivatko kansalaiset äänestämään maakuntavaltuustoihin jäseniä aktiivisesti, kun kuntavaaleihin osallistuminen on laskenut. (Mennola 1999, 26-29, 74)

4.2 Keski-Suomen tilanne

Keski-Suomi on harvinainen alue siinä mielessä, että maakunta ja lääni näyttivät harvinaisella tavalla käyvän yhteen. Ehkä juuri tämän seikan vuoksi läänin lakkauttaminen koettiin Keski-Suomessa yleisesti epäoikeudenmukaisena (kts. esim. Virtapohja 1997, 11). Muilla alueilla (ennen lääninuudistusta) maakuntia saattoi kuulua kolmekin saman läänin alueelle (esimerkiksi Hämeen lääni muodostui Pirkanmaasta, Päijät-Hämeestä sekä Hämeestä tai Vaasan lääni Keski- ja Etelä-Pohjanmaasta sekä Svenska-Österbottensista). Mielestäni maakunnan ja läänin yhteensulautuminen mahdollisti Keski-Suomessa alueidentiteetin vahvistumisen, koska kaikkien tahojen niin Kirkisen mainitseman keskusvallan komentoyksikön, läänin, kuin maakunnallisten organisaatioidenkin (esim. Keski-Suomen liitto, kuntainliitot) pyrkimyksenä oli alueen kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen. (kts. esim. Kivistö 1997a, 84-91) Maakunnan ja läänin sulautuminen toisiinsa on siten tulosta historiallisesta kehityksestä. Kivistön mukaan Keski-Suomen alueidentiteetti sai alkunsa sadan vuoden aikana läänikamppailun tuoksinnassa (1997a, 90).

Keski-Suomen syntyhistorian esille tuominen on relevanttia siinä mielessä, koska sen avulla voidaan ymmärtää jossain määrin myös tämän hetkistä alueellista identiteettiä. Myös Paasin mukaan (1986, 48-49) alueen identiteettiä ei itse asiassa edes voida ymmärtää ainoastaan tämän päivän tilannetta tai vakiintunutta aluetta tarkastelemalla, vaan tarkastelun lähtökohdaksi on otettava nimenomaan se prosessi, jonka aikana alue sai nykyisen muotonsa. Paasi on luonut (1986, 30-32) alueen institutionalisoitumisprosessista mallin, joka koostuu seuraavista elementeistä: 1) Territoriaalinen hahmottuminen, 2) Käsitteellinen hahmottuminen, 3) Instituutioiden muodostuminen ja

4) Vakiintunut rooli. Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten rooli on kiinnostava maakunnan kannalta siinä mielessä, että uutistoiminta alkoi pari vuotta läänin lakkauttamisen jälkeen vuonna 2000. Maakunnan nimeä kantava lähetys luotiin, vaikka lääninä Keski-Suomi oli juuri lakkautettu. Asia voidaan tulkita nähdäkseni siten, että maakunnan roolia Keski-Suomessa haluttiin korostaa.

4.2.1 Keski-Suomen syntyhistoria

Alueen historia, jota nykyisin kutsumme Keski-Suomeksi, ulottuu keskiajalle, mutta tuolloin ei puhuttu vielä Keski-Suomesta. 1500-luvulla keskinen Suomi lukeutui Pohjois-Hämeen takamaiksi. 1776 alueen pääosa liitettiin osaksi Vaasan lääniä rannikkokaupungin tarjoamien parempien kaupankäyntimahdollisuuksien takia. Nykyisen Keski-Suomen alue sijaitsi neljän eri läänin takamailla. Näitä olivat edellä mainittu Vaasan lääni, Hämeen, Kymenkartanon sekä Savo-Karjalan läänit. Tämä oli vallitseva tilanne lähes 200 vuotta. Ennen 1900-lukua Keski-Suomen alueella asui yksinkertaisesti niin vähän ihmisiä, ettei oman läänin saaminen alueelle ollut mahdollista. Vasta riittävän väestöpohjan kehittyminen teki mahdolliseksi alueellisen kehittymisen. 1800-luvulla tehdyt lääniehdotukset lähtivät nykyistä Keski-Suomea huomattavasti suuremmasta alueesta, jotta riittävä väestöpohja saatiin läänianomusta varten täyteen. Merkittävästi Keski-Suomen asema parani vuonna 1837, kun Jyväskylän kaupunki perustettiin. Jyväskylän asema maakunnan keskuksena vakiintui vähitellen monien seikkojen yhteisvaikutuksesta. Erityisen merkittävän maineen koko maassa Jyväskylä sai suomenkielistä opetusta tarjoavana koulukaupunkina. Opettajakunnan ansiosta kaupungista tuli myös lehdistökaupunki. Jyväskylän aseman vakiintuminen maakunnan sivistykselliseksi, taloudelliseksi ja hallinnolliseksi keskuksiksi loi perustan omalle läänille. (Jokipii 1988, 12-13)

Paasin institutionalisointiprosessiteorian ensimmäinen vaihe, territoriaalinen hahmottuminen, alkoi Keski-Suomessa vähitellen 1800-luvun puolivälin tienoilla. (Paasi 1986, 30-32) Tämä ilmeni konkreettisesti siten, että alueen kulttuuri- ja talousvaikuttajat kävivät omista lähtökohdistaan käsin aktiivista keskustelua siitä, mitkä alueet kuuluisivat tulevaan lääniiin. Institutionalisointiprosessissa siirryttiin vähitellen territoriaalisesta hahmottamisesta käsitteelliseen vaiheeseen, jolloin käsite Keski-Suomi alkoi vakiintua. Uutta käsitettä käytettiin esimerkiksi liike-elämässä, lehdistössä ja kouluasioissa. Keski-Suomi-käsitteen vakiinnutti kielenkäyttöön Jyväskylän piirilääkäri Wolmar Schildt. Schildtiä voidaan pitää myös Keski-Suomen läänihankkeen ensimmäisenä puolestapuhujana. Jo vuonna 1856 hän esitti läänihankkeensa Suomettaressa. Uusi käsite levisi aluksi siis sivistyneistön, talouselämän, koulujärjestelmän sekä lehdistön käyt-

töön, mutta vähitellen 1860-luvulta alkaen myös kansan keskuuteen. Käsitteen käytöllä luotiin henkistä pohjaa tulevalle läänille ja sen identiteetille. (Jokipii 1988, 13-18)

Olennaista on huomioida, että Keski-Suomen alkuajoista lähtien on käyty kielellistä kamppailua siitä, mitkä paikkakunnat kyseiseen alueeseen kuuluvat. Rajoilla sijaitsevat paikkakunnat olivat yleisimpiä kiistelyn kohteita. Kiinnostavaa on myös se, että kamppailun areenana oli jo 1800-luvun lopulla joukkoviestintäväline eli sanomalehdet. Kamppailu alueen määrittelystä jatkuu edelleen mediassa, nyt Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä. Lähetyksissä esimerkiksi saa tilaa jonkin verran sellaiset kunnat, joita ei ole totuttu perinteisesti pitämään keskisuomalaisina, samaan aikaan, kun monista keskisuomalaisista kunnista ei puhuta lainkaan (kts luku 7. Spatiaalinen tarkastelu). Keski-Suomea ei siten voida pitää yksiselitteisenä alueena, vaan maakunta on määrittynyt aina määrittelijänsä mukaan.

1800-luvun loppupuolella Paasin mallin mukaisessa prosessissa territoriaalisesta ja käsitteellisestä vaiheesta siirryttiin kohti institutionalisoitumista, jolloin alueelle alkoi muodostumaan omia toimielimiä. Lehdistöllä oli erittäin merkittävä rooli uuden aluekäsitteen vakiinnuttamisessa yleiseen kielenkäyttöön. Tämä tarkoitti sitä, että kun yhdistyselämä virisi 1800-luvun loppupuolella, yhdistykset saattoivat ottaa oman maakunnan nimen osaksi nimeään (esim. Keski-Suomen maanmiesseura 1883, Keski-Suomen raittiuden ja kohtuuden ystäväin seura 1884, Keski-Suomen nuorisoseura 1888). (Jokipii 1988, 18-34)

Keski-Suomi on monessa suhteessa idän ja lännen kulttuuripiirien rajalla. Niinpä Keski-Suomen alueidentiteetti on koko sen historian ajan vaikuttanut näiden kahden eri kulttuurin olemassaolo. Myös alueen rajojen määrittely on ollut monimutkaista, koska yhtenäistä kulttuurillista aluetta ei Keski-Suomi muodosta. (Kivistö 1997a, 84) 1929 perustettu Keski-Suomen Maakuntaliitto kokosi alueen voimat uudella tavalla yhteen. Keskisuomalaiset kunnat liittoutuvat tuolloin yhteisen lääniasian taakse, samoin mukaan tulivat useat tuolloin perustetut yhteisöt (mm. Keskisuomalainen osakunta ja Jyväskylän kauppakamari). Keski-Suomen läänin perustamishistoria on hyvin monivaiheinen ja kaksi kertaa 1940-luvulla oli läänipäätös jo melko lähellä. 1960 perustettu oma lääni toteutti keskisuomalaisten pitkäaikaisen haaveen ja yli sata vuotta kestäneet ponnistelut tuottivat näin tuloksen. Institutionalisoitumisprosessissa saavutettiin tällöin mielestäni vakiintuneen roolin asema. (Kivistö 1997b, 18-19)

Keskisuomalaisen alueidentiteetin tukipylväiksi ovat sittemmin muodostuneet maakunnallinen media, yliopisto, talousalueen toiminnalliset rakenteet ja kansalaisjärjestöjen piiritason organisaatiot. Myös 37 vuotta vaikuttanut lääniorganisaatio muodostui merkittäväksi keskisuomalaisuuden

tukijaksi. (Kivistö 1997a, 79, 90-91) Vaikuttaakin siltä, että Keski-Suomessa maakunta ja lääni näyttivät sulautuvan harvinaisella tavalla yhteen, mikä osaltaan vahvisti yhtenäisen alueidentiteetin muodostumista. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että lääni ja maakunta kattoivat saman maantieteellisen alueen. Tämä on harvinaista. Läänin lakkauttamiskeskustelun aikana keskisuomalaisten yhteinen taistelutahto kohosi. Maakunan kehittyminen jatkuu, vaikka oma lääninorganisaatio puuttuu. Mielenkiintoiseksi Keski-Suomi alueena tulee siinä mielessä, että Keski-Suomen elinkelpoisuus juontaa juuri siitä, että alueen yhteistyö ei perustu mihinkään naturalistiseen oletukseen luonnollisesta ja alkuperäisestä maakunnasta, vaan Keski-Suomi on aina ollut välialue, jonka asiat ovat sananmukaisesti jääneet väliin, ellei se kokoa itse voimiaan ja puolusta itse itseään (Parvikko 1996). Keski-Suomi näyttääkin olevan mitä suurimmassa määrin poliittinen liitto eli erilaisten kamppailujen, valintojen ja kompromissien tulos. (Kivistö 1997a, 84-85, 90-91).

5. MEDIA IDENTITEETIN TUOTTAJANA

5.1 Alueelliset TV-uutislähetykset

Yleisradio aloitti alueelliset tv-uutislähetykset 06.01.2000 (lähetykset tulevat arkipäivisin klo 17.50-18.00) TV 2:lla kolmella alueella (Lounais-Suomi, Keski-Suomi ja Pohjois-Suomi). Kysymyksessä oli alunperin vuoden 2000 kestävä kokeilu. Nyttemmin alueelliset tv-uutislähetykset ovat vakiinnuttaneet paikkansa ja uusia alueita otetaan vaiheittain mukaan. Yleisradion tarkoituksena on, että tulevaisuudessa yhä useammalla alueella olisi omat alueelliset TV-uutislähetykset. Seuraavaksi toiminta laajenee Tampereelle ja Uudellemaalle. Kokeilupaiikkakunnista Keski-Suomi on alueellisesti yhtenäisin, koska se kattaa vain yhden maakunnan. Lounais-Suomen alueutiset palvelevat sekä Varsinais-Suomea että Satakuntaa. Myös Pohjois-Suomen alueutiset kattavat kaksi erillistä aluetta, Oulun seudun sekä osan Lapin läänistä.

Yleisradion Yleisötutkimusyksikkö on tutkinut säännöllisesti alueutisten katsojalukuja alueilla, joilla lähetykset tällä hetkellä näkyvät. Katsojatutkimuksen kenttätyön on suorittanut Taloustutkimus Oy. Ensimmäisen kerran katsojalukuja mitattiin, kun lähetysten alkamisesta oli kulunut vain muutama viikko tammi- helmikuun vaihteessa 2000. Tulokset osoittivat, että puolet väestöstä katsoo lähetystä joko säännöllisesti tai silloin tällöin. Alueittain tarkasteltuna Keski-Suomessa hie- man yli puolet katsoo ohjelmaa vähintään silloin tällöin. Alueutisten seuraaminen vaihteli ikäryhmittäin; vanhimmassa ikäryhmässä säännöllisesti katsovia on yli neljännes, kun taas alle

35- vuotiaiden keskuudessa ohjelmaa katsottiin vähiten. Kaikista vastaajista 63% aikoo seurata lähetyksiä vähintään kerran viikossa. Keskisuomalaiset aikovat seurata säännöllisemmin ohjelmaa. Keskeisin tulos tässä vaiheessa oli, että vaikka alueelliset tv- uutislähetykset olivat toimineet vasta lyhyen aikaa, niin ne näyttivät vakiinnuttaneen paikkansa alueellisten uutislähetysten joukossa. (Jääsaari & Sarkkinen 2000a, 1-2)

5.2 Median rakentaa osaltaan identiteettiä

Identiteetti rakentuu ihmisen koko elinkaaren aikana monimutkaisten prosessien kautta. Jotta identiteetit voisivat olla merkityksellisiä, ne on tuotettava jollakin tavalla kansalaisille. Tämä tapahtuu esimerkiksi median, kirjallisuuden, historian, kouluopetuksen ja populaarikulttuurin avulla, sillä ne tarjoavat välineen representaatioon. Määrittely liittyy yhteiskunnalliseen työnjakoon, sillä perinteisesti tiettyjen yhteiskunnallisten positioiden haltijoilla on ollut oikeus identiteettien ja tietoisuuden tuottamiseen (esim. opettajat, journalistit, poliitikot). Representaation avulla toisilleen tuntemattomat ihmiset voivat mieltää menneisyytensä, nykyisyytensä ja tulevaisuutensa yhteiseksi. (Paasi 1986, 176)

Identiteetti muodostuu samastumisen kautta. Näin ollen media muodostuu yhdeksi osatekijäksi yksilöiden identiteetin rakentamisprosessissa. Median rooli identiteettityössä on tarjota kiinnostavaa materiaalia, jonka vastaanottaja joutuu itse jäsentämään ja samalla arvioimaan. Katsojalta vaaditaan siten kriittisen aktiivista roolia ja itsereflektiota mediasisältöjen tulkinnassa (Mustonen 1997, 149-151). Alueellisen identiteetin näkökulmasta alueellisten TV-uutisten rooli on tarjota katsojilleen aineksia ja näkökulmia omasta alueestaan ja näin ollen vaikuttaa osaltaan siihen, minkälaiseksi katselijat oman maakuntansa hahmottavat. Alueelliset TV-uutislähetykset ovat arvostetun asemansa, visuaalisuutensa sekä katsojalukujensa vuoksi vaikuttamassa keskeisesti siihen, minkälaiseksi alueidentiteetti muotoutuu.

Median välityksellä on mahdollisuus lisäksi heijastaa yhteiskunnassa vallitsevia arvoja ja standardeja, joihin katsoja voi sitten verrata itseään ja omaa identiteettiään. Media voi siten parhaimmillaan lisätä sosiaalisten ilmiöiden ymmärtämistä, mutta toisaalta media mahdollistaa myös ennakkoluulojen tehokkaan levityksen. Huomioon otettava myös se seikka, että medialla on taipumus yksipuolistaa ja kärjistää kerrontaa, joten on olemassa vaara, että mediasta välittyvä maailmakuva on luonteeltaan yksipuolinen. (Mustonen 1997, 149-155) Tiedotusvälineet toimivat välittäjänä toimijan ja yleisön kesken. Media luo yhteyden lähteen ja katselijan välille, mutta se ei tee sitä passiivisesti siirtokanavan tavoin. Media nähdäänkin tässä työssä aktiivisena toimijana,

suodattimena, muuntajana ja vahvistajana, joka tulkitsee lähteestä tulevaa informaatiota omien tietorakenteidensa pohjalta, omia tarkoitusperiään varten. Tiedon siirtämisen lisäksi media on osaltaan luomassa yhteisöllisyyttä. (Kts. esim. Hujanen 2000, 45-46)

Joukkoviestinnässä ei näyttäisikään olevan enää kyse yksipuolisesta sanomien levittämisestä tilassa, vaan yhteiskunnan ylläpitämisestä ajassa. Viestintä näyttäytyy nyky-yhteiskunnassa pikemminkin yhteisten uskomusten ja symbolien aktiivisena tuottajana ja ylläpitäjänä kuin passiivisena tiedonsiirtokanavana. Viestinnän avulla rakennetaan ja uusinnetaan katsojille mielekästä maailmaa, jonka kokeminen ilman joukkoviestintävälineitä ei olisi enää mahdollinen. "Yhteisen" todellisuuden ylläpitäminen tapahtuu symbolijärjestelmän avulla, tässä prosessissa television rooli on merkittävä visuaalisuutensa vuoksi. (Ridell 1998, 75) Toisaalta on muistettava, että tämä "yhteisen" todellisuuden rakennusprosessi ei missään tapauksessa ole sopuisa prosessi, vaan eri yhteiskuntaryhmät kamppailevat jatkuvasti siitä, miten todellisuus tulisi julkisesti määritellä ja esittää (Carey 1975 6, 17). Televisio on kuitenkin nyky-yhteiskunnassa nimenomaan se väline, jonka avulla kollektiivisten identiteettien luominen ja yhteisöiden symbolinen tuottaminen on mahdollista. Mielenkiintoinen kysymys onkin siten se, kenen ehtoihin ja määrittelyihin yhteisyyden esittäminen TV-uutisissa perustuu. (Ridell 1998, 92)

Median seuraaminen on lisääntynyt jatkuvasti 1990-luvulla. Erityisesti television katselu on pysynyt suosiossa tai jopa lisääntynyt. Palkkatyön jälkeen median kuluttaminen on toiseksi suurin ajan käytön muoto. Edes läheiset ihmissuhteet eivät saa niin paljon päivässä aikaa kuin media. (Turkki 1998, 28-29) Tämä merkitsee sitä, että televisio nopeutensa, tavoittavuutensa ja visuaalisuutensa ansiosta on yhä merkittävämmässä roolissa yhteiskunnassa erilaisten asioiden luonnollistajana sekä yhteiskunnallisen todellisuuden ylläpitäjänä ja tuottajana. Selkeimmin tämä todellisuuden konstruointi ilmenee television uutislähetyksissä, sillä niiden tarkoituksena on nimenomaan tuottaa tietoja ympäröivästä maailmasta mahdollisimman objektiivisesti. Uutiskriteerit ja sisällöt ovat aina kuitenkin tietyn valinnan tulosta ja siksi prosessi on luonteeltaan poliittinen. Uskottavuutta televisiossa lisää entisestään vaikutelma liikkuvan kuvan reaaliaikaisuudesta. Lisäksi uutisten arvostettu ja kyseenalaistamaton asema on omiaan lisäämään sen keskeisyyttä yhteiskunnallisen todellisuuden tuottajana. (Ridell 1998, 83)

Televisioutisilla on myös toisenlainen lajityyppiin kuuluva piirre: esitetyn tiedon oletetaan olevan paikkansapitävyyden lisäksi myös yleisesti - so. yhteiskunnallisen järjestyksen ja poliittisen järjestelmän toimivuuden kannalta - ensiarvoisen tärkeää. Merkittävä on myös se seikka, että tv-uutiset näyttävät hallitsevan myös journalistista päiväjärjestystä. Näyttääkin siltä, että TV-uutiset

toteuttaa vakuuttavasti tehtävänsä "toden diskursiivien" tuottajana, jota ilman nykyisten yhteiskuntien olisi mahdotonta toimia. TV-uutisia seurattaessa siis jaetaan käsityksiä ja kokemuksia "yhteisestä" todellisuudesta sekä siihen sisältyviä kollektiivisen identiteetin representatioita. Vähämerkityksinen ei ole myöskään se seikka, että TV-uutiset pystyvät tavoittavat samanaikaisesti suuren määrän yleisöä. (Ridell 1998, 83-84, 97)

Ridellin esille nostamat teemat näyttäytyvät alueutisten kannalta siten, että alueellisissa TV-uutislähetyksissä esille nostetut teemat ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä ja tärkeitä, koska niitä on ryhdytty käsittelemään uutislähetyksessä. Alueellisissa TV-uutisissa esitetyt asiat eivät ole siis ainoastaan paikkaansapitäviä, vaan myös yhteiskunnallisen järjestyksen ja poliittisen järjestelmän kannalta merkittäviä. Tämä tekijä on erityisen tärkeä havaita, koska näin rakennetaan uutislähetykselle tarvittava legitimitetti.

Hallin mukaan (1985, 46) on syytä kuitenkin muistaa, että merkitysten normalisoituminen ei tapahdu kuitenkaan koskaan itsestään, vaan kaikkein itsestäänselvimpimpien merkitysten luonnollisuus on aina saavutettava - asioiden määrittelystä käytävän kamppailun tulosta. Jotta tietyt merkitykset saadaan vakiintumaan luonnolliseksi osaksi ihmisten arkipäivää tarvitaan valtavaa ideologista kamppailua ja vallankäyttöä (kts. esim. Fairclough 1995, 54).

Journalistinen tuotantoprosessi on sekin osaltaan kätkemässä intressihakuisuutta. Tällä tarkoitan sitä, että esittämällä tietyt asiat luonnollisiksi journalistisessa tuotteessa, peittyvät näkyvistä se, että tietyt merkitykset ovat nimenomaan aktiivisesti tuotettuja ja niiden esittäminen luonnolliseksi perustuu jatkuvaan kamppailuun asioiden määrittelystä. Uutisten lajityyppiselle puhuttelulle näyttääkin olevan tyypillistä nimenomaan asioiden ja ilmiöiden esittäminen kiistattomina ja vaihtoehtottomina. Tavalliselle katsojalle ei uutisjuttu tarjoa vaihtoehtoisia lähestymistapoja asiaan, vaan uutinen sisältää implisiittisesti tietyn näkökulman, ts. se on valittu yksipuolisesti. Tällainen esittämistapa ei myöskään kytke asioita toisiinsa, syy- ja seuraussuhteet jäävätkin uutisjutuissa yleensä vaillinaisiksi. (Ridell 1998, 98-99)

Uutisjutun viestinnällinen tapa vaikuttaa myös siihen, että uutiset muistuttavat lähinnä tiedonantaja, niistä ei kuulukaan keskustella tai asettaa kyseenalaisiksi. (Ridell 1998, 243) Tästä esimerkkinä on Keski-Suomen alueutisten juttu 26.4.2000 pankkiasioden hoitamisesta.

Tulevaisuudessa pankkiasiat tullaan hoitamaan internetissä. Leonia ja Saunalahti ovat aloittaneet verkkokouluprojektin, jossa asiakkaita opetetaan hoitamaan pankkiasiat internetissä (26.4.2000).

Jutussa esitetään luonnollisena se, että pankkiasioitten hoitaminen siirtyy tulevaisuudessa internetin kautta tapahtuvaksi. Se, mikä on peitetty näkyvistä on se, että tämä on nimenomaan pankkien tarkoitus ja päämäärä, ei asia, joka tapahtuu luonnollisesti, ilman aktiivista toimintaa. Asia uutisoidaan kiistattomana ja vaihtoehdottomana siten, että muita näkökulmia ei edes tuoda esille. Uutiseen sisältyy implisiittisesti se oletamus, että näin todella tulee tapahtumaan väistämättä. Syy- ja seuraussuhteet jäävät hämäräksi, kun taustalla vaikuttavista tekijöistä ei kerrota. Käyttäjän näkökulma puuttuu myös eli se, miten käyttäjät kokevat muutoksen pankkiasioitten hoitamisessa.

6. TUTKIMUSASETELMA

6.1 Tutkimuksen toteutus

Analysoin tätä tutkimusta varten 18 kappaletta Keski-Suomen TV- uutisten lähetystä. Yhteensä erilaisia juttutyyppejä lähetyksissä oli 145 kappaletta. Alueelliset TV-uutiset lähetetään siis joka arkipäivä TV2:lla kello 17.50. Yhden lähetysten pituus on 10 minuuttia. Tarkasteluajanjaksona tässä tutkimuksessa on ensimmäinen puolivuotiskausi alueellisten TV-uutisten historiassa eli 6.1.-30.6.2000. Viikot valitsin satunnaisotannalla niin, että millä tahansa lähetysviikolla oli mahdollisuus tulla valituksi tutkimukseen kyseisen puolivuotiskauden ajalta. Tutkimukseen mukaan otin kokonaisia lähetysviikkoja, jotta mikään yksittäinen arkipäivä ei saanut muita merkittävämpää painotusta. Tutkimukseen tuli kuitenkin kaksi sellaista viikkoa, jolloin uutislähetystä ei ollut viikossa kuin neljä (vko 22 helatorstain 1.6. takia ei lähetystä sekä vko 17 toisen pääsiäispäivän 24.4. takia ei lähetystä). Niinpä lähetystä tutkimukseen tuli yhteensä 18 kappaletta.

Toteutin tutkimuksen analysoimalla kyseiset lähetykset. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että lähetyksistä litteroin otsikkotekstit, pääjuttujen, tavallisten juttujen sekä kommenttisähkeiden juonnot sekä kuvitetut että kuvittamattomat sähkeet kokonaisuudessaan. Pääjuttuja, tavallisia juttuja ja kommenttisähkeitä en siis litteroinut kokonaisuudessaan, vaan niistä ainoastaan juontajan juonnot. Syynä tähän on se, että alku- ja mahdolliseen loppujuontoon tiivistyy olennaisin jutun sisältö. Toiseksi 67 jutun analysoiminen sanasta sanaan ei mielestäni olisi ollut tässä perusteltua, koska tällä kvantitatiivisella osiolla halusin tarkastella ainoastaan juttujen aihealueita sekä paikkakuntia, josta ne ovat peräisin. Pääjutuista, tavallisista jutuista ja kommenttisähkeistä kirjasin ylös myös haastateltavat sekä heidän asemansa. Näin pääsin käsiksi siihen, mistä näkökulmasta haastateltavat ohjelmassa esiintyivät.

6.2 Tarkastelussa aihealueet ja spatiaalinen jaottelu

Aihealuejaotteluna olen käyttänyt Anssi Paasin (1986) väitöskirjassaan käyttämää jaottelua. Aiheet on jaettu 20 alaluokkaan (taulukko 2). Aihejaottelun perusteena on käytetty aiheiden karkeaa jakoa eri aihepiireihin (kulttuurielämä, talous- ja elinkeinoelämä jne.). Jaottelua on aikaisemmin käytetty lähinnä sanomalehtianalyysien yhteydessä, mutta mielestäni tämä luokittelu sopii myös kuvallisen materiaalin tarkasteluun ja se on tässä laajuudessaan riittävän kattava. Jokaisen uutislähetysten elementin olen luokitellut kuuluvaksi yhteen alaluokkaan, vaikka joissakin tapauksissa tietty elementti olisi periaatteessa voitu sijoittaa useampaankin luokkaan. Tätä en kuitenkaan katsonut järkeväksi, vaan sijoitin jokaisen uutisen yhteen aihealueeseen. Taulukossa 2 on myös esimerkkejä aihealueisiin sijoitetuista jutuista.

Taulukko 2: Aihealuejaottelu

Aihealue	Esimerkki
1. Kulttuuri	Keski-Suomen kesäteatterit
2. Talous- ja elinkeinoelämä	Osuuspankin liikevoitto kasvoi
3. Sosiaali- ja terveyssektori	Potilasjonot kasvavat keskussairaalassa
4. Koulutus	Yliopiston tutkintojen määrä kasvussa
5. Luonto ja ympäristö	Lievestuoreen lipeälammen puhdistus
6. Onnettomuudet ja rikokset	Graffitien kevätsiivous
7. Yhdistys- ja järjestötoiminta	Unicefin keräys
8. Maa- ja metsätalous	EU-tukitarkastukset ovat alkaneet Keski-Suomessa
9. Liikenne	Bensan litrahinta
10. Kunnallispolitiikka	Nuorten ääni-ryhmä panee päättäjiin vauhtia Palokassa
11. Työllisyys ja työttömyys	EU-rahoja työllisyyden hoitoon
12. Urheilu	Syrjäkylien ja maanviljelijöiden liikuntaharrastusmahdollisuus
13. Matkailu	Ensimmäiset loma-asuntomessut Ähtärissä
14. Väestö	Veteraanipäivän vietto
15. Kirkko ja uskonto	Suviseurat
16. Aluehallinto	Hätänumeropäivä
17. Maanpuolustus	K-S:n rykmentillä käynnissä pelastautumiskoulutusleiri
18. Aluepolitiikka	Kuntien yhteistyö tiivistyy Kuoreveden Hallin helikopteritukikohdan puolesta

Taulukko 2: Aihealuejaottelu

Aihealue	Esimerkki
19. "Kevyet"	Postilaatikkojen ulkonäköön kiinnitetään entistä enemmän huomiota
20. Muut	Vesilinnan kello näyttää oikeaa aikaa

Toinen tarkasteltava aihealue on se, mihin alueuutisten jutut spatiaalisesti sijoittuvat. Tämän osuuden tarkoituksena on luoda mahdollisimman kattava kuva siitä, miltä maantieteellisiltä alueilta Keski-Suomen alueuutiset kertovat. Tähän liittyy se, että tilaa katsotaan tässä tuotettavan symbolisella tasolla. Alue ja tila hahmottuvat siten jatkuvassa diskurssien ja representaatioiden kamppailussa. Ranskalaisen filosofin Henri Lefebvren teos *The Production of Space* (1994) on yksi tilan teoreettisen tarkastelun merkittävimpiä suunnannäyttäjiä. Siinä Lefebvre käsitteellistää tilaa ja sen eri muotoja yhteiskunnallisesti tuotettuina ja yhteiskunnan tuottamiseen aktiivisesti osallistuvina tekijöinä. Tilan tuottaminen liittyy siten kiinteästi vallankäyttöön. Aikaisemmin tila nähtiin jossain määrin neutraaliksi alueeksi, se hahmotettiin lähinnä yhteiskunnallisen toiminnan kehyksenä ja vasta viime vuosina tila on käsitetty erilaisten intressien ja poliittisten kiistojen kohteeksi sekä tärkeäksi yhteiskunnallisen rakenteistumisen osatekijäksi. Suhde oli nähty yksipuoliseksi: yhteiskuntasuhteet nähtiin tilan tuottajiksi, mutta tilallisuutta ei ymmärretty yhteiskunnan rakentumisen keskeiseksi ominaisuudeksi (Massey 1985). Tilan politisoituminen on tarkoittanut myös sitä, että tila sisältää vastarinnan ja kamppailun mahdollisuudet. (kts. esim. Lefebvre 1994, Haarni 1997)

Vaikka lähtökohtana on ajatus tilan symbolisesta tuottamisesta lähetyksissä, on kuitenkin pidettävä mielessä se seikka, että asukasmäärä vaikuttaa nähdäkseni jossain määrin siihen, kuinka paljon alueella tapahtuu ja kuinka paljon sieltä on uutisoitavaa. Tämä selittää jossain määrin sitä, minkä vuoksi Jyväskylän kaupunki näyttää olevan sekä seutukunnittain että kunnittain tarkasteltuna juttujen sijaintipaikkakuntana huomattavan yleinen. Toiseksi asiaan vaikuttaa se, että Jyväskylään on maakunnan keskuksena sijoittunut useita sellaisia yrityksiä, laitoksia, instituutioita, joita ei muualla maakunnassa ole. Näin ollen haastateltavana on usein jyväskyläläinen. Kolmanneksi syynä on se, että alueuutisia tehdään Jyväskylästä käsin. Käytännölliset syyt vaikuttavat yksinkertaisesti siihen, että juttuja on helpoin tehdä lähialuilta. Maakunnan kaukaisimmat osat ovat melko pitkän ajomatkan päässä Jyväskylästä. Neljänneksi huomattava määrä Jyväskylään sijoitetuista jutuista koskee jollakin tapaa myös muutakin maakuntaa, vaikka ne on nimenomaan tehty Jyväskylästä käsin. Se ehkä vääristää hieman tilannetta.

7. TUTKIMUKSEN TULOSTEN TARKASTELU JA ANALYYSI

7.1 Aihealueittainen tarkastelu

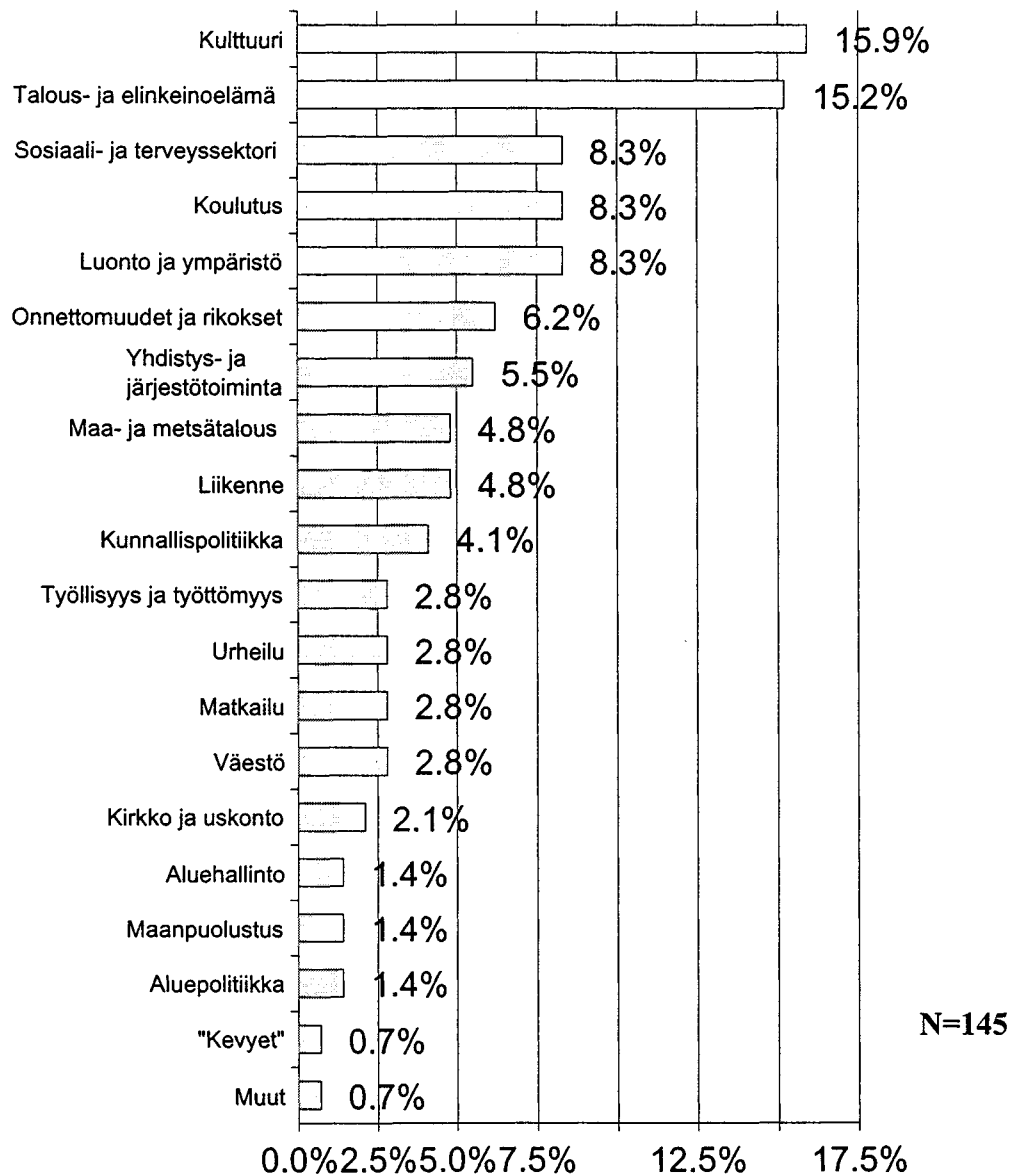
Kun Keski-Suomen alueellisia TV-uutislähetyksiä tarkastellaan tutkimuksessa mukana olleen neljän viikon ajalta havaitaan, että lähetysten aiheet keskittyvät tietyille alueille (taulukko 3). Kaksi yleisintä aihealuetta, kulttuuri sekä talous- ja elinkeinoelämä, erottuvat ylivoimaisena muusta joukosta. Eniten aiheita oli kulttuurin alueelta, noin 16%. Toiseksi eniten aiheita oli talous- ja elinkeinosektorilta, noin 15.2%. Tämän jälkeen on 7 prosenttiyksikön ero seuraaviin aihealueisiin, joita ovat sosiaali- ja terveyssektori, koulutus sekä luonto, kukin osa-alue noin 8% kokonaismäärällä juttujen yhteismäärästä laskettuna.

Seuraavan ryhmän aihepiirin yleisyyden mukaan muodostavat onnettomuudet ja rikokset. Tämän aihealueen osuus kokonaisjuttumäärästä oli noin 6%. Lähes yhtä paljon materiaalia alueellisissa TV-uutislähetyksissä on yhdistys- ja järjestötoiminnasta. Noin 5% lähetysten kokonaismäärästä oli sekä liikenteestä että maa- ja metsätaloudesta. Kunnallispolitiikkaa käsiteltiin noin 4% alueuutisten kokonaisjuttumäärästä.

Kolmen prosentin tuntumassa aihepiireistä olivat työllisyyteen ja työmarkkinoihin liittyvät aiheet, samoin urheilu, matkailu sekä alueen väestöstä kertovat aiheet. Kirkon piiriin kuuluvia aiheita alueuutisten lähetyksissä käsiteltiin noin 2% juttujen kokonaismäärästä. 1% kokonaisjuttumäärästä kuuluivat aihealueet aluehallinnosta, aluepolitiikasta ja maanpuolustuksesta. Myös nk. kevyet aiheet (Postilaatikkojen ulkonäkö) sekä kohta "muut" (Vesilinnan kello näyttää oikeaa aikaa) päätyivät 1% juttujen kokonaismäärästä

Taulukko 3:

Keski-Suomen alueellisten TV-uutislähetysten aihealueittainen jakautuminen 6.1.-30.6. 2000

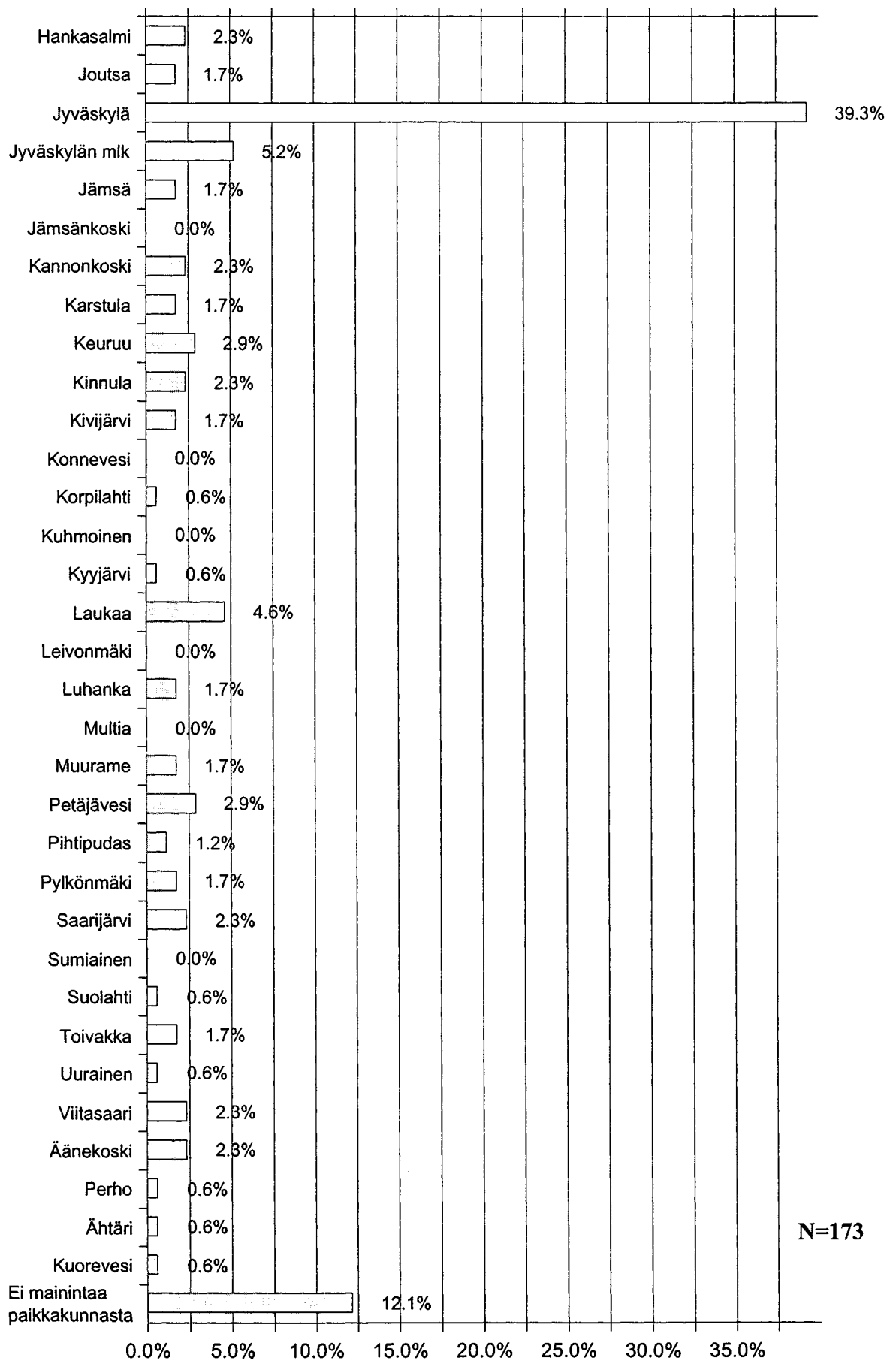
7.2 Spatiaalinen tarkastelu ja analyysi

Lähes 40% Keski-Suomen alueuutisten jutuista koskettavat ensisijaisesti Jyväskylän kaupunkia ja sen asukkaita (taulukko 4). Seuraavaksi eniten on juttuja, joissa ei mainita paikkakuntaa lainkaan (noin 12%). Tyypillisesti näiden juttujen sisältö koskettaa koko maakuntaa ja näin ollen niitä ei ole sidottu mihinkään yksittäiseen paikkakuntaan.

Kolmanneksi eniten juttuja on Jyväskylän maalaiskunnasta (5,2%). Seuraavana tulee Laukaa (4,6%). 3% alueuutisten jutuista koskettaa ensisijaisesti Keuruuta. Yhtä paljon juttuja on Petäjävedeltä.

Hankasalmi, Joutsa, Jämsä, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Luhanka, Muurame, Pylkönmäki, Saarijärvi, Toivakka, Viitasaari sekä Äänekoski ylsivät kukin noin 2% juttujen kokonaismäärästä. 1%:n tuntumassa ovat Korpilahti, Kyyjärvi, Pihtipudas, Suolahti, Uurainen, Perho, Ähtäri sekä Kuorevesi. Joukossa on myös kuusi sellaista keskisuomalaista kuntaa, joita ei käsitelty lainkaan alueuutisten lähetyksissä kyseisellä tutkimusjaksolla. Näitä ovat Jämsänkoski, Konnevesi, Kuhmoinen, Leivonmäki, Multia ja Sumiainen (kts. myös LIITE 2). Tarkasteltaessa aiheiden spatiaalista jakautumista, juttujen kokonaismäärä on alkuperäistä (N=145) suurempi (N=173), koska samassa jutussa saattoi esiintyä useita eri paikkakuntia ja tämä on huomioitu tutkimuksen tässä osiossa.

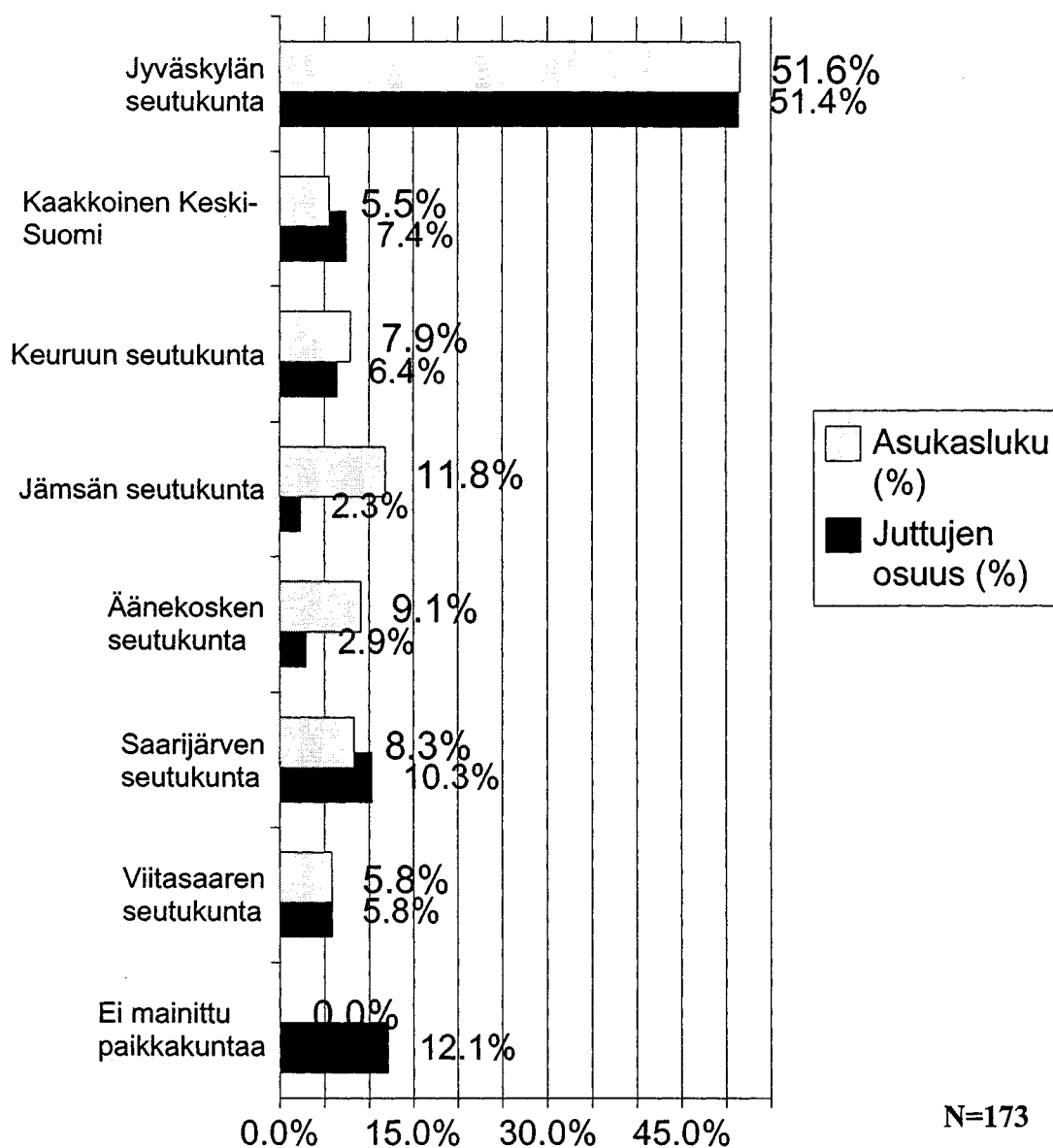
Taulukko 4: Keski-Suomen alueellisten TV-uutislähetysten juttujen kuntakohtainen jakautuminen 6.1.-30.6. 2000

Tarkasteltaessa alueuutisten sisällön spatiaalista jakaantumista seutukunnittainen analyysi tarjoaa mielestäni laajemman näkökulman tilanteeseen. Tällöin myöskään yksittäisen kunnan asema ei vaikuta lopputulokseen niin merkittävästi. Keski-Suomen maakunta on jaettu seitsemään seutukuntaan. Seutukuntajako otettiin käyttöön vuoden 1994 alussa aluekehityslakien perusaluejaoksi. Päätös perustuu alueiden kehittämisestä annettuun lakiin. Seutukunta on maakuntaa pienempi tilastollinen alueyksikkö ja sen asema on sikäli merkittävä, että alueellista kehitystä kuvaavia tunnuslukuja seurataan nimenomaan seutukuntatasolla. Jaon perusteella on määrätty kansalliset yritystuen tukialueet ja EU:n alueelliset tavoitealueet. Seutukuntajakoa on muutettu viimeksi tammikuussa 2001, jolloin seutukuntien määrä väheni neljällä ja niitä on nyt 81. Seutukuntien muodostamisen kriteerinä käytetään kuntien välistä yhteistyötä ja työssäkäyntiä. (Tapaninen 1999, 35, <http://www.intermin.fi/alue/kansallinen/seutukunta.html> (20.4.2001) (kts. myös LIITE 2)).

Seutukunnittain tarkasteltuna maakunnan eri osien painoarvo alueuutisten lähtyksissä tasoittuu hieman, vaikkakin Jyväskylän seutukuntaa (Jkl, Jkl:n mlk, Laukaa ja Muurame) käsitteleviä juttuja on edelleen ylivoimaisesti eniten, 51,4% kaikista jutuista. Seuraavaksi eniten on juttuja, joista ei voida määrittää paikkakuntaa, 12,1%. Kaakkoisen Keski-Suomen (Hankasalmi, Joutsa, Toivakka, Leivonmäki ja Luhanka) asioita käsitellään 7,4% lähetyksissä. Keuruun seutukunnan (Keuruu, Petäjävesi, Multia ja Uurainen) asioihin perehdyttiin 5,8% lähetyksistä. Jämsän seutukunta (Jämsä, Jämsänkoski, Korpilahti ja Kuhmoinen) sai tilaa lähetyksissä 2,3%:n verran. Äänekosken seutukunnan (Äänekoski, Suolahti, Konnevesi ja Sumiainen) asiat olivat esillä 2,9% alueuutisten lähetyksistä. Saarijärven seutukunta (Saarijärvi, Karstula, Kyyjärvi, Kannonkoski, Kivijärvi ja Pylkönmäki) on vahvasti esillä alueuutisten lähetyksissä, sillä 10,3% lähetyksissä sivuaa kyseistä aluetta. Viitasaaren seutukunta (Viitasaari, Pihtipudas ja Kinnula) saa niin ikään melko merkittävän aseman spatiaalisesti, sillä 5,8% lähetyksistä käsittelee alueen asukkaiden asioita.

Taulukko 5: Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten juttujen lukumäärä seutukunnissa suhteutettuna seutukuntien väkilukuun 6.1.-30.6.2000

Suhteutettuna seutukunnan asukasluku ja se, kuinka paljon kappalemääräisesti kyseinen alue on esillä Keski-Suomen alueellisissa TV-uutisissa saadaan mielenkiintoisia tuloksia (taulukko 5). Jyväskylän seutukunnalla asuu Keski-Suomen väestöstä 51,6% ja uutisia alueelta oli 51,4%. Väestömäärä ja uutisointitiheys näyttävät saman suuruisilta. Kaakkoisen Keski-Suomen seutukunnalla asuu keskisuomalaisista 5,5%, kun taas jutuista 7,4% käsitteli kyseistä aluetta. Eli Kaakkoisen Keski-Suomen asioista kerrotaan alueuutisten lähetyksissä suhteellisen paljon. Keuruun seutukunnalla asuu keskisuomalaisista 7,9%, mutta tuota aluetta käsitteleviä juttuja lähetyksissä oli vain 6,4%. Jämsän seutukunnalla asuu 11,8% keskisuomalaisista, mutta seutukuntaa koskevia uutisia alueuutisten lähetyksissä oli ainoastaan 2,3%. Eli huomattavasti vähemmän kuin alueen asukasmäärän perusteella voisi ajatella. Äänekosken seutukunnalla asuu 9,1% keskisuomalaisista,

mutta tuoltakaan alueelta juttuja oli vain 2,9% verran. Saarijärven seutukunnalla keskisuomalaisista asuu 8,3%, mutta silti sieltä oli 10,3% alueuutisten materiaalista. Saarijärveltä uutisoitavaa on siten enemmän kuin asukasluvun perusteella voisi päätellä. Viitasaaren seutukunnalla asuu keskisuomalaisista 5,8% ja juttuja sieltä tuli 5,8% alueuutisten lähetyksistä.

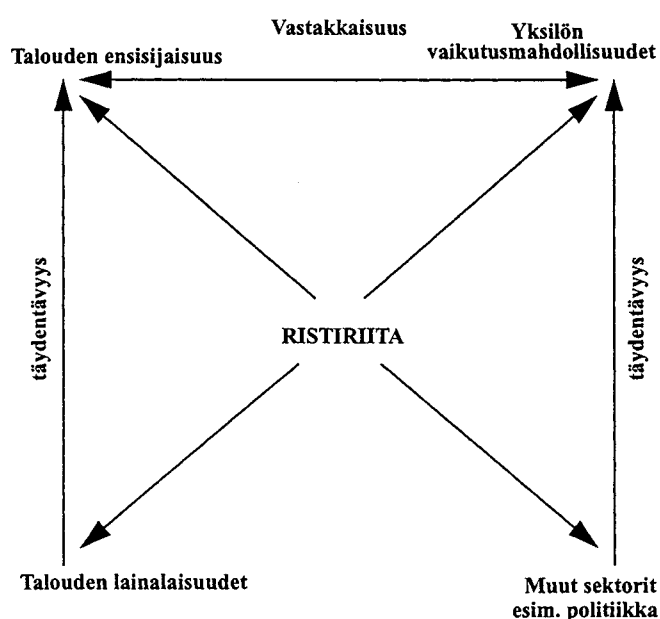
Eri seutukuntien painottumista lähetyksissä voidaan tarkastella myös symbolisen tilan tuottamisen näkökulmasta. Alue ja tila hahmottuu nimenomaan jatkuvassa kamppailussa. Tilan tuottaminen voidaan siten nähdä osana vallankäyttöä. Keski-Suomen alueuutisissa se tapahtuu esimerkiksi siten, että tietyltä alueelta tehdään paljon juttuja samanaikaisesti, kun jotkin muut alueet jäävät vähemmälle huomiolle. Tilan tuottaminen ei ole siten neutraali ja luonnollinen prosessi, vaan sisältyy aina kamppailun aspekti. Kysymys on alueiden kannalta näkyvyyden saamisesta alueellisten TV-uutisten lähetyksissä. Tämän neljän viikon otoksen perusteella näyttää siltä, että Keski-Suomen TV-uutislähetysten alueellisuus paikantuu nimenomaan *Jyvässeutuun, kaakkoiseen Keski-Suomeen* (Hankasalmi, Joutsa, Toivakka, Leivonmäki, Luhanka) ja *Saarijärven seutuun* (Saarijärvi, Karstula, Kyyjärvi, Kannonkoski, Kivijärvi, Pylkönmäki). Yksittäisistä kunnista eniten tilaa saavat Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Laukaa, Keuruu ja Petäjävesi. Huomionarvoista on sen seikan havainnoiminen, että Jämsän alue (Jämsä, Jämsänkoski, Korpilahti, Kuhmoinen) saa erittäin vähän tilaa lähetyksissä. Kiinnostavaa on myös se, että Keski-Suomi ikään kuin laajenee, kun mukana lähetyksissä on sellaisiakin kuntia, joita ei perinteisesti ole totuttu pitämään keskisuomalaisina. Tällaisia olivat Perho, Ähtäri ja Kuorevesi. Ähtäri sijoittuu Pohjanmaan suuntaan, Perho puolestaan sijaitsee Kinnulan, Kivijärven ja Kyyjärven länsipuolella. Kuorevesi paikantuu Jämsän ja Jämsänkosken länsipuolelle. Tosin Kuorevesi liitettiin vuoden 2001 alusta Jämsän kaupunkiin ja siten siitä tuli ainakin hallinnollisessa mielessä osa Keski-Suomea (Keskisuomalainen 7.10.2000).

7.3 Aihealueittainen analyysi

7.3.1 Talouselämä tuotetaan vireäksi ja vilkkaaksi Keski-Suomessa

Tämän 18 lähetyksen otoksen perusteella Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä maakunta tuotetaan yritystoiminnaltaan vireäksi ja kilpailukykyiseksi, taloudellisesti menestyväksi alueeksi. Tämä talouselämän korostunut rooli (15,2% aiheiden kokonaismäärästä) liittyy osaltaan yleiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen, Talouselämän rooli suomalaisessa yhteiskunnassa on korostunut erityisesti 1900-luvun lopussa. Sysäyksen tähän antoi rahamarkkinoiden vapautuminen 1980-luvun lopussa, mutta merkittävä rooli tähän kehitykseen on ollut myös globalisaation kiihtymisellä. Sen seurauksena hyödyke-, pääoma-, teknologia- ja työmarkkinat ovat yhdistyneet

maailmanlaajuisesti. Yksittäisiä valtioita keskeisimpiä toimijoita ovatkin nykyisin monikansalliset suuryritykset ja pörssit. Tämä globaalin talouden esiinmarssi on näkynyt käytännössä markkinasuhteiden merkityksen kasvuna niin valtioiden välillä kuin sisälläkin. Kansallisen poliittisen johdon asema on muuttunut, kun vallan painopiste on siirtynyt yhä enemmän ylikansallisille päätäville elimille esimerkiksi EU:ssa. Talouselämällä onkin keskeinen asema länsimaisissa markkinatalousyhteiskunnissa talouden yhdentymisen ja nopeutuneen informaatioteknologian myötä. Taloudella on toisaalta myös merkittävä rooli, jos asiaa tarkastellaan yksittäisen kansalaisen kannalta. Yksinkertaistettuna kansalaisen hyvinvointi perustuu kansantalouden hyvinvointiin. Talouden uutiset koskettavat välillisesti kaikkia kansalaisia. Talouden alan uutisoinnin runsaus voidaan siis mielestäni nähdä ensinnäkin osana yleistä yhteiskunnallista kehitystä.

Toisaalta voidaan talouden hallitsevaa diskurssia tiedotusvälineissä tarkastella tuotun välttämättömyyden ja vaihtoehdottomuuden näkökulmasta. Tästä lähtökohdasta katsottuna talous on saanut hallitsevan aseman tiedotusvälineiden diskurssien kentässä ja se halutaan esittää kerta toisensa jälkeen hallitsevana ja määrävänä tekijänä yhteiskunnassa (esim. erillisten talousuutisten suuri määrä). Greimaslaisittain asiaa lähestyttäessä talouselämälle on ensinnäkin vakiinnutettu

oma asema journalistisella kentällä. Semioottisen neliön kautta talouselämän uutisointia lähestyttäessä ristiriitaisuudet voidaan löytää siten talouselämän ja yksilön välisestä suhteesta yhteiskunnassa. Tällä tarkoitan sitä, että talouselämästä kerrotaan luonnonlainomaisena asiana, johon yksittäinen kansalainen tai valtio ei voi vaikuttaa. Toinen ristiriita on talouden ensisijaisuus muihin sektoreihin nähden yhteiskunnassa (esim. poliittinen päätöksenteko). Globaalissa maailmantaloudessa yksittäisten valtioiden asema heikkenee samanaikaisesti, kun ylikansalliset yhtiöt saavat yhä merkittävämmän aseman.

Talouselämä esitetään vaihtoehdottomana, välttämättömänä, jolle ei edes haluta etsiä vastavoimaa eri tiedotusvälineissä. Tämä näkyy myös Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä (konkreettisia esimerkkejä myöhemmin tässä kappaleessa). Esimerkiksi vetoamalla kunnan tai valtion määrärahojen puutteeseen, torjutaan aktiivisesti se, että keskustelu tulisi suunnata siihen, mihin ja

miten verovaroja tulisi käyttää. Vetoamalla siis talouteen, saadaan tilanne näyttämään helposti vaihtoehdottomalta, taloudellisten resurssien lisääminen välttämättömyydeltä, jotta tilanne voitaisiin korjata, kun itse asiassa tilannetta voitaisiin parantaa muuttamalla jo olemassaolevien resurssien jakautumista. Talouden diskurssilla on siis nähdäkseni huomattava legitimizeetti- ja julkisuusarvo tiedotusvälineiden argumenteissa. Mielenkiintoista on myös se, että talouden diskurssi näyttää tunkeutuvan lähes kaikille aihealueille Keski-Suomen alueellisten TV-uutislähetyskissä. Taloudesta puhutaan siis niin kulttuurin, sosiaali- ja terveydenhuollon, liikenteen kuin maa- ja metsätaloudenkin aihealueilla. Tässä mielessä voidaan esittää, että talouden diskurssi on hallitsevaa myös alueuutisten lähetyksissä, vaikka kulttuuri saakin suurimman osuuden aihealueittaisessa tarkastelussa.

Alueidentiteetin kannalta katsottuna voidaan ajatella, että keskisuomalaisille halutaan kertoa, miten oman lähialueen yritykset ovat menestyneet, laajemmin tulkittuna, *miten meillä menee taloudellisesti tällä hetkellä*. Viime aikoina tehdyt imago tutkimukset ovat osoittaneet, että alueen vetovoimaisuus liittyy ainakin osittain alueen taloudelliseen menestymiseen, voidaan puhua myös kasvukeskusajattelusta (Suomen Kuvalehti 33/2000, 24-27). Esittämällä yritysten ja kuntien hyviä talouslukuja, voidaan viestittää, että tänne kannattaa muuttaa asumaan tai perustaa yritys sillä, *meillä menee hyvin, täällä voit sinäkin menestyä*. Tähän viittaa myös se seikka, että työllisyydestä ja työmarkkinoista ei niinkään alueuutisissa kerrota (2,8% jutuista), vaikka työttömyys Keski-Suomessa on vähentynyt huomattavasti muuta maata hitaammin. Eli ei haluta tuottaa lähetyksissä aluetta ongelmalliseksi, kehityksestä syrjäytyneeksi alueeksi, vaan aktiiviseksi, nuorekkaaksi, yritteliäiseksi ja vetovoimaiseksi maakunnaksi korostamalla suuryritysten menestystä ja pankkien liikevoittoja.

Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten tarjoama näkemystapa vaikuttaa omalta osaltaan siihen, mitä ja miten ihmiset heille tarjotuista asioista puhuvat, koska viestinnässä rakennetaan ja uusinnetaan ihmisille yhteistä, mielekkäänä näyttäytyvää kulttuurista maailmaa. (Ridell 1998, 75) Uutisvalinnoillaan ja uutisarvostuksillaan Keski-Suomen alueelliset TV-uutiset määrittelevät osaltaan sitä, mitkä asiat ovat tärkeitä ja keskustelun arvoisia omassa maakunnassa ja millaiseksi todellisuus muodostetaan. Talouselämän alan uutisoinnissa näkemystapa on selkeä. Alueidentiteettiin pyritäänkin aktiivisesti liittämään ominaisuuksia, joista välittyy alueen pyrkimykset talouden alalla innovatiivisuuteen, aktiivisuuteen ja tulevaisuuteen suuntautumiseen nimenomaan yritystoiminnan ja talouselämän sektoreilla.

Keskisuomalaisten yritysten arviot tulevasta kehityksestä ovat muuta maata myönteisemmät. TT:n suhdannekyselyn mukaan yli kolmannes yrityksistä uskoو tilanteensa paranevan (10.2.2000)

Tämä tarkoittaa toisaalta sitä, että tavallisen kansalaisen näkökulma talouselämän jutuissa jää erittäin vähäiseksi samanaikaisesti, kun tilaa saavat suuryritykset ja pankit (lähes kolmannes talous- ja elinkeinoelämän aiheista käsitteli suuryrityksiä ja pankkeja). Erityisesti työttömät vaiennetaan. Heidän näkökulmansa jää täysin puuttumaan lähetyksissä. Tämä ilmenee käytännössä siten, että vaikka työttömistä uutisoidaan, heitä ei päästetä juurikaan itse ääneen (ei siis haastatella). Esimerkiksi 25.4.2000 lähetyksessä nuorten työpajoja käsittelevässä jutussa, oli haastateltu ainoastaan yhtä nuorta työtöntä, kun sekä hankkeen esimies ja opettaja saivat puhetilaa, vaikka aiheena nimenomaan olivat nuoret työttömät. Tämä on seurausta alueuutisissa käytävästä jatkuvasta kamppailusta, miten todellisuus tulisi julkisesti määritellä ja esittää.

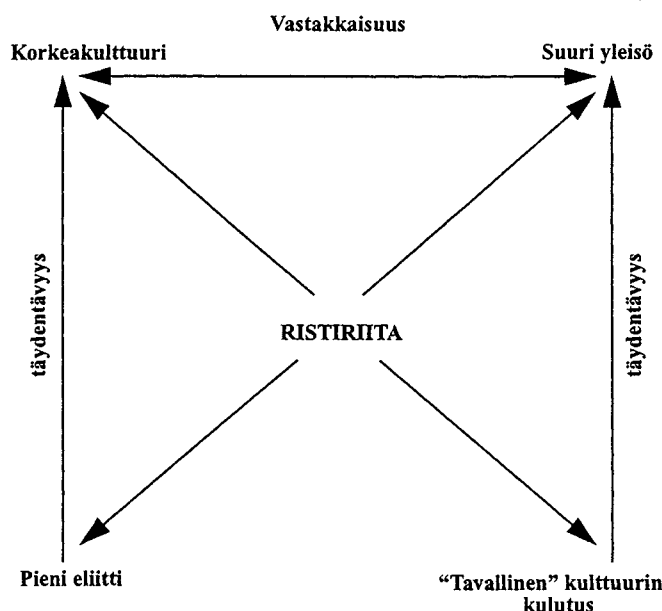
Nuorten työpajoista on tullut massatyöttömyyden myötä tärkeitä nuorten työelämään tutustumisen paikkoja. Saarijärven Polarnet-työpajalla työskentelee kymmenen 17-25-vuotiasta nuorta (25.4.2000).

Vaikka talouselämänalan uutisoinnissa näyttää suurin rooli olevan suuryrityksillä ja pankeilla, lähde ei saa sellaisenaan ääntään kuuluville. Lähteen antaman informaation jälkeen teksti on muotoiltu uudelleen, valikoitu tietyillä metodeilla sekä varustettu lisäinformaatiolla. Olennaista on havaita, että ohjelmassa tarjoillaan tietty, tarkkaan valikoitu näkökulma asiasta yleisölle (esimerkkinä edellä esitetty internetin käytön yleistymisen pankkiasioinnissa). Median on valta perustuu siihen, että sillä on kyky nostaa asioita esille ja painaa samalla toisia taka-alalle. Se, mitkä aiheet pääsevät kulloinkin esille, riippuu ainakin osittain ns. medialogiikasta, jonka mukaan asioissa arvostetaan muun muassa uutisarvoisuutta ja dramaattisuutta sekä television olleessa kyseessä kerronnallisuutta ja jatkuvuutta. Medialogiikkaan näyttäisi tällä hetkellä liittyvän talousuutisten erityisen voimakas painottuminen. Tämä tendenssi näkyy siis myös Keski-Suomen alueellisissa TV-uutisissa.

7.3.2 Keski-Suomi - suomalaisen kulttuurin kehto

Talousuutisten vastapainoksi Keski-Suomen alueelliset TV- uutislähetykset tarjoavat katsojilleen monipuolisesti kulttuuria. Sen osuus oli hiukan suurempi kuin talousuutisten (15,9% kaikista aiheista). Jotta tätä aihealuetta voidaan analysoida on ensin määriteltävä, mitä kulttuurilla tässä tarkoitetaan. Kulttuuria voidaan lähestyä ainakin kolmesta eri lähtökohdasta käsin. Ensinnäkin se

voidaan ymmärtää taiteen ja tieteen saavutusten summaksi, sivistykselliseksi pääomaksi. Toinen määritelmä korostaa kulttuuri-käsitteen monialaisuutta, siinä kulttuuriksi käsitetään tavat, tottumukset ja uskomukset, jotka ovat tyypillisiä tietylle ryhmälle. Kulttuuri näyttäytyy tällöin elämäntapana. Kolmannen näkemyksen mukaan kulttuuria voidaan pitää hierarkkisenä järjestelmänä, jossa eri elämäntavat on suhteutettu toisiinsa. Tämän määritelmän mukaan kulttuuri on kokonaisuus, joka muodostaa elämäntapojen järjestelmän. (Roos 1986, 41-42)

Tässä tutkimuksessa kulttuuri ymmärretään lähinnä sivistyksellisenä pääomana, johon kuitenkin jokaisella kansalaisella on halutessaan mahdollisuus päästä osalliseksi esimerkiksi harrastustoiminnan puitteissa. Greimasin semioottista neliötä hyväksi käyttäen kulttuurisektorilla vastakkaisiksi argumenteiksi tulkitseen korkeakulttuurin ja suuren yleisön. Korkeakulttuuria täydentää eliitti ja "tavallista" kulttuurin kuluttamista suuri yleisö. Ristiriita syntyy korkeakulttuurin ja "tavallisen" kulttuurin

kuluttamisen välille ja toisaalta eliitin ja suuren yleisön kulttuurin harrastuksen välille. Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä ristiriita ei kuitenkaan aktualisoidu kovin näkyvästi. Kulttuurin alan uutisoinnissa näkökulmana on tyypillisesti tavallinen katsoja. Näin kulttuuri näyttäytyy helposti lähestyttävänä, alueellisena ja jokapäiväisenä asiana. Kulttuurin kentällä näyttääkin liikkuvan sujuvasti tavallinen keskisuomalainen, eikä niinkään asiantuntija, kuten vaikkapa talous- ja elinkeinosektorilla.

Äänekosken ydinkeskusta on saanut uuden kesäilmeen. Iloisenväriset kangasmaalaukset ovat äänekoskelaisten lasten aikaansaannoksia (31.5.2000).

Keski-Suomen kesäteattereissa kukkii juhannusviikolta alkaen. Ammattilaisten ja harrastajateattereiden kesänäytelmiä on eri puolella maakuntaa reilusti yli 30 (2.6.2000).

Keski-Suomen kirjastoissa on tällä viikolla vietetty lukuviikkoa. Viikon teemana on ollut runo osana arkea (27.4.2000).

Se, että merkittävä osa Keski-Suomen alueellisissa TV- uutislähetyksistä käsitteli kulttuuria kertoo siitä, että Keski-Suomi halutaan tuottaa kulttuurielämältään vilkaana ja monipuolisena alueena. Kulttuuri näyttääkin kuuluvan lähetysten perusteella keskisuomalaiseen identiteettiin. Sille on olemassa myös historialliset perinteet, onhan Keski-Suomea pidetty suomenkielisen kulttuurin kehtona jo 1800-luvulta lähtien.

Kulttuurin painottaminen Keski-Suomen alueellisissa TV- uutislähetyksissä voidaan mielestäni tulkita myös keinoksi rakentaa aktiivisesti omaa identiteettiä, sillä nimenomaan kulttuuri mahdollistaa aktiivisen itsensä tuottamisen. (Hall 1988, 68-69) Kulttuurin avulla voidaan mielestäni kertoa tehokkaasti tarinoita meistä, siitä millaisia olemme, olemme olleet tai millaisiksi haluamme tulla. Se on aktiivista eron esilletuomista muihin maakuntiin nähden. Kulttuuri on myös alue, jossa kukaan alueen ulkopuolinen ei määrää, millaista sen tulisi olla, vaan se on nimenomaan heijastusta itsestämme ja tuntemuksistamme. Kulttuurin avulla esittäydymme niin ikään muille ihmisille, tällaisia olemme, tällaista osaamme, se on kieli, jota ymmärretään kaikkialla, vaikka se näyttäytyykin aina hiukan erilaisena. Kulttuuri tarjoaa myös välineen siirtää tulkintoja, näkemyksiä ja tunteja jälkipolville. Aktiivista kulttuurielämää voisi mielestäni pitää elävän yhteisön merkkinä. Kulttuuri voidaan ymmärtää myös henkiseksi pääomaksi, jonka avulla voidaan laajentaa yksilön koko elämännäkemyksiä. Näin ymmärrettynä kulttuurilla on asuinseudulle juurruttava ja siten alueidentiteettiä vahvistava vaikutus. (Tapaninen 1999, 4) Monipuolisen kulttuuritarjonnan esille tuominen Keski-Suomen TV- uutislähetyksissä viestii alueen puoleensavetävyyttä ja viihtyisyyttä, sillä on siten positiivista merkitystä Keski-Suomen imagoarvoon, käsityksiin alueen harrastus- ja virkistysmahdollisuuksista sekä matkailullisesta arvosta. Kulttuuri voidaan myös hahmottaa keskeisenä hyvinvointipalveluna, jolloin se viestii omalta osaltaan alueen julkisen palvelusektorin tasosta.

Organisoituun kulttuuritoimintaan osallistuminen on omiaan lisäämään myös kuvitteelliseen yhteisöön liittymistä. Tällä tarkoitan sitä, että osallistuessaan maakunnassa toimivaan järjestäytyneeseen toimintaan, henkilö kiinnittyy tiiviimmin paikalliseen kulttuuriin. Yhdessä toimiminen mahdollistaa myös niiden yhteisten kulttuuristen symboleiden jakamisen, jotka ovat muodostuneet alueella merkityksellisiksi. Monilla kulttuurin parissa toimivalla järjestöillä on Keski-Suomessa pitkä historia, joka niin ikään on osaltaan vahvistamassa jäsenistönsä kulttuurisia siteitä tietyille alueelle. Esimerkiksi kesäteattereilla on pitkät perinteet Keski-Suomessa. Kulttuuri tuotetaan Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä merkittäväksi osaksi maakunnallista identiteettiä.

Saarijärvellä Lumperon kesäteatterissa saa tänään kantaesityksenä Matti Kuikkaniemen ohjaama Runeberg-ooppera. Ensi-ilta on osa tänään alkavaa Sinistä viikkoa. Viikon aikana Karstulassa, Kivijärvellä, Kyyjärvellä, Pylkönmäellä ja Saarijärvellä järjestetään lukuisia erilaisia kesätapahtumia (30.6.2000).

7.3.3 Sosiaali- ja terveyssektorilla puhuu asiantuntija

Kolmanneksi suurimman painoarvon lähetyksissä saa sosiaali- ja terveyssektori, koulutusasiat sekä luonto ja ympäristö, kukin 8,3% aiheiden kokonaismäärästä. Sosiaali- ja terveyssektori sekä koulutusasiat ovat merkittävä osa kuntien järjestämistä hyvinvointipalveluista. Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä koulutuksen painottumisen voidaan mielestäni tulkita niin, että näiden aiheiden esille tuomisella Keski-Suomen alueellisissa TV- uutislähetyksissä halutaan viestittää alueen asukkaille sitä, millä tavalla kunnat pystyvät tuottamaan kyseiset palvelut ja mikä on se puhetapa ja ne argumentaatiokeinot, joilla niistä tietyssä tilanteessa keskustellaan. Sosiaali- ja terveyssektorin kysymykset liittyvät kiinteästi kansalaisten arkipäivään. Niinpä hyödyllisen ja tarpeellisen informaation ja materiaalin vastaanottaminen lähetyksissä liittyy ihmisten kuvitteelliseen yhteisöön.

Peruspalveluiden laadukas järjestäminen voi toimia myös alueen markkinointikeinona. Vastuu peruspalveluiden järjestämisestä siirrettiin kunnille 1990-luvulla, josta lähtien ne ovat voineet itse vaikuttaa siihen, miten palvelut kunnassa järjestetään. Tämä on tarkoittanut myös sitä, että kunnissa palvelut on organisoitu keskenään eri tavalla. Tässä tilanteessa laadukas peruspalveluiden järjestäminen voi muodostua markkinointikeinoksi tietyille kunnalle. Alueuutiset voi olla se forumi, jolla kunta nostaa omaa profiliaan ja tekee sen itsensä tunnetuksi maakunnassa.

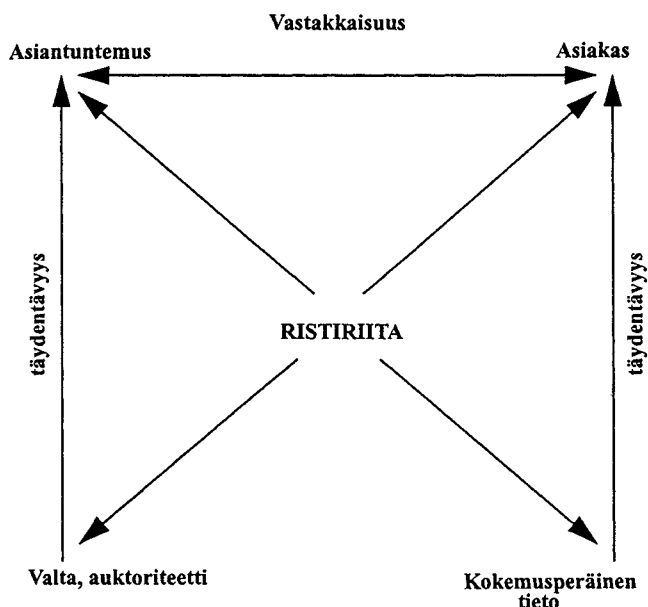
Tiedon sosiaalinen tuottaminen voidaan nähdä diskursiivisena toimintana, jolloin näkökulma viittaa niihin käytäntöihin ja tekniikoihin, joiden avulla merkityksen tuottaminen tapahtuu. Poliittiseksi tiedon tuottamisen tekee se, että todellisuutta pyritään legitimoimaan representaatioilla tietystä näkökulmasta. Legitimoinnin tarkoituksena on luoda ja ylläpitää sosiaalisia valtasuhteita. Kun tietoa tuotetaan, se ei voi olla koskaan täysin objektiivista, vaan siihen liittyy aina tietty ennalta valittu näkökulma tai lähtökohtaolettamus, niinpä yhteiskuntaa koskevan tiedon tuottaminen on aina representaation politiikkaa. (Häkli 1994, 196-198) Tämä näkyy sosiaali- ja terveyssektorilla siten, että on olemassa tietyt puhettavat, jotka ovat vakiintuneet ja tulleet tyypillisiksi. Tällä tarkoitan käytännössä sitä, että sosiaali- ja terveyssektoriin liittyy tietty hallinnonin, ylhäältä-alas puhetapa ikään kuin annettuna, vaikka voitaisiin lähestyä asiaa palvelun käyttäjän näkökulmasta. Käytännössä tämä näkyy Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyk-

sissä sosiaali- ja terveyssektorilla siten, että puhujana on useinmiten asiantuntija-asemassa oleva henkilö, ei palvelujen käyttäjä eli asiakas. Toisin sanoen tavallisten kansalaisten pääsy sosiaali- ja terveyssektorin kentälle evätään. Pääsy tehdään mahdolliseksi ainoastaan asiantuntijoille. Esimerkiksi 31.5.2000 lähetyksen pääaiheena oli KELA:n ja Jyväskylän kaupungin välinen historiallinen yhteistyö, jonka tavoitteena oli yksinkertaistaa asiointia. Haastateltavina tässä jutussa olivat KELA:n paikallisjohtaja sekä Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystalokeskuksen aluejohtaja.

KELA sekä Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystoimi tiivistävät yhteistyötään. Tavoitteena on se, että tieto kulkee, eikä asiakkaan tarvitse enää juosta kahden viraston välillä asioita hoitamassa (31.5.2000).

Vaikka jutun ydinasia on se, että asiointia helpotetaan nimenomaan asiakkaan näkökulmasta, ei tavallisen palvelun käyttäjän näkökulmaa tuotu uutisoinnissa esille esimerkiksi haastatteleamalla. Lisäksi vallankäytön ja kontrollin voidaan katsoa jopa lisääntyvän palvelujen käyttäjän näkökulmasta, kun tietojärjestelmiä yhtenäistetään. Tämä peitetään taitavasti kuitenkin sillä, että argumentoidaan palveluiden näennäisestä helpottamisesta asiakkaan kannalta. Sama asia on toistuu saman päivän (31.5.2000) sähköuutisessa:

Myös toimeentulotukiasiointiin on tulossa uutta joustavuutta, kun eduskunta saa syksyllä käsiteltäväkseen asiaa koskevan lakiesityksen. Kolmivuotiseen palveluiden kehittämishankkeeseen ovat osallistuneet Jyväskylässä sosiaali- ja terveystalokeskus, KELA sekä työvoima- ja verotoimisto (31.5.2000).

Greimaslaisittain semioottisen neliön kautta asiaa lähestyttäessä vastakkaisuus muodostuu asiakkaan ja asiantuntijuuden välille. Asiantuntijuutta täydentää valta, kun taas asiakkaalla on kokemusperäistä tietoa. Ristiriita muodostuu siten asiantuntijuuden ja kokemuksen välille sekä toisaalta asiakkaan ja vallankäytön välille. Asiakkaalla on asiantuntijankin näkökulmasta katsottaessa arvokasta kokemukseen perustuvaa tietoa esimerkiksi palveluiden toimi-

vuudesta ja sujuvuudesta, mutta tämän seikan myöntäminen voi olla vaikeaa. Asiantuntijan on yksikertaisempi vedota asemansa mukanaan tuomaan auktoriteettiin ja valtaan tehdessään esimerkiksi hallinnollisia ja organisatorisia päätöksiä (kuten edellä kuvatuissa esimerkeissä). Näin ollen asiakkaan näkökulma jää puuttumaan.

Vaikka hallinnointi on yleisin lähestymistapa sosiaali- ja terveyssektorilla ja palveluiden käyttäjä ainoastaan toimenpiteiden passiivinen kohde, muutamissa alueuutisten jutuissa myös palveluiden käyttäjän näkökulma tuotiin esille:

Jyväskylään toivotaan neuvoloiden iltavastaanottoa ja nimikkoterveydenhoitajia. Nämä toiveet nousivat esille toukokuussa tehdyssä neuvolakyselyssä (30.5.2000).

Lisäksi keskustelua mediassa ei käydä esimerkiksi yksilön vapauteen ja vastuuseen liittyvistä monimutkaisista, arvolatautuneista ja vaikeista eettisistä kysymyksistä sosiaali- ja terveyssektorilla, vaan on helpompi ottaa lähtökohtaolettamukseksi esimerkiksi taloudelliset resurssit. Talouden diskurssi näyttääkin vallitsevalta sosiaali- ja terveyssektorilla, sillä 33% alueuutisten terveys- ja sosiaalisektorin jutuista liittyi tavalla tai toisella talouteen. Tämäkin on osaltaan todentamassa sitä, että media toistaa sosiaali- ja terveyssektorilla asiantuntijuutta eikä yksilölle anneta puhetilaa.

7.3.4 Koulutussektorilla Jyväskylän yliopistosta alueen symboli

Koulutuksen saama melko suuri painoarvo Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä kertoo mielestäni siitä, että Keski-Suomessa koulutusasioita on perinteisesti painotettu, onhan Jyväskylä tunnettu ympäri Suomea jo 1800-luvun lopulta nimenomaan koulukaupunkina. Alueidentiteetin kannalta tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että keskisuomalaisuuteen halutaan alueuutisten lähteyksissä nimenomaan liittää korkea koulutustaso ja itsensä jatkuva kehittäminen. Alueidentiteettiin myönteisesti vaikuttaa myös se, että alue profiloituu koulutukseen, sillä maakunnassa on tarjolla koulutuspalveluita monipuolisesti. Tämä tarkoittaa käytännössä ammatillista koulutusta, ammattikorkeakoulua, Jyväskylän yliopistoa, avointa yliopistoa, kesäyliopistoa sekä ikääntyvien yliopistoa. Tämä voidaan nähdä keskeiseksi vetovoimatekijäksi keskiselle Suomelle.

Koulutus-aihealueen jutuille on tyypillistä se, että ne keskittyvät Jyväskylän alueelle. Muu maakunta jää näin ollen olennaisesti vähäisemmälle huomiolle tällä aihealueella. Koulutus-aihealueella nousee esille kuitenkin huoli koulutuksen asemasta tulevaisuudessa, sillä taloudelliset resurssit eivät näytä riittäviltä. Taloussektori ulottaa siis diskurssinsa myös koulutukseen.

Koko yliopistoväki, niin opiskelijat kuin henkilökuntakin, osoittivat tänään mieltään Jyväskylän keskustassa. Resurssiräihinällä haluttiin kiinnittää huomiota yliopiston perusrahoituksen niukkuuteen (27.4.2000).

Huomionarvoinen on myös se seikka, että koulutukseen liittyvistä aiheista yli puolet liittyivät Jyväskylän yliopistoon. Tämä voidaan tulkita niin, että yliopisto nousee ikään kuin koko maakunnan symboliksi. Alunperin symboli on tarkoittanut kaksoiskappaletta. Myöhemmin symboli on vakiintunut miksi tahansa merkiksi, joka palvelee tunnistamista. Tunnistamisen ehtona on jokin yhteinen asia ja symboli on juuri yhteisen siteen merkki. Symbolilla havainnollistetaan usein abstraktia asiaa. Symbolissa onkin siten kyse yksilön ja yhteiskunnan kohtaamisesta. (Pekonen 1991, 10-11) Elder & Cobb (1983, 28-29) määrittelevät symboliksi minkä tahansa kohteen, jota ihminen käyttää eritelläkseen tarkoitusta, joka ei ole luonnollinen eikä havaittavissa oleva kohteessa itsensä. Objektista tulee symboli nimenomaan silloin, kun ihminen lahjoittaa sille tarkoituksen, arvon tai merkityksen, symbolin muodostuminen onkin siten yhteiskunnallinen prosessi. Jyväskylän yliopistosta tulee symboli silloin, kun sillä tarkoitetaan koko Keski-Suomea, eikä vain tiettyä korkeakoulua. Yliopisto nousee tällöin maakunnan ilmentäjäksi, maamerkiksi, josta alue tunnustetaan. Merkitykset syntyvät yhteiskunnallisesti toimijoissa, kun merkkiä tulkitaan konkreettisesta tilanteesta käsin (Edelman 1984, 200). Toisin sanoen symbolit saavat merkityksensä ihmisten mielivaltaisen määrittämisen kautta. Merkittävää on myös havaita, että symboli on symboli vain niille ihmisille, jotka tuntevat määritelmän. Se ei ole automaattisesti jaettu käsite. (Elder & Cobb 1983, 28-29)

Yliopiston symboliasemalla on omalla tavallaan historiallinen perustansa Keski-Suomessa, sillä jo 1800-luvun puolivälissä jyväskyläläinen vaikuttaja Wolmar Schildt esitti yliopiston perustamista Jyväskylään. Maakunnallista tukea yliopistohanke sai 1900-luvun alussa, jolloin keskisuomalaiset kunnat, elinkeinoelämä ja alueen yritykset antoivat hankkeelle tukensa, myös taloudellisessa mielessä. Hanke nähtiin erittäin tärkeäksi koko maakunnan kehittymisen kannalta. Se ei kuitenkaan toteutunut vielä tuolloin. Seminaarilla ei ollut yhteyksiä schildtiläiseen maakuntayliopistohankkeeseen, vaan seminaari (myöhemmin kasvatustieteellinen korkeakoulu) toimi valtion ylläpitämänä. Tosin myös seminaari oli välillisesti maakuntaidentiteetin kannalta tärkeä ja se antoi leimansa Jyväskylän kaupungille ja tavallaan koko ympäröivälle maakunnalle. Seminaarin opettajien harrastukset elävöittivät esimerkiksi kulttuuritoimintaa. Keski-Suomi muodostui myös suomen kielisten sanomalehtien keskeiseksi toiminta-alueeksi 1800-luvun loppupuolella. 1940-luvulla kasvatustieteellistä korkeakoulua alettiin laajentamaan Jyväskylässä. Schildtiläinen maakuntahenki heräsi jälleen. Yliopiston ja eri tahojen välinen pitkä yhteistyö on osaltaan ollut myö-

tävaikuttamassa siihen, että yliopisto halutaan tuottaa koko maakunnan symboliksi. Korkeakoulun toiminnan laajeneminen johti Jyväskylän yliopiston perustamiseen 1966. (Kangas 1997, 69- 75) Alueidentiteetin kannalta on merkittävää, jos alue pystyy tuottamaan jonkin merkin symboliksi. Positiivinen symboli kykenee nimittäin tiivistämään ja sisällyttämään itseensä merkittävän määrän myönteistä tietoa ja tunnetta. (Elder & Cobb 1983, 58-64)

Elder & Cobb pitävätkin mielenkiintoisena nimenomaan sitä prosessia, jossa kohteesta tulee sosiaalisesti havaittu ja toisaalta sitä, miten symboli tulee hankkineeksi tarkoituksen, joka ei ole silmin havaittavissa fyysisistä muodoista tai välittömästä rakenteesta (Elder & Cobb 1983, 30). Jyväskylän yliopiston kohdalla edellä mainittu historiallinen tausta toimi prosessina, jonka seurauksena siitä tuli sosiaalisesti havaittu ja sen kautta yliopistosta muodostui vähitellen koko maakunnan symboli. Uusi symboli syntyy Elder & Cobbin mukaan, kun ihminen havaitsee käytössä olevissa symboleissa puutteita vangita tai ilmaista kokemuksia, tunteita tai uskomuksia. Uusia symboleja syntyy etenkin silloin, kun olosuhteissa tai toimintaympäristössä tapahtuu dramaattisia muutoksia. Jyväskylän yliopistosta alkoi muotoutua uuden maakunnan symboli tilanteessa, jossa muita symboleja ei juuri ollut. Sille oli siten sosiaalista tilausta. Keski-Suomen alueuutiset jatkavat lähetyksissään yliopiston tuottamista maakunnan symboliksi. (Elder & Cobb 1983, 28-30)

Symbolit ovat merkittäviä usealla eri tavalla. Ensinnäkin symbolit kykenevät tiivistämään asioita, niillä on siten runsaasti ilmaisuvoimaa. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston voidaan katsoa symboloivan maakunnallista yhtenäisyyttä (yliopiston saaminen Jyväskylään oli monien eri tahojen ponnistelun pitkäaikainen tulos), sivistyksellisen pääoman arvostamista ja koulutukseen panostamista. Toiseksi symboleilla on ilmaisuvoimansa vuoksi suuri merkitys ihmisten välisessä kommunikaatiossa. Kolmanneksi symbolit erottavat ja yhdistävät ihmisiä eli ovat mukana osaltaan identiteettien rakentumisessa. Ne, jotka eivät hahmota Jyväskylän yliopistoa maakunnalliseksi symboliksi, hahmottavat alueidentiteetin toisenlaisista lähtökohdista käsin. Ihmisillä on taipumus ajatella, että kaikki hahmottavat symbolit samalla tavalla. Symbolin voima on nimenomaan kuitenkin siinä, että se tarjoaa erilaisille ihmisille samastumisen mahdollisuuden, koska symbolin voi tulkita monella eri tavalla. (Elder & Cobb 1983, 31-34)

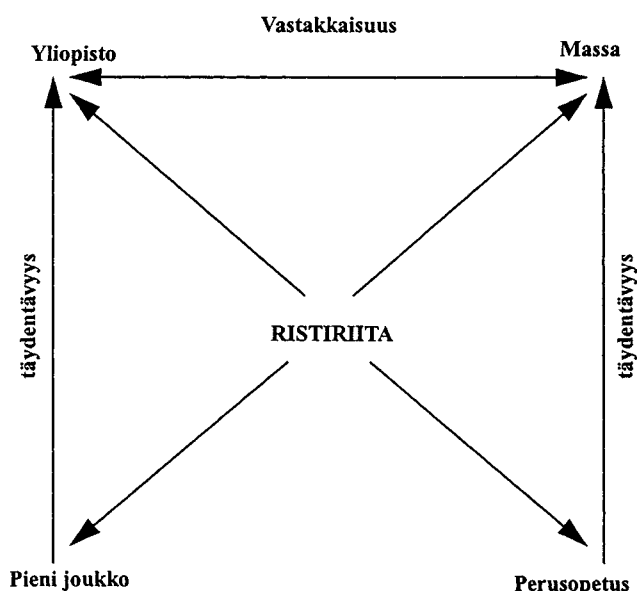
Huomionarvoinen on myös se seikka, että organisoidulla eliitillä on usein mahdollisuus paremmin manipuloida käytettäviä symboleja kuin suurella yleisöllä (Elder & Cobb 1983, 65). Myös Pekonen (1991, 32-33) korostaa symbolisten järjestelmien kykyä muokata todellisuutta, koska symboliset järjestelmät ja symbolit eivät vain heijasta ja edusta todellisuuden joitakin aspekteja, vaan ne myös muokkaavat tuota todellisuutta, on symboleilla on väistämättä poliittisia vaikutuk-

sia ja merkityksiä. Pekonen huomauttaa edelleen, että symbolinen valta ei piile symboleissa itsessään, vaan valta on niillä yhteiskunnallisilla voimilla ja ryhmillä, jotka auktorisoivat ko. symbolit, keiden symboleja ne ovat ja keiden itseymmärrys saa ilmaisunsa näissä symboleissa (Pekonen 1991, 32-33). Se, että Jyväskylän yliopistosta muotoutui alueen symboli, johtui osittain ainakin siitä, että joukkoviestintävälineet tukivat tätä. Organisoitulla eliitillä oli niin ikään osuutta asiaan.

Koulutus-aihealueella tilaa saivat jonkin verran esimerkiksi lukuvuoden päättäjaisjuhlat (3 kpl juttuja), koululaistapahtuma sekä koulujen toimintatilat (2 kpl juttuja) sekä koulunkäyntiavustajien puute.

Yli 9000 koululaista on kokoontunut tänään Jyväskylään valtakunnalliseen Koulut liikkeellä-kulttuurit kohtaavat -lopputapahtumaan. Hippoksella nähdään ja kuullaan monenlaisia esityksiä ja ennen kaikkea tanssia (30.5.2000).

Koulutuksen kentällä puhetilaa saavat myös koululaiset itse. Esimerkiksi yllä mainitussa jutussa haastateltiin kolmea henkilöä, jotka kaikki olivat tapahtumassa mukana olleita lapsia ja nuoria (kaksi koululaista ja tapahtuman johtaja, lukiolaistyttö). Koulutuksen kenttä näyttäisikin olevan avoimempi myös tavallisille ihmisille, jos vertaa sitä esimerkiksi sosiaali- ja terveyssektorin kenttään.

Jos koulutussektoria lähestyy Greimasin semioottisen neliön kautta, elementeiksi muodostuvat yliopisto, jota täydentää rajattu joukko ihmisiä ja sen vastakkaisena elementtinä näyttäytyy perusopetus, joka koskettaa puolestaan kaikkia ihmisiä. Keski-Suomen alueuutisten lähetyksissä yliopisto saa siis merkittävän painoarvon samanaikaisesti, kun perusopetuksen kysymykset jäävät marginaalisiksi. Ristiriita näyttäätyy siten siinä, että yliopisto saa huomattavan painoarvon lähetyksissä,

vaikka se ei koskea kuin pientä osaa väestöstä.

7.3.5 Luonto- ja ympäristöuutisointi keskittyy ihmisen toimintaan

Luonto- ja ympäristöasioita käsiteltiin Keski-Suomen alueuutisten lähetyksissä 8,3% kaikista aiheista eli saman verran kuin koulutus- ja sosiaali- ja terveyssektoria. Suurin osa luonto- ja ympäristöjutuista liittyy ihmisen aiheuttamiin muutoksiin ympäristössä. Tällaisia juttuja olivat esimerkiksi teollisuuden aiheuttama päästöjen vaikutus ilman laatuun ja sellutehtaan päästöjen aleneminen.

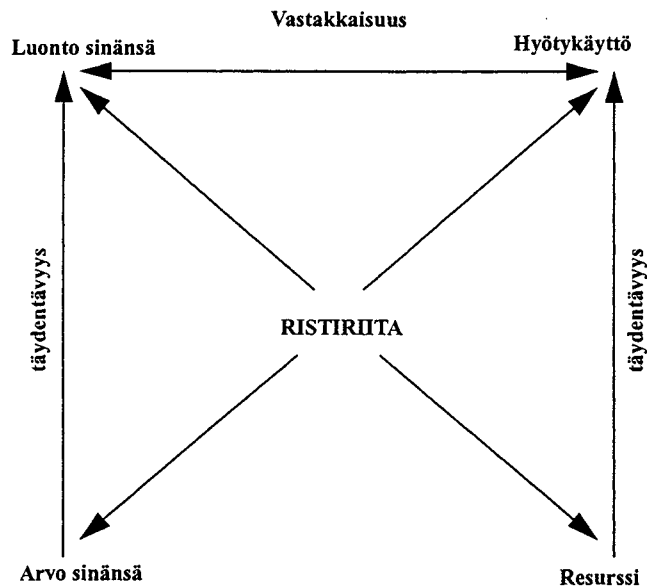
Teollisuuden kasvava energiantarve vaikutti hieman Keski-Suomen ilman laatuun viime vuonna. Pitkällä aikavälillä jatkui edelleen selvä päästöjen pieneneminen (27.6.2000).

Metsäbotnian Äänekosken sellutehtaan jätevesipäästöt alenivat viime vuonna tuotannon kasvusta huolimatta. Tehtaan ympäristöinvestoinnit jatkuvat ensi syksynä, ympäristöön leviävien hajukaasujen määrää on tarkoitus pudottaa kolmannes nykyisestä (25.4.2000).

Näkökulmana luonto- ja ympäristöaiheisissa uutisissa on pääsääntöisesti ihmisen toiminta. Tällä tarkoitan sitä, että luonto sinällään ei juurikaan saa tilaa lähetyksissä. Tämän lisäksi tyypillistä uutisoinnille on se, että luonto- ja ympäristöasioita käsitellään teollisuuden näkökulmasta, vaikkakin myös tavallisen keskisuomalaisen perspektiivi tulee esille lähetyksissä. Luonto pelkästään ei ole uutisoinnin kohde, vaan aihealueesta tulee uutisoitavaa vasta sitten, kun ihminen kokee ympäristön ongelmalliseksi, uhkaavaksi tai pelottavaksi tai, kun sitä mitataan, kontrolloidaan tai tutkitaan. Luonto esitetään siten objektina ja resurssina.

Järvien vedenkorkeuden muutokset harmittavat usein ranta-asukkaita ja veneilijöitä. Syyllistä esimerkiksi laiturin karkaamiseen etsitään usein säännöstelystä. Päijänteen vedenkorkeuden säännöstelystä on valmistunut selvitys, jonka avulla haittoja yritetään lieventää (29.6.2000).

Tuholaishyönteiset ovat löytäneet tiensä puutarhoihin. Viime päivinä monissa pihossa on ihmetelty kirvojen suurta määrää (29.5.2000).

Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä ei luonto- ja ympäristöaihealueella painotu keskisuomalainen maisema tai alueen luonto. Tästä näkökulmasta katsottuna aihealue on melko suppeasti käytössä Keski-Suomen alueellisten TV-uutislähetyksissä. Greimaslaisittain asiaa lähestyttäessä vastakkaisuudet voidaan havaita luonnon itsensä välille (luonto arvokkaana asiana sinänsä) ja ihmisen luonnon hyötykäytön välille. Ristiriita muodostuu siitä, että ihminen hahmottaa luonnon lähinnä

hyödynnettävänä voimavarana ja luonto sinällään ei saa painoarvoa lähetyksissä.

7.3.6 Rikoksia ei haluta lakaista maton alle

Onnettomuuksia ja rikoksia käsiteltiin Keski-Suomen alueuutisten lähetyksissä 6,2% kaikista aiheista. Tämä oli kuudenneksi yleisin aihepiiri 20:sta. Onnettomuus ja rikos-aihealue koostuu onnettomuuksien ja rikosten käsittelystä. Rikoksien käsittelyssä yhtenä painopistealueena on tuomioiden uutisoiminen. Onnettomuus uutisia ei tähän otokseen tullut mukaan yhtään. Rikosuutisten yhtenä tehtävänä on ihmisten informoiminen asioista. Jonkinlaisia pyrkimyksiä on myös todennäköisesti ennaltaehkäisevään toimintaan. Tämä tulee esille siinä, että alueen asukkaille pyritään kertomaan, että rikokseen syyllistyneet joutuvat vastuuseen teoistaan ja että rikoksen tekeminen ei kannata. Toisaalta näkökulmassa korostuu myös se, että rikoksesta saa aina tuomion. Tuomitsemisen korostaminen viittaa siihen, että halutaan yleisesti antaa kollektiivinen viesti siitä, että tiettyjä tekoja ei hyväksytä. Toisaalta rikoksien syitä ei lähetyksissä aktiivisesti pohdita, vaikka sitä kautta voisi ehkä vaikuttaa tilanteisiin ennaltaehkäisevästi.

Jyväskylässä on tänään aloitettu laaja graffitisotkujen kevätsiivous. Putsaajina toimii neljä nuorta, minkä toivotaan vaikuttavan töhryaikeisiin ennaltaehkäisevästi (26.4.2000).

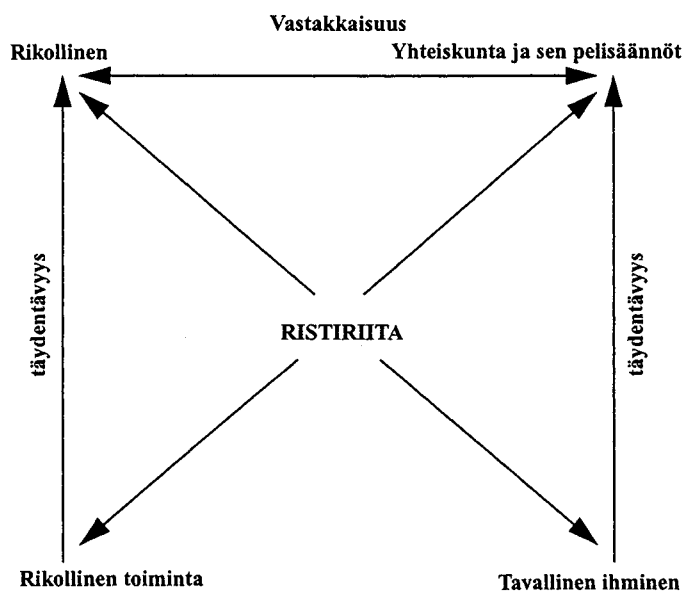
Rikoksesta johtuvien kiinniottojen määrä on lisääntynyt Jyväskylän kihlakunnan alueella yli viidenneksellä viime vuodesta (7.2.2000).

Alueidentiteetin kannalta asiaa voisi tulkita siten, että uutisoimalla rikoksista, ne tavallaan tunnustetaan ongelmaksi myös Keski-Suomen alueella. Niistä halutaan myös puhua, asioita ei haluta

painaa villaisella. Rikoksiin halutaan puuttua ja pyrkiä ennaltaehkäisemään niitä. Tuomitsemisdiskurssi korostaa tekojen kollektiivisita paheksuntaa. Rikosasioita uutisoitiin Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetysissä sähkötyyppisesti eli lyhyeen, hyvin informatiiviseen sävyyn. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että haastateltavia ei yhtä lukuunottamatta ollut tällä aihealueella, joka on poikkeuksellista muihin ryhmiin nähden. Äänensä saavat siten kuuluville lähinnä viranomaistahot. Näkökulma on korostetun yksipuolisesti asiantuntijoiden (tuomioistuimet, poliisi, syyttäjä).

Rikosaihealuetta olisi mahdollisuus lähestyä muistakin näkökulmista kuin viranomaisten. Näitä olisivat esimerkiksi tekijän ja uhrin perspektiivit. Uhrin näkökulmaa oli sivuttu yhdessä insertissä, jonka aiheena oli rikosuhripäivystyksen loppumisuhka Keski-Suomessa. Käytännössä se heikentäisi keskisuomalaisen rikoksen uhrin asemaa.

Keski-Suomen rikosuhripäivystystä ollaan lakkauttamassa. Työt aiotaan siirtää ensi vuoden alusta Tampereen toimistolle. Tampere on jo ilmoittanut, ettei se käytännössä pysty hoitamaan lakkautettavien Keski Suomen ja Päijät-Hämeen aluetoimistojen töitä (26.6.2000).

Onnettomuus- ja rikosaihealueen kentällä puhujana on asiantuntija, tuomioistuinten edustaja, poliisi tai syyttäjä. Tavallinen ihminen ei tällä aihealueella pääse ääneen. Greimasin semioottisen neliön kautta asiaa lähestyttäessä vastakkaisuus muodostuu rikollisen ja yhteiskunnan sekä sen pelisääntöjen välille. Ristiriidassa ovat rikollisesti käyttäytyvä henkilö ja tavallinen kansalainen sekä rikollinen toiminta ja yhteiskunnan pelisäännöt. Rikollinen toimii vastoin yhteis-

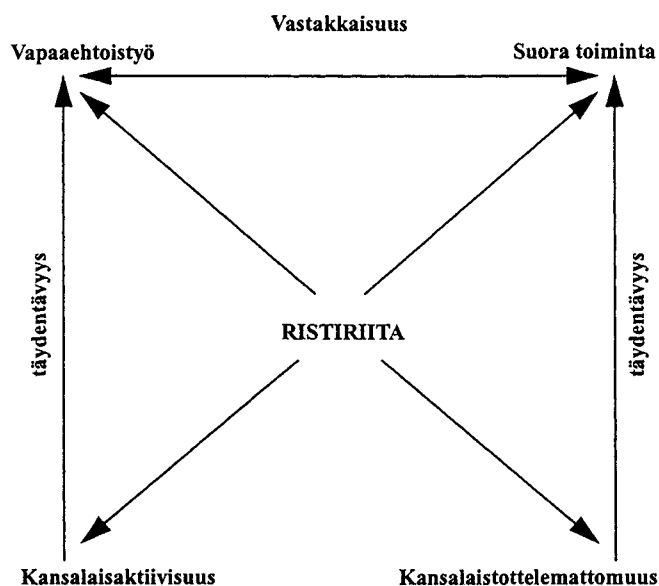
kunnassa asetettua normeja ja sääntöjä vastaan. Tavallinen kansalainen joutuu puolestaan ristiriitaan rikollisen toiminnan kanssa, sillä toimintaa ei hyväksytä, mutta silti siihen voidaan törmätä (esim. harmaa talous).

7.3.7 Yhdistys- ja järjestötoiminta viestii vireästä alueesta

Keski-Suomen alueellisten TV- uutisten lähetyksissä tarkasteltiin yhdistys- ja järjestötoimintaa 5,5% kaikista aiheista. Tämä oli seitsemänneksi suosituin aihepiiri 20:sta. Yhdistys- ja järjestötoiminnalle on luonteenomaista vapaaehtoisuus ja tavoitteena on “yhteisen hyvän lisääminen”. “Yhteisellä hyvällä” tarkoitetaan tässä alueen asukkaiden viihtyvyyden lisäämistä, yhteisen toiminnan ja mielekkäiden virikkeiden tarjoamista sekä terveiden elämäntapojen edistämistä. Esimerkkinä tällaisista järjestöistä ovat Keski-Suomessakin toimivat SPR, YAD ja martat. Toimiminen yhdistys- ja järjestötehtävissä on omiaan lisäämään alueeseen identifiointumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lähinnä toimintaan osallistuvien näkökulmasta. Yhdistys- ja järjestötoiminnan esille tuominen alueuutisten lähetyksissä merkitsee alueidentiteetin kannalta sitä, että sillä halutaan viestittää keskisuomalaisen kansalaisaktiivisuudesta. Keskisuomalaisuuteen halutaan liittää siten yhteiskunnallinen vastuullisuus, aktiivisuus ja valmius yhteiseen hyvään tähtäävään toimintaan. Tämä liittyy nähdäkseni siihen, että alue halutaan tuottaa aktiivisena ja elinvoimaisena. Järjestötoiminta on yksi keino vahvistaa tätä näkökulmaa. Korostamalla sitä, että alueen asukkaat haluavat toimia vapaaehtoisesti yhdessä yhteisen hyvän eteen, vahvistetaan aktiivisesti alueesta luotavaa positiivista mielikuvaa.

SPR tehostaa vaatteiden vastaanottoa Jyvässeudulla. Palokan Kirrissä on tänään avattu SPR-kierrätyspalvelu ja eri puolille Jyvässeutua on sijoitettu 9 keräyslaatikkoa (10.2.2000).

Kuluttajaneuvonnan saatavuutta parannetaan Jyväskylässä. Keskustaan avattiin tänään palvelupiste, jossa voi käydä kyselemässä kuluttamiseen liittyviä neuvoja ja nauttia samalla vaikka kupin kahvia (27.4.2000).

Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten lähetyksissä ei tuotettu esille järjestöjä tai yhdistyksiä, jotka toiminnallaan tähtäävät kansalaistottelemattomuuteen tai suoraan toimintaan. Yhdistys- ja järjestötoiminta-aihealueella juttujen lähestymistapana on yleensä järjestössä työskentelevän henkilön näkemykset. Heitä oli haastateltavista 75% (n=25). Jossain määrin myös toiminnan kohteena olevat ihmiset saavat äänensä kuuluville tällä sektorilla. Heitä oli 25%

haastateltavista. Yhdistys- ja järjestötoiminnan kentällä pääsevät puhumaan myös tavalliset ihmiset, se ei ole siten suljettu puheympäristö. Greimaslaisittain semioottisen neliön kautta vastakkaisiksi näkemykseksi nousee vapaaehtoistyö ja suora toiminta. Vapaaehtoisuutta täydentää kansalaisaktiivisuus ja suoraa toimintaa kansalaistottelemattomuus. Vapaaehtoistyötä sävyttää positiivinen lataus, kun taas kansalaistottelemattomuus yleisesti käsitetään yhteiskunnassa negatiiviseksi asiaksi. Kiinnostava kysymys on se rajapinta, jossa vapaaehtoistyö muuttuu kansalaistottelemattomuudeksi ja kansalaisaktiivisuus suoraksi toiminnaksi. Kansalaistottelemattomuuden puolella ovat selvimmän Suomessa liikkuneet turkistarhaiskujen tekijät.

7.3.8 Maa- ja metsätaloudessa puhujana maanviljelijä

Maa- ja metsätaloutta käsiteltiin Keski-Suomen alueellisissa TV- uutislähetysissä 4,8% kaikista aiheista. Tämä oli yhdeksänneksi suosituin aihealue 20:sta. Aihealueen sisällä maataloutta käsiteltiin noin 60% jutuissa (sisältää myös kalatalouden) ja metsätaloutta 40% jutuissa (n=7). Maatalous-aiheisissa jutuissa maanviljelijä saa äänensä kuuluville usein. Tämä on merkittävää siinä mielessä, että asiaa lähestytään ammatinharjoittajan näkökulmasta, eikä maanviljelijöitä tuoteta lähetyksissä pelkästään tukitoimenpiteiden passiiviseksi kohderyhmäksi. Antamalla maanviljelijöille puhetilaa lähetyksissä, rakennetaan samalla kuvaa itsenäisistä toimijoista, joilla on aktiivinen rooli oman asemansa suhteen. Vaikka seuraavassa esimerkissä näyttää olevan kysymys hallinnoinnin lähtökohdasta (EU- tukitarkastusten muodossa), itse jutussa nimenomaan hankasalmelaiselle maanviljelijälle annetaan puhetilaa.

Peltoviljelyn ja kotieläintalouden EU-tukitarkastukset ovat alkaneet Keski-Suomessa. Kaikkiaan tarkastus tehdään yli 120:lla tilalla. Hankasalmelaisen Ari Moision tila on niistä ensimmäisiä (28.6.2000).

Lähetyksissä annetaan niin ikään tilaa erilaisille vaihtoehdoille tehomaa- ja metsätalouden rinnalle. Luomuviljely uutisoitiin ainoaksi kasvavaksi maatalouden alaksi Keski-Suomessa (8.2.2000). Tämä voidaan nähdä myönteisenä kannanottona asiaa kohtaan. Myös kalatalouden elvyttäminen otettiin lähetyksissä esille. Toisaalta hiipuvia maataloudenaloja tai tilanteeseen johtaneita syitä ei alueuutisten lähetyksissä käsitelty. Myös keskisuomalaisten kriittisyys EU:n maatalouspolitiikkaa kohtaan sai tilaa lähetyksissä. EU-myönteisiä maatalouspoliittisia kannanottoja ei tähän otokseen tullut.

Luomutuotanto on ainoa kasvava maatalouden ala Keski-Suomessa. Peltopinta-alasta lähes 6% on luomua. 5 vuotta sitten tehty Luomu 2000-hankkeen tavoite eli 10%, on kuitenkin jäänyt saavuttamatta (8.2.2000).

Pohjoisessa Keski-Suomessa kalastuselinkeinoa elvytetään kalasatamien verkottumisella. Tiiviillä yhteistyöllä pyritään parantamaan kaikkia osa-alueita niin kalastusta, kalanjalostusta kuin markkinointiakin (26.4.2000).

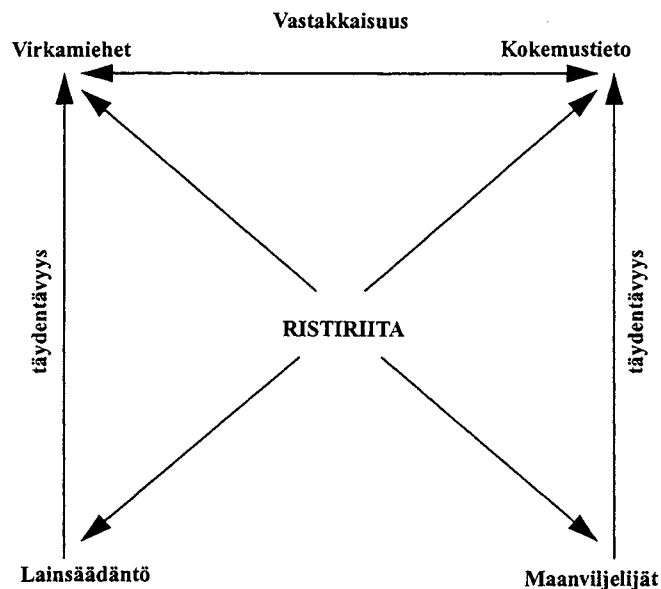
Keskisuomalaiset suhtautuvat hyvin kriittisesti EU:n maatalouspolitiikkaan. Tämän paljastaa keväällä tehty kysely, johon osallistui kaikkiaan 3000 suomalaista eri puolelta maata. Reilusti yli 70% keskisuomalaisista oli sitä mieltä, että EU:sta on maanviljelijöille enemmän haittaa kuin hyötyä (29.5.2000).

Myös metsätaloudessa metsänomistajien ääni tulee kuuluville melko hyvin. Tämä tulee esille esimerkiksi jutussa, jossa käsitellään Keski-Suomen metsänomistajien tyytymättömyyttä kuitupuun hintaan (28.4.2000) sekä jutussa, jossa kerrotaan metsähakkeen käytön lisäämisestä energiantuotannossa (26.6.2000).

Keski-Suomen metsänomistajat ovat tyytymättömiä kuitupuun hintatasoon. Metsänomistajat olivat tänään koolla Jyväskylässä ja antoivat asiaa koskevan julkilausuman (28.4.2000).

Metsähakkeen käyttö aiotaan kaksinkertaistaa energiantuotannossa lähivuosien aikana. Metsänomistajille hakkeenkeruuta markkinoidaan ilmaisena metsän uudistamisena, omistajat puolestaan toivoisivat saavansa hakkeesta rahallisen korvauksen (26.6.2000).

Alueidentiteetin kannalta maa- ja metsätalous tuotetaan Keski-Suomen alueellisissa TV-uutisissa nykyaikaiseen Keski-Suomeen kuuluvaksi tekijäksi. Tähän liittyy osittain se, että aikaisemmin Keski-Suomen symboleina on pidetty nimenomaan metsiä ja järviä. Maa- ja metsätalousoutisoinnista käy ilmi, että lähetyksissä halutaan aktiivisesti viestittää, että alkutuotanto on edelleen kehityksessä mukana, vaikka sekin kokee muutoksia ajan myötä. Käytännössä tämä tulee esille aihealueen myönteisessä lähestymistavassa. Lähetyksissä tulee siten selvästi esille se, etteivät maa- ja metsätalous ole muuttuneet tarpeettomiksi tuotannonaloiksi teknologian aikakaudellaan. Ala ei ole jäänyt kehityksestä syrjään, vaan etenkin maataloudessa toimivat ammatti-ihmiset haluavat panostaa siihen tosissaan. Tästä esimerkkinä luomutuotanto, joka on kasvattanut suosioaan myös Keski-Suomessa koko ajan.

Maa- ja metsätalouden kentällä puhujina ovat tyypillisesti ammatinharjoittajat. Tavallisella keskisuomalaisella ei ole juurikaan pääsyä tälle kentälle. Greimaslaisittain asiaa lähestyttäessä huomiota kiinnittää virkamiesten ja maanviljelijöiden argumenttien ristiriitaisuus (esimerkiksi EU-lainsäädäntö- ja luomuviljelyasioissa). Virkamiehiä täydentää lainsäädäntö, asetukset ja niiden byrokratia, maanviljelijää puolestaan kokemuksen mukanaan tuoma ammat-

taito. Ristiriita muodostuu siten byrokratian tuntemisen, "pykäläviidakon" hallitsemisen ja ammatillisen toiminnan harjoittamisen (käytännön maanviljelyn) välille. Toisaalta ristiriita vallitsee virkamiesten toiminnan ja käytännön kokemuksen välillä (käytännön toiminta pitäisi pystyä kuvaamaan teknisesti kaavioina, karttoina jne., johon välttämättä ei ole tarvittavia valmiuksia).

7.3.9 Liikenteessä vain autoilijoita

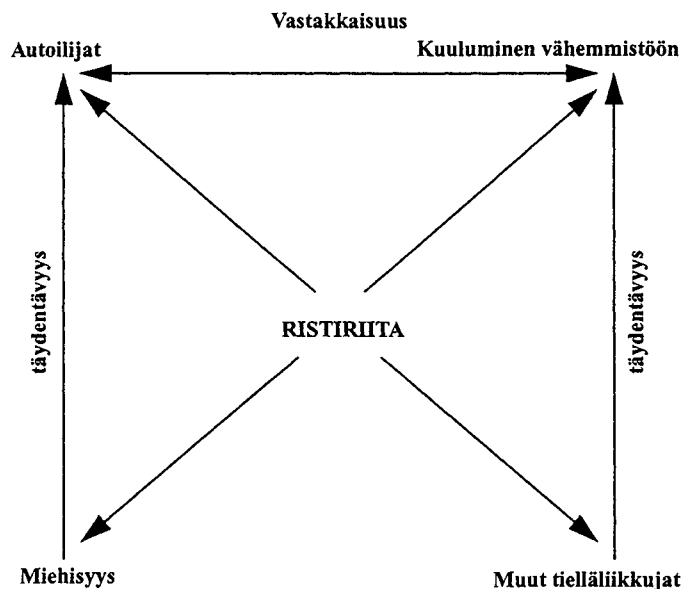
Liikennettä ja liikennesuunnittelua käsiteltiin Keski-Suomen alueellisissa TV-uutisissa yhtä paljon kuin maa- ja metsätalouttakin. 4,8% aiheista käsitteli siis tätä aihealuetta. Liikenne ja suunnittelu-aihealue oli yhdeksänneksi suosituin 20:sta. Liikenne-aihealueen jutuissa asioita lähestyttiin usein tavallisen katselijan näkökulmasta. Asiantuntijoita haastateltiin keskimääräistä vähemmän tällä aihealueella. Liikenne hahmottui tutkimusjaksolla ainoastaan autoilijoiden kautta, vaikka myös muita liikennevälineitä ja niiden käyttäjiä olisi voitu nostaa esille.

Bensan litrahinta lähenteli tänään Jyvässeudulla 7,5 markkaa. Esimerkiksi Kirrissä Nesteen huoltoasemalla 95 oktaaninen bensiini maksoi 7,49 mk/litra (30.6.2000). Jyväskylän keskustan liikennejärjestelyt ontuvat. Vapaudenkatu ja Väinönkatu rauhoitettiin osin jo vuosia sitten, mutta yksityisautoilijat viittaavat kintaalla liikennemerkeille (9.2.2000).

Tampereen-tien varteen Jyväskylän Keljonkankaalle rakennettava uusi liikennemyymälä on harjakorkeudessaan. Uusi myymälä edustaa ajattelua, jossa saman katon alle yhdistyvät päivittäistavarakauppa, bensiiniasema ja ravintola (11.2.2000).

Liikenne-aihealue näyttääkin rakentuvan Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä ainoastaan autoilijoiden lähtökohdista. Julkisia kulkuneuvoja tai kevyttä liikennettä ei tällä tutkimus-

jaksolla käsitelty lainkaan. Alueidentiteetin kannalta tämä voisi tarkoittaa sitä, että Keski-Suomi halutaan tuottaa aktiivisesti lähetyksissä liikenteellisesti yksityisautoilijoita suosivana alueena. Kevyt liikenne jalankulkijoihin ja pyöräilijöihin on sivuutettu alueuutisten lähetyksissä kokonaan samoin kuin julkiset kulkuneuvot. Vallankäytön ja politiikan kannalta kyse on aktiivisista valinnoista ja toisaalta poissulkemisista. Tuottamalla autoilijat merkittävimmiti tielläliikkujiksi, samalla häivytetään näkyvistä jalankulkijoita ja pyöräilijöitä sekä julkisia kulkuneuvoja.

Tällä argumentaatiokentällä näkyy selkeästi miehinen näkökulma sekä haastateltavien (100% miehiä) että toimittajien osuudessa. Muilla aihealueilla ei näin selkeää eroa ollut havaittavissa. Kentälle ei siis ainakaan tämän otoksen perusteella mahdu muita tienkäyttäjiä. Saattaa olla, että miehisellä lähestymistavalla on ainakin osittain vaikutusta siihen, että liikenne tuotetaan korostetusti yksityisautoilijoiden näkökulmasta ja että lapset ja nuoret

puuttuvat tältä aihealueelta kokonaan. Greimaslaisittain ristiriita muodostuu siten autoilijoiden ja muiden tiellä liikkujien välille. Autoilijoiden täydentävänä elementtinä näyttäytyy miehisuus, kun taas muita tiellä liikkujia täydentää kuuluminen vähemmistöihin (naiset, lapset ja nuoret).

7.3.10 Kunnallispolitiikan rooli vähäinen

Kunnallispolitiikkaa käsiteltiin Keski-Suomen alueellisissa TV- uutislähetyksissä 4,1% kaikista aiheista. Tämä oli kymmenenneksi suosituin aihealue. Kunnallispolitiikka-aiheisten juttujen rajaaminen oli ongelmallista, koska monet niistä sijoittuivat aiheidensa puolesta myös muille sektoreille, vaikka taustalla olikin mitä suurimmissa määrin kunnallispoliittiset kysymykset. Kunnallispolitiikalla tarkoitankin tässä nimenomaan sitä, että aihe tuotettiin läheyyksessä ensisijaisesti kiistanalaisena, poliittisena kysymyksenä. Kunnallispolitiikkaan sijoitettujen juttujen näkökulmana oli useinmiten talous (40% jutuista, kun n=5). Juttujen sisältö oli pääasiassa kuntalaisia informoiva:

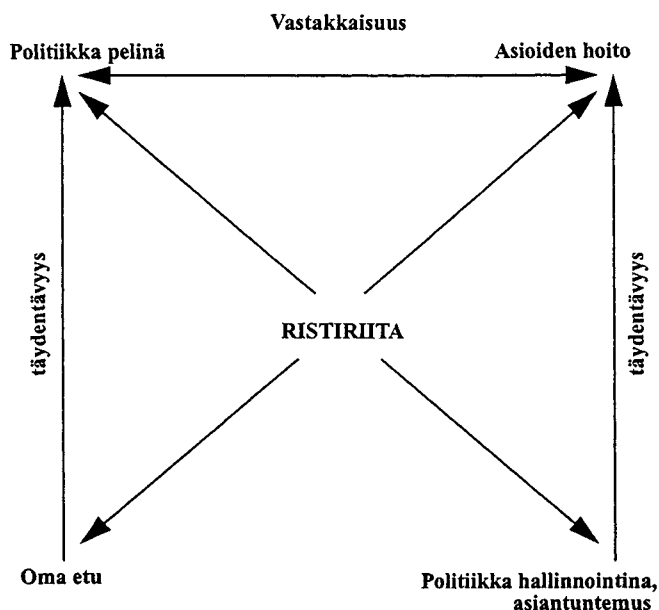
Kunnat ovat jakaantuneet niihin, joilla menee huonosti ja niihin, joilla menee hyvin. Keski-Suomessa Korpilahdella etsitään parin miljardin säästöjä, Kinnulassa talous on tasapainossa (8.2.2000).

Jyväskylän Vesilinnan peruskorjaus on tulossa odotettua kalliimmaksi. Korjauksen arvioitiin alunperin maksavan reilut 16 miljoonaa markkaa, mutta viimeisimmän laskelman mukaan summa nousee 19,5 miljoonaan markkaan (26.6.2000).

Kunnallispolitiikan suhteellisen vähäinen osuus (4,1% kaikista jutuista) on mielenkiintoinen. Yksi tulkintamahdollisuus on se, että alueuutisissa ei haluta nostaa esille yksittäisten kuntien asioita niin paljon, että niistä uutisoitaisiin lähetyksissä. Ehkä ajatellaan myös, että kunnallispoliittisista kysymyksistä saadaan tietoa riittävästi myös muiden tiedotusvälineiden kautta (esimerkiksi paikallislehdistä). Toinen mahdollinen tulkinta on se, että kunnallispolitiikan katsotaan jakavan enemmän ihmisiä kuin yhdistävän. Tällä tarkoitan sitä, että kunnallispolitiikassa korostuu tyypillisesti tietyn paikkakunnan sisäiset asiat, ei keskisuomalaisuus yleisellä tasolla. Eli tästä näkökulmasta katsottuna alueuutisissa ei haluta ryhtyä aktiivisesti uutisoimaan kunnallispolitiikasta, koska se vain harvoin luo keskinäistä yhtenäisyyttä alueella. Päinvastoin, kunnallispoliittiset kysymykset ovat omiaan jakamaan ihmisiä ryhmiin ja "kuppikuntiin". Kuvitteellisen yhteisön luominen ja ylläpitäminen kunnallispolitiikan avulla on siten mahdotonta.

Selvästi esille tuli se, että poliitikot eivät saa puhetilaa kunnallispolitiikassa eikä muillakaan aihealueilla. Kiinnostavaa kunnallispolitiikka-aihealueella oli myös se, että nuoret päästettiin ääneen. Poliittisesta painostusryhmästä, Nuorten Äänestä, oli haastateltu kahta aktivistia 27.6.2000 lähetyksessä.

Nuorten Ääni-ryhmä pistää päättäjiin vauhtia. Palokkalaiset nuoret haluavat vaikuttaa oman ympäristönsä viihtyisyyteen ja toteuttamistaan odottaa Palokan uimarannan kunnostus (27.6.2000)

Kunnallispolitiikan kentällä ääneen näyttää pääsevän lähinnä hallinnollinen näkökulma, mutta myös jonkin verran kunnallispolitiikassa mukana olevat henkilöt. Greimaslaisittain semioottisesta neliötä hyväksikäyttäen kunnallispolitiikan ristiriita muodostuu asioiden hoitamisen (hallinnointi näkökulma) ja politiikka pelinä-ajatuksen välille. Asioiden hoitamista täydentää asiantuntemus, kun taas peli-käsitystä täydentää "kähmintä", oman edun

häikäilemätön ajaminen. Ristiriita muodostuu siten asioiden hoitamisen (hallinnointi) ja oman edun ajamisen välille sekä toisaalta asiantuntemuksen ja politiikka pelinä-ajattelun välille.

7.4.11 Harvinaiset aihealueet

Mielenkiintoista on tarkastella erityisesti niitä teemoja, jotka jäävät Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä vähemmälle huomiolle. Nämä poissulkemiset saattavat kertoa jopa enemmän kuin varsinaiset alueidentiteetin rakennusosat. Tällaisia vähäiselle huomiolle jääneitä teemoja olivat esimerkiksi työllisyys ja työmarkkinat, aluehallinto ja -politiikka, urheilu ja matkailu.

Työllisyyden ja työmarkkinoiden vähäinen painottaminen Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä on ominaista. Ainoastaan 2,8% kaikista aiheista käsiteltiin tätä sektoria. Edes Keski-Suomen vaikeana jatkuva työllisyystilanne ei näytä vaikuttavan aihepiirin käsittelyyn. Näyttää siltä, että Keski-Suomea ei haluta lähetyksissä aktiivisesti tuottaa ongelmalliseksi ja vaikeaksi työttömyysalueeksi kuten jo talouselämän alan uutisoinnin kohdalla osittain jo tuli esille. Tähän liittyy siis se, että alueidentiteettiin ei haluta liittää alueelle kielteisiä ominaisuuksia kovinkaan innokkaasti. Poliittisesta näkökulmasta ja vallankäytön kannalta työttömien poissulkeminen lähetyksistä tarkoittaa sitä, että heitä ei pidetä yhteiskunnassa tasaveroisina kansalaisina. Työttömien, syrjäytyneiden, vanhusten ja vammaisten asioiden jättäminen vähälle huomiolle kertoo myös jostakin siitä, minkälaiselle katsojajoukolle alueelliset TV- uutiset on suunnattu. Tämän tutkimuksen valossa näyttää siltä, että lähetyksiä tehdään aktiivisille, työikäisille keskisuomalaisille.

Aluehallinnon ja -aluepolitiikan vähäinen määrä saattaa johtua siitä, että ei haluta korostaa sitä, että aluetta koskevia päätöksiä tehdään jossakin alueen ulkopuolella. Keski-Suomea ei alueuutisten lähetyksissä haluta tuottaa passiiviseksi hallinnointialueeksi, joka ainoastaan noudattaisi annettuja toimenpideohjeita. Sitä vastoin alue halutaan tuottaa aktiiviseksi ja vilkkaaksi talous- ja kulttuurielämän maakunnaksi, jossa asuu toisistaan ja ympäristöstään välittäviä kansalaisia, joiden sydäntä lähellä on itsensä kouluttaminen ja yhteiseen hyvään tähtäävä yhdistystoiminta.

Urheilun vähäinen painottuminen Keski-Suomen alueellisissa TV- uutisissa oli sikäli yllättävää, että maakunta ja etenkin Jyväskylä on aktiivista aluetta niin kilpa- ja huippu-urheilun kuin harrastusliikunnankin osalta. Niin ikään maakunnan keskus on tunnettu muualla Suomessa etenkin hyvistä liikuntapaikoistaan (esimerkiksi Laajavuori). Vain 2,8% kaikista aiheista käsitelti liikuntaa ja urheilua Keski-Suomen alueellisissa TV-uutisissa. Myönteistä oli se, että mukana oli myös maakuntaa koskettavia urheiluaiheisia juttuja:

Syrjäkyläisten asukkaat ja maanviljelijät ovat usein väliinputoajia liikuntaharrastusten saatavuuden suhteen. Keuruulla asiaan on puututtu kantrikuntotoiminnalla. Se on yksi kolmesta maakunnan Kunnossa kaiken ikää-tukea tänä vuonna saaneesta hankkeesta (27.6.2000).

Huomisiltana ottaa toisistaan mittaa kaksi keskisuomalaisista jalkapallojoukkuetta. Jyväskylän Jalkapalloklubi ja Äänekosken Huima pelaavat molemmat kakkosdivisioonassa, vastassa ovat siis toisilleen tutut joukkueet (31.5.2000).

Myöskään matkailu ja väestö eivät saaneet kovin suurta osuutta aihealueittaisessa tarkastelussa (molemmat 2,8% kaikista aiheista). Matkailu-aiheiset jutut koostuivat lähinnä matkailuyrittämisestä.

Aidon höyryveturin vetämä junasafari on viime vuorokauden aikana kulkenut läpi pohjoisen Keski-Suomen. Maakunnan matkailualan ihmisten järjestämällä junasafarilla tutustuttiin erilaisten matkailuyrittäjien tarjontaan (30.6.2000).

Väestö-aiheisissa jutuissa kerrottiin esimerkiksi alueen ihmisten juhlapäivien vietosta, kuten seuraavassa:

Kansallista veteraanipäivää on tänään vietetty myös Jyväskylässä. Joensuussa järjestetyn valtakunnallisen juhlan lisäksi on pienempiä tilaisuuksia järjestetty kunnissa (27.4.2000).

Kirkko ja uskonto-aihealueelta oli juttuja 2,1% kaikista aiheista. Aihealue sai Keski-Suomen alueellisissa TV- uutislähetyksissä huomiota, kun Petäjävedellä järjestettiin vanhoillislestadiolaisten suviseururatsastus- ja heinäkuun vaihteessa 2000. Tähän liittyviä uutisia oli kaksi kappaletta tutkimusjaksolla.

Vanhoillislestadiolaisten suviseuroille Petäjävedelle on kokoontunut 50 000 ihmistä. Piesalankylän pelloille on noussut 6000:n asuntovaunun ja noin 115 ha:n suviseurakaupunki (30.6.2000).

Ensi sunnuntaina käynnistytävä yhteisvastuukeräys etsii vapaaehtoisia listakerääjiä. Jyväskylän kaupunkiseurakunta tarvitsee noin 300 kerääjää, jotta se pääsisi 300 000 markan tavoitteeseensa (8.2.2000).

Maanpuolustus-aihealueelta juttuja oli 1,4% kaikista jutuista. Lukumääräisesti tämä tarkoitti kahta juttua.

Keski-Suomen rykmentissä Keuruulla on käynnissä ilmavoimien pelastautumiskoulutusleiri (28.6.2000).

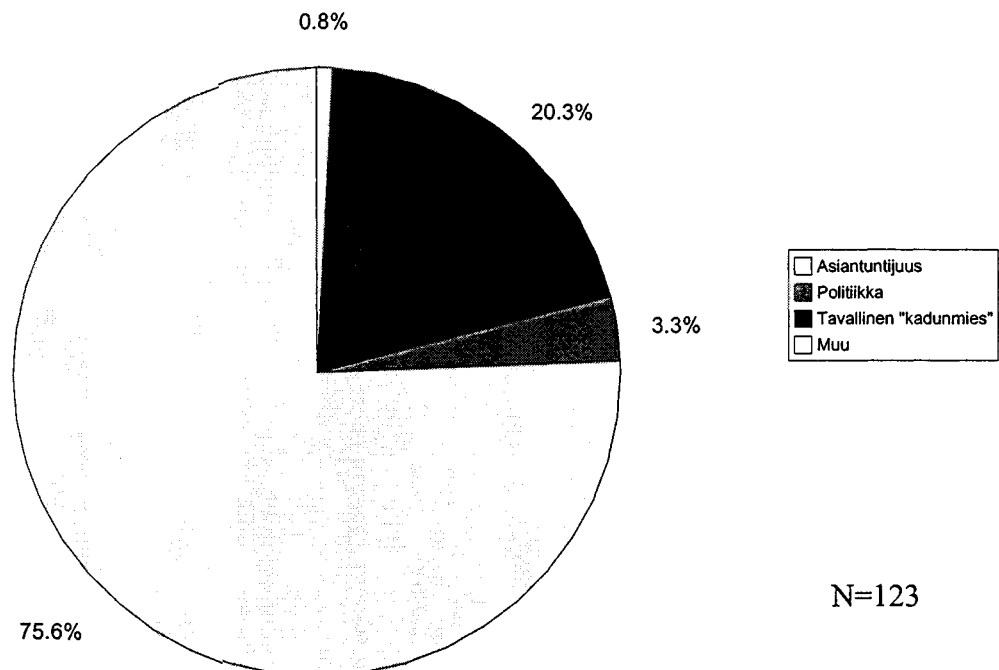
Naisten valmiusliittoon kuuluvan päällystön naisten liiton kolmivuotinen urakka, 50-vuotishistoriikki on valmistunut (7.2.2000).

7.4 Haastateltavien asema sekä sukupuoli

Keski-Suomen alueuutisissa haastatelluista ihmisistä noin 76% puhui ammattiasemansa tai asiantuntijan nimissä (taulukko 6). Poliittisia vaikuttajia haastatelluista oli vain noin 3%. Tavallisia kadunmiehiä haastatelluista oli noin 20%. Ryhmä muut muodosti 1% (haastateltavan nimi ja asema puuttuvat). Suurin osa haastateltavista oli siis asiantuntijoita. Tämä ryhmä on kirjava, sillä se muodostuu hyvin erilaisista ammanteista ja asemista, mutta yhteisestä ryhmälle on se, että haastatteleminen perustuu ammatin/aseman mukanaan tuomaan tietämykseen, arvovaltaan, legitimitettiin tai oikeutukseen. Tavallisia ihmisiä haastateltaessa puolestaan tärkeäksi asiaksi nousee ei-asiantuntijuus, vaan tavallisen arkipäiväisen näkökulman esille tuominen. Poliittiset henkilöt puhuvat poliittisista lähtökohdista.

Taulukko 6:

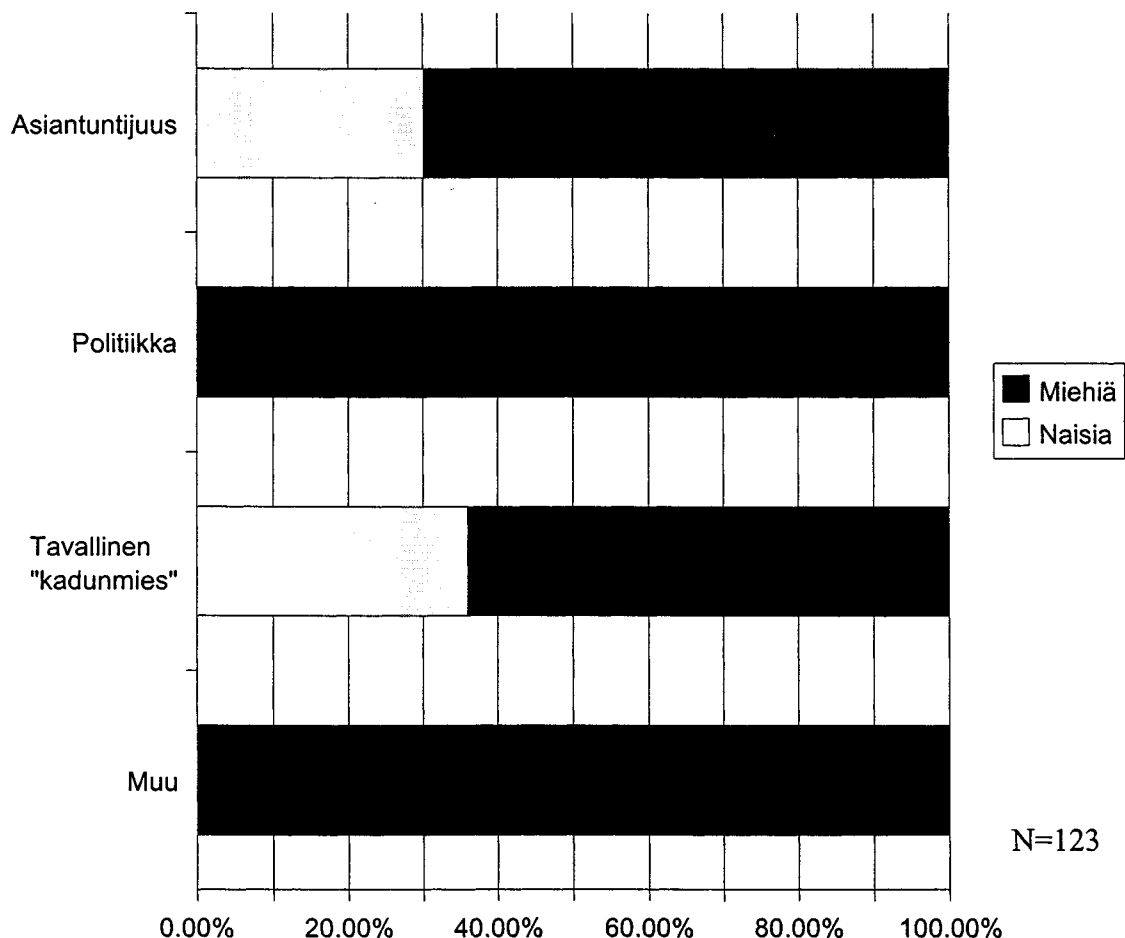
Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten haastateltavien aseman jakaantuminen 6.1.-30.6.2000

Asiantuntijuus näyttäytyy todella vahvana Keski-Suomen alueellisten TV- uutisten lähetyksissä tämän otoksen perusteella. Yhtenä merkittävämpänä syynä tähän on varmasti se, että käyttämällä asiantuntijoita, juttuun saadaan tiettyä painoarvoa ja auktoriteettiä. Toinen syy on todennäköisesti se, että ammattiaseman tai ansiantuntijuuden nimissä voi olla helpompi argumentoida kuin tavallisen ihmisenä. Tällöin ei tarvitse tuoda esille välttämättä omia henkilökohtaisia näkemyksiä, vaan voi puhua asemansa nimissä. Poliittisia vaikuttajia oli Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä haastateltu todella vähän. Tämä viittaa siihen, ettei politiikkaa ei nähdä alueuutisten kannalta tärkeimpänä asiana. Tavallisia ihmisiä oli alueuutisten lähetyksissä haastatelluista noin 20%. Tämä tuo merkittävällä tavalla tavallisen katsojan näkökulmaa esille.

Keski-Suomen alueuutisten lähetyksissä haastatelluista asiantuntijoista naisia oli 30% (taulukko 7). Poliitikoista 0% oli naisia ja tavallisista ihmisistä naisia oli 36%. Naisten osuus on siis huomattavasti pienempi kuin vastaava miesten osuus jokaisella tarkastellulla osa-alueella. Naisten lisäksi vähemmistöön jäävät selkeästi lapset ja nuoret sekä toisaalta myös vanhuksset.

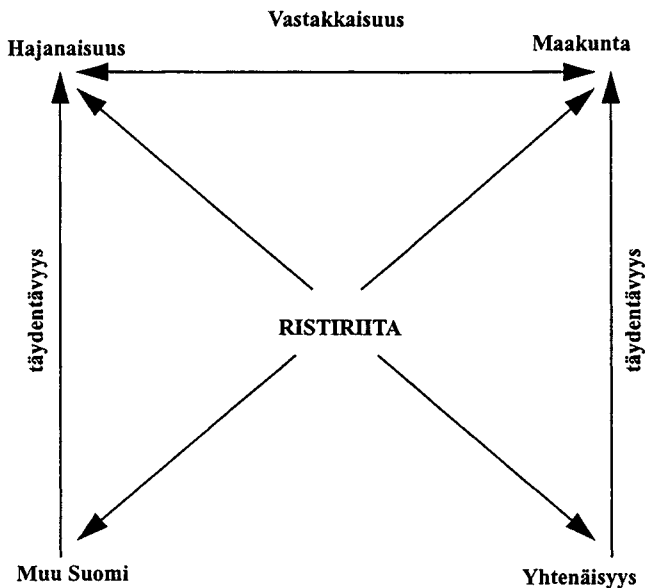
Taulukko 7:
Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten
haastateltavien sukupuolijakauma 6.1.-30.6.2000

7.5 Kaksi tarinaa: maakunnan yhtenäisyys ja aktiivisuuden korostaminen

Tämän päätösluvun tarkoituksena on Greimasin semioottista neliötä käyttäen syventää analyysiä Keski-Suomen alueellisista TV- uutisista. Aihealueittainen eikä spatiaalinen tarkastelu nouse enää keskeiselle sijalle, vaikkakin lähtökohtana niitä on tässä analyysissä käytetty. Tarkoituksena on luoda syvemmälle menevää tulkintaa lähetyksen sisällöstä.

7.5.1 Maakunnallinen yhtenäisyys

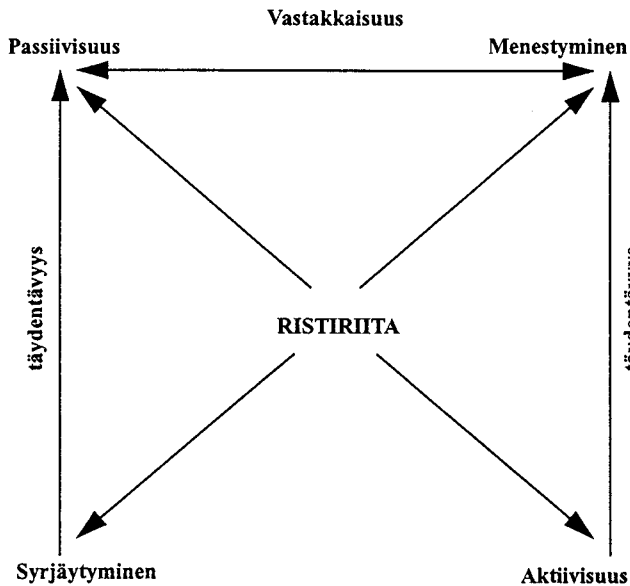

Ensimmäisen semanttisen neliön muodostaa maakunta, muu Suomi, hajanaisuus ja yhtenäisyys. Maakunnallisuus ja yhtenäisyys siis täydentävät toisiansa, samoin kuin hajanaisuus ja muu Suomi. Keskenään ristiriitaisia käsitteitä tässä ensimmäisessä semanttisessa neliössä ovat siten maakunta ja muu Suomi sekä toisaalta yhtenäisyys ja hajanaisuus. Alueuutisten lähetyksen perusteella näyttää siltä, että lähetyksissä Keski-Suomea pyritään eri tasoilla tuottamaan

yhtenäisenä alueena, vaikka itse asiassa maakunnassa ilmenee myös keskenään ristiriitaisia pyrkimyksiä ja tavoitteita. Alueen yhtenäisyyden tuottaminen liittyy siihen, että halutaan ylläpitää käsitystä siitä, että alueella on yhteisiä intressejä ja tavoitteita sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja että yhdessä on helpompi puolustaa yhteistä etua. Muu Suomi ja hajanaisuus liittyvät yhteen siinä mielessä, että erilaisissa tiedotusvälineissä maan eri osien erilaiset intressit tulevat esille aivan toisella tavalla kuin alueellisten medioiden maakuntadiskursseissa. Yhtenäistä Suomi- kuvaa ei tiedotusvälineissä edes pyritä luomaan, vaan Suomesta tuotetaan erilaisista näkökulmia, koska jokaisella alueella on omat intressinsä. Toisaalta esim. EU:sta katsottuna Suomi näyttäytyy varsin yhtenäisenä kokonaisuutena. Maakunnan ja muun Suomen ristiriita liittyy siihen, että muu Suomi ei pyri aktiivisesti ajamaan vaikkapa nimenomaan Keski-Suomen etua, vaan jokainen keskittyy omaan alueeseensa. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisen alueen on ponnisteltava saadakseen äänensä kuuluviin tiedotusvälineissä. Etenkin maakuntien ja pääkaupunkiseudun edut ovat olleet ristiriitaisia viime vuosina. Samanaikaisesti kun monissa maakunnissa kärsitään työttömyydestä, Etelä-Suomessa podetaan työvoimapulaa. Lisäksi itäisen ja pohjoisen Suomen maakunnat menettävät jatkuvasti työikäistä väestöään etelän kasvukeskuksiin, jolloin taloudelliset edellytykset muuttotappiomaakunnissa edelleen heikkenevät. Keski-Suomen tuottaminen intresseiltään yhte-

näisenä ja ristiriidattomana maakuntana ei siten ole kovin yllättävää. Sen voi olettaa liittyvän nimenomaan oman identiteetin vahvistamiseen ja yhtenäisyyden lisäämiseen yhteisön sisällä, muita toisia alueita vastaan.

7.5.2 Aktiivisuuden korostaminen

Toisen semanttisen neliön asemat muodostuvat menestymisestä ja syrjäytymisestä, avuttomuus/passiivisuus-aspektista ja aktiivisuudesta. Menestyminen ja aktiivisuus täydentävät toisiaan, samoin kuin avuttomuus/passiivisuus ja syrjäytyminen. Vastakkaisuus muodostuu siten menestymisen ja avuttomuuden/passiivisuuden välille. Ristiriita vallitsee puolestaan menestymisen ja syrjäytymisen ja avuttomuuden/passiivisuuden ja aktiivisuuden välillä. Alueuutisten lähetyksissä Keski-Suomi tuotetaan aktiivisena ja menestyvänä maakuntana. Tämä ilmenee siten, että uutislähetyksissä kerrotaan runsaasti taloudellisesti menestyneistä yrityksistä ja hankkeista, kun taas esimerkiksi alueen edelleen vaikeana jatkuvasta työttömyystilanteesta kertovia juttuja tuskin löytyy ollenkaan. Syrjäytyneiden tai työttömien näkökulmasta kertovia juttuja ei niin ikään ole. Sitä vastoin uutisoidaan keskisuomalaisen aktiivisuudesta niin järjestöissä, urheilussa, tapahtumissa, kansalaiskeräyksissä ja harrastuksissakin. Maakunta tuotetaan siten nuorekkaan aktiiviseksi, vireäksi, toiminnalliseksi ja tulevaisuuteen luottavaisesti suhtautuvaksi alueeksi. Lähetyksissä ei tuoda esille myöskään sitä, että maakunnan reuna-alueet joutuvat lähivuosina kohtaamaan monenlaisia haasteita, kuten maaseudun autioitumisen sekä väestön nopean ikääntymisen samanaikaisesti kun työikäiset muuttavat kasvukeskuksiin. Toisaalta on ymmärrettävää, ettei omasta maakunnasta haluta tietoisesti luoda negatiivista ja lannistunutta mielikuvaa, mutta toisaalta taas asioiden esille nostaminen voisi tuoda huomiota ja ratkaisuehdotuksia ongelmiin paremmin kuin vaikeneminen. Menestymistä ja aktiivisuutta ylläpidetään lähetyksissä myös siten, että luodaan käsitys siitä, että keskisuomalaiset voivat itse vaikuttaa omaan tilanteeseensa ja olosuhteisiinsa merkittävästi, vaikka itse asiassa monet ratkaisut ovat ainakin riippuvaisia koko maan ja toisaalta myös EU:n päätöksistä. Tällä tavalla kuitenkin ylläpidetään käsitystä siitä, että esimerkiksi menestyminen riippuu vain itsestä. Myös avuttomuus ja passiivisuus sekä syrjäytyminen tuotetaan tällöin tavallaan implisiittisesti itseaiheutetuiksi.

Alueuutisten lähetyksissä Keski-Suomi tuotetaan aktiivisena ja menestyvänä maakuntana. Tämä ilmenee siten, että uutislähetyksissä kerrotaan runsaasti taloudellisesti menestyneistä yrityksistä ja hankkeista, kun taas esimerkiksi alueen edelleen vaikeana jatkuvasta työttömyystilanteesta kertovia juttuja tuskin löytyy ollenkaan. Syrjäytyneiden tai työttömien näkökulmasta kertovia juttuja ei niin ikään ole. Sitä vastoin uutisoidaan keskisuomalaisen aktiivisuudesta niin järjestöissä, urheilussa, tapahtumissa, kansalaiskeräyksissä ja harrastuksissakin. Maakunta tuotetaan siten nuorekkaan aktiiviseksi, vireäksi, toiminnalliseksi ja tulevaisuuteen luottavaisesti suhtautuvaksi alueeksi. Lähetyksissä ei tuoda esille myöskään sitä, että maakunnan reuna-alueet joutuvat lähivuosina kohtaamaan monenlaisia haasteita, kuten maaseudun autioitumisen sekä väestön nopean ikääntymisen samanaikaisesti kun työikäiset muuttavat kasvukeskuksiin. Toisaalta on ymmärrettävää, ettei omasta maakunnasta haluta tietoisesti luoda negatiivista ja lannistunutta mielikuvaa, mutta toisaalta taas asioiden esille nostaminen voisi tuoda huomiota ja ratkaisuehdotuksia ongelmiin paremmin kuin vaikeneminen. Menestymistä ja aktiivisuutta ylläpidetään lähetyksissä myös siten, että luodaan käsitys siitä, että keskisuomalaiset voivat itse vaikuttaa omaan tilanteeseensa ja olosuhteisiinsa merkittävästi, vaikka itse asiassa monet ratkaisut ovat ainakin riippuvaisia koko maan ja toisaalta myös EU:n päätöksistä. Tällä tavalla kuitenkin ylläpidetään käsitystä siitä, että esimerkiksi menestyminen riippuu vain itsestä. Myös avuttomuus ja passiivisuus sekä syrjäytyminen tuotetaan tällöin tavallaan implisiittisesti itseaiheutetuiksi.

8. LOPPUTULOKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut ensinnäkin tarkastella Keski-Suomen alueellisia TV-uutislähetystyksiä siitä lähtökohdasta, millä tavalla niissä rakentuu maantieteellisesti Keski-Suomen alue. Keskeisin tutkimustulos oli, että lähetysten tuottama keskisuomalaisuus painottui ensisijaisesti Jyväskylään ja sen lähikuntiin (Jyväskylän maalaiskunta ja Laukaa). Seuraavaksi eniten uutislähetyksissä painottui kaakkoinen osa Keski-Suomesta (Hankasalmi, Joutsa, Toivakka, Luhanka) sekä Saarijärven suunta (Saarijärvi, Karstula, Kivijärvi, Pylkönmäki). Huomattavan vähäiselle käsittelylle jäi Jämsän alue (Jämsä, Jämsänkoski ja Kuhmoinen). Symbolisen tilan tuottamisen näkökulmasta voidaan ajatella, että Keski-Suomen alueelliset TV-uutiset ovat omalta osaltaan tuottamassa käsityksiä keskisuomalaisuudesta. Niinpä sen näkemykset ovat vaikuttamassa jossain määrin myös katselijoiden käsityksiin maakunnasta. Tätä näkemystä tukee myös Benedict Andersonin käsitys, jonka mukaan elämme kuvitelluissa yhteisöissä, koska emme ole tietoisia kaikkien yhteisön jäsenten olemassaolosta yhteisöjen suuren koon vuoksi. Jotta kuviteltu yhteisö voisi olla yhteisö, se pitää kyetä tuottamaan ja esittämään jäsenille jollakin tavalla. Painotekniikan kehittyminen mahdollisti kuvitellun yhteisön synnyn, kun representatio tuli teknisesti mahdolliseksi. Keski-Suomea voidaan pitää kuvitteellisena yhteisönä, koska sen jäsenet eivät tunne toisiaan, mutta ovat kuitenkin jokseenkin varmoja, että heitä on olemassa. Yhteisöön samastuvien joukko on asuu melko laajalla maantieteellisellä alueella, joten välitönstä kanssakäymistä ei yhteisön jäsenten välillä ei ole. Alueelliset TV-uutislähetykset on nähty tässä työssä vastauksena tähän representaation ongelmaan. Nyt keskisuomalaisuutta kyetään tuottamaan omissa TV-lähetyksessä säännöllisesti ja se palvelee ajallisesti samaan aikaan koko maakuntaa. Aikaisemmin tähän ovat pystyneet maakunnassa ainoastaan radio sekä sanomalehti. Visuaalisuutensa vuoksi televisiolla on kuitenkin ainutlaatuinen asema yhteisöllisyyden tuottamisessa.

Toinen tärkeä tutkimuskysymys tässä työssä oli se, miten median välittämät näkemisen tavat muokkaavat katsojien maailmankuvia ja jopa käsityksiä siitä, miten yhteiskunta muodostuu sosiaalisena kokonaisuutena. Käytännössä tämä on havaittavissa uutisoinnissa siten, että Keski-Suomeen liittyvät määrittelyt, kerrontatyylit, aihevalinnat, puhutavat, haastateltavat ihmiset jne. rakentavat ja luovat jatkuvasti sitä, mitä pidetään keskisuomalaisuutena ja sille tyypillisinä piirteinä. Keski-Suomi on siten jatkuvasti liikkeessä oleva, muuttuva käsite, joka elää ihmisten mielissä. Keskisuomalaisuus on siten myös poliittista, koska määrittelystä käydään jatkuvaa kamppailua. Greimasin semioottista neliötä hyväksikäyttäen pyrin pääsemään analyysissä astetta syvemmälle tasolle. Keski-Suomen alueellisissa TV-uutislähetyksissä useimmin esille nousivat

talouden ja elinkeinoelämän sekä kulttuurin teemat. Näiden kahden yleisimmän aihealueen sisällä käsittelytapa vaihteli suuresti. Kun kulttuurin kentällä äänensä kuuluville saivat tavalliset keski-suomalaiset, talous- ja elinkeinoelämässä puhetilaa ja näkyvyyttä saivat etupäässä asiantuntijat ja suuryritykset. Tämä kuvaa hyvin uutislähetystä myös kokonaisuudessaan: tietyillä aihealueilla näkökulma oli tavallisen kansalaisen, mutta toisilla taas voimakkaasti asiantuntija- ja instituutiopohjainen.

Tutkimuksen yhtenä lähtökohtana oli Anssi Paasin näkemys alueellisesta identiteetistä. Paasin mukaan alueidentiteetti voidaan jakaa alueen identiteettiin ja ihmisten alueelliseen identiteettiin. Ensin mainittu viittaa aluetta keskeisesti määrittäviin tekijöihin ja jälkimmäinen ihmisten samastumiseen tietyille alueelle. Tämän tutkimuksen lähtökohtana oli nimenomaan alueidentiteetti. Mutta tutkimustulosten perusteella näyttää siltä, että Paasin alueidentiteetti ja ihmisten alueellinen identiteetti kietoutuvat erottamattomasti yhteen niin, ettei voida tarkasti ottaen puhua kahdesta eri käsitteestä. Joukkoviestintävälineet rakentavat kuvaa nimenomaan tietystä alueesta, mutta samalla ne tietoisesti tai tiedostamattaan vaikuttavat siihen, minkälaiseksi muodostuu katselijoiden aluesamastuminen, käsitys tietystä alueesta ja sitä kautta sitoutuminen siihen. Näin ollen voisikin esittää, että alueidentiteetissä ja ihmisten alueellisessa identiteetissä on lopulta kyse saman asian eri puolista.

Tarkasteltava materiaali oli riittävän laajuinen tässä tutkimuksessa. Sen sijaan tutkimuksessa käytettyä aihealuejaottelua voidaan tarkastella kriittisesti. Jaottelu oli ehkä liian karkea, hienosäätö olisi voinut olla paikallaan. Esimerkiksi se, että joillekin aihealueille tuli runsaasti juttuja ja toisille ei juuri lainkaan, kertoo nähdäkseni siitä, että jaotteluperusteita olisi voinut tarkentaa. Mielekästä olisi ollut todennäköisesti myös sijoittaa tarpeen vaatiessa sama juttu useammalle aihealueelle. Kiinnostavaa olisi tehdä samanlainen analyysi Keski-Suomen alueellisista TV-uutislähetyksistä vuonna 2001. Silloin voisi vertailla, miten aihealueet painottuvat eri vuosina ja näyttäytykö keskisuomalaisuus maantieteellisessä mielessä eri tavalla kuin nyt. Mielenkiintoista olisi myös vertailla muiden alueuutispaikkakuntien materiaalia eli tarkastella sitä, minkälaisista elementeistä koostuu lounaissuomalaisuus tai pohjoispohjanmaalaisuus verrattuna keskisuomalaisuuteen.

9. KESKI-SUOMI VOIMISSAAN 2000-LUVULLA

Keski-Suomi on kiistanalainen ja siten myös poliittinen käsite. Alue ei ole itsestäänselvä ja luonnollinen, vaan se on aina joutunut taistelemaan olemassaolonsa puolesta idän ja lännen kulttuuri-
piirien välissä. Ponnistelut oman läänin saamiseksi loivat merkittävällä tavalla keskisuomalaista
alueidentiteettiä. Yhteisen tavoitteen puolesta taisteleminen vakiinnutti vähitellen tunteen alueel-
lisesta samastumisesta sekä nostatti samalla tiettyä ylpeyttä omasta alkuperästä. Myös läänin
menettäminen nosti sekin tavallaan taistelutahtoa.

Mielenkiintoista Keski-Suomen alueidentiteetissä on mielestäni se, että lehdistöllä on ollut 1800-
luvun lopulta lähtien merkittävä asema sen luomisessa. 2000-luvun alussa juuri mikään ei näytä
tässä asiassa muuttuneen, myös nyt alueidentiteetin tärkeimpiä ylläpitäjiä ovat Keski-Suomessa
alueellinen lehdistö sekä nyt myös alueelliset TV- uutislähetykset. Niin ikään määrittely maakun-
nan rajoista ei ole muuttunut mihinkään, vaan se jatkuu edelleen. 1800-luvun puolivälissä se sai
näkyvän muotonsa läänihankkeiden ehdotuksissa, tällä hetkellä määrittelyä tapahtuu EU-Suo-
messa, joka korostaa maakuntia keskeisinä alueellisina toimijoina.

Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten käynnistäminen Jyväskylässä kolmen ensimmäisen paik-
kakunnan joukossa alkuvuodesta 2000, on sekin sinällään viesti. Vaikka maakuntaläänin lääni
lakkautettiin, maakunta jäi. Alueuutiset voidaan hahmottaa Keski-Suomessa mielestäni maakun-
nan symbolina, rakennetaanhan niissä aktiivisesti kuvaa maakunnasta, kerrotaan tarinoita ihmi-
sistä, ilmiöistä ja asioista, jotka koetaan tärkeiksi ja merkityksellisiksi alueen asukkaiden
kannalta. Alueuutiset ovat osaltaan itse ylläpitämässä käsitystä kuvitteellisesta yhteisöstä.

Televisio näyttääkin olevan nyky-yhteiskunnassa se väline, jonka avulla kollektiivisten identiteet-
tien luominen ja yhteisten symbolien tuottaminen on mahdollista. Erityisen merkittävää on kui-
tenkin mielestäni havaita se seikka, että median välittämät näkemisen tavat muokkaavat jossain
määrin katsojien maailmankuvia ja käsityksiä ympäröivästä yhteiskunnasta. Näin ollen alueelliset
TV-uutislähetykset ovat osaltaan vaikuttamassa siihen, millaisena katsojat hahmottavat oman
lähialueensa. Alueellisten TV-uutislähetysten mahdollisuus on nimenomaan siinä, että ne voivat
tarjota katsojilleen paikallisuutta ja läheisyyttä, seikat jotka eivät valtakunnan uutisissa korostu.
Huomio tulisikin nähdäkseni kiinnittää siihen, miten ja millä tavalla asioista uutisoidaan. Asettu-
minen "tavallisen" keskisuomalaisen lähtökohtiin tuo uutiset lähemmäksi katselijaa.

Kansalaisten arkipäiväisinä toiminnan paikkoina hahmottuvat yhä edelleen oma kotipaikkakunta
ja lähialueet, vaikka ovet Eurooppaan ovatkin avoinna. Jotta identiteetin rakentaminen on mahdol-

lista, täytyy tunnistaa omat juurensa. Vahva alueellinen identiteetti on omiaan helpottamaan kansalaisten samastumista alueeseensa. Keski-Suomessa alueelliset TV-uutislähetykset ovat omalta osaltaan tukemassa maakunnallista alueidentiteettiä.

LÄHTEET

- Anderson, Benedict (1991) Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. Vers: London.
- Bauman, Zygmund (1997) Sosiologinen ajattelu. Alkuteos Thinking Sociologically. Suomentanut Jyrki Vainonen. Vastapaino. 2. painos. WSOY: Juva.
- Bourdieu, Pierre (1969) Intellectual field and creative project. Social Science Information vol 8:2, 89-119.
- Bourdieu, Pierre (1975) The Specificity of the Scientific field and Social Conditions of the Progress of Reason. Social Science Information vol 14:6, 19-47.
- Bourdieu, Pierre (1989) Social space and symbolic power. Sociological theory, vol 7:1, 18-26.
- Bourdieu, Pierre (1991) Political Representation. Elements for a Theory of the Political Field. Teoksessa Thompson J.B. (toim): Language and Symbolic Power. Cambridge: Polity Press, 171-202.
- Carey, James W. (1975) A Cultural approach to communication. Communication 2, 1- 22.
- Cohen, Anthony, P. (1985) The Symbolic Construction of Community. Tavistock: London.
- Durkheim, Emile (1964) The Division of Labor in Society. Translated by George Simpson. The Free Press. A Division of Macmillan Publishing Co. Inc.
- Edelman, Murray (1984) Afterword, 1984. Reflection on Symbolism and Politics. The

- Symbolic Uses of Politics with a New Afterword. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.
- Elder Charles D. & Cobb Roger W. (1983) The Political Uses of Symbols. Longman Inc.
- Fairclough, Norman (1995) Media Discourse. London etc: Edward Arnold.
- Giddens, Anthony (1984) The Constitution of Society. Outline of the Structuration. University of California Press: Berkley and Los Angeles.
- Greimas, A. J. (1980) Strukturaalista semantiikkaa. Suom. Eero Tarasti. Gaudeamus. Tammer-Paino: Tampere.
- Greimas, A. J. (1987) On Meaning. Translation by Paul J. Perron and Frank H. Collins. Theory and History of Literature, Volume 38. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Greimas, A. J. (1999) A.J.Greimasin luennot Helsingissä 4.-5.5.1979. Toimittanut ja suomeksi kääntänyt Eero Tarasti. Yliopistopaino, Helsinki 1999. Teksti aiemmin julkaistu samalla nimellä 1979.
- Haarni, Tuukka (1997) Joustavia tiloja: vallan ja ulossulkemisen urbaania tulkintaa. Teoksessa tila, paikka ja maisema. Toim. Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela, Sirpa Tani. Vastapaino, Tampere, 87-104.
- Hakkarainen, Pirkko (1998) Aluetelevision idea ja haasteet: käsityksiä Päijät-Hämeen TV-

- toiminnasta. Tampereen Yliopisto. Hall, Stuart (1985) Ideology and Communication Theory. Teoksessa Dervin, Brenda & Grossberg, Lawrence & O'Keefe, Barbara J. & Wartella Ellen (eds.) Rethinking Communication. Volume 1. Paradigm Issues. Newbury Park etc: Sage Publications, 40-52.
- Hall, Stuart (1988) Kulttuuritaistelu ja vastarinta. Teoksessa Maailmankulttuurin äärellä. Eskola, Katariina ja Vainikkala, Erkki (toim.). Jyväskylän yliopisto, nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 11. Jyväskylän yliopiston monistuskampus, 68-86.
- Hall, Stuart (1999) Identiteetti. Suom. ja toim. Mikko Lehtonen ja Juha Herkman. Vastapaino. Tampere.
- Hujanen, Jaana (1997) Media alueellista identiteettiä rakentamassa. Teoksessa Puheenvuoroja identiteetistä. Kalle Virtapohja (toim.). Atena Kustannus Oy: Gummerus, Jyväskylä 99-112.
- Hujanen, Jaana (2000) Journalismin maakunnallisuus Jyväskylän yliopisto. Yliopistopaino ja ER-Paino Ky. Lievestuore.
- Hänninen, Sakari (1998) Kamppailu identiteetistä. Teoksessa Missä on tässä? Sakari Hänninen (toim.). SoPhi, Yhteiskuntatieteiden ja valtio-opin julkaisuja 18.

- Jyväskylän yliopisto: Jyväskylän yliopistopaino, 107-129.
- Häkli, Jouni (1994) Maakunta, tieto, valta. Tutkimus poliittis-hallinnollisen maakuntadiskurssin ja sen historiallisten edellytysten muotoutumisesta Suomessa. Tampereen yliopisto, Tampere.
- Häkli, Jouni (1997) Näkyvä yhteiskunta: kansalaiset ja kaupunkisuunnittelun logiikka. Teoksessa Tila, paikka, maisema. Toim. Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela, Sirpa Tani. Vastapaino, Tampere, 37-52.
- Jameson, Fredric (1987) Foreword of On Meaning written by A.J. Greimas. Translation by Paul J.Perron and Frank H. Collins Theory History of Literature, Volume 38. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Jääsaari, Johanna & Alueelliset TV-uutislähetykset: Sarkkinen, Raija (2000a) tunnettuus ja mielikuvat. Helmikuu 2000. YLE /Yleisötutkimus 2000.
- Jääsaari, Johanna & Alueelliset TV-uutiset: Katselu ja Sarkkinen, Raija (2000b) ohjelmaa koskevat mielipiteet. Huhtikuu 2000. YLE/Yleisötutkimus, 2000.
- Jokipii, Mauno (1988) Keski-Suomen synty. Teoksessa Keski-Suomen historia 2 (toim. Mauno Jokipii). Keski-Suomen maakuntaliitto. Gummerus, Jyväskylä, 12-62.
- Kangas, Lasse (1997) Jyväskylän yliopistokysymys ja Keski-Suomi. Teoksessa Puheenvuoroja identiteetistä. Kalle

- Virtapohja (toim). Atena Kustannus
Oy. Gummerus: Jyväskylä, 67-76.
- Kaunismaa, Pekka (1997a) Keitä me olemme? Kollektiivisen
identiteetin käsitteellisistä
lähtökohdista. Sosiologia 3/1997,
220-230.
- Kaunismaa, Pekka (1997b) Mitä on kollektiivinen identiteetti?
Teoksessa Puheenvuoroja
identiteetistä. Kalle Virtapohja
(toim). Atena Kustannus Oy.
Gummerus: Jyväskylä, 37-54.
- Kirkinen, Heikki (1991) Maakuntien Eurooppa ja
Suomi. Otava, Keuruu.
- Kivistö, Kalevi (1997a) Kuinka käy keskisuomalaisuuden?
Teoksessa Puheenvuoroja
identiteetistä. Kalle Virtapohja
(toim.). Atena Kustannus Oy:
Gummerus, Jyväskylä 77-92.
- Kivistö, Kalevi (1997b) Sanat vuosien saatteena. Atena Kustannus Oy:
Gummerus, Jyväskylä.
- Lefebvre, Henri (1994) The Production of Space. Käännös:
Donald Nicholson-Smith. Blackwell,
Oxford.
- Locatelli, Rinaldo (1985) Euroopan neuvoston suositukset maakuntahallinnon
kehittämisestä. Teoksessa Maakuntahallinto.
Maakuntahallinnon päivä Lappeenranta 4.6.1985,
10-16.
- Markus Hazel & Wurf E. (1987) The Dynamic Self-Concept: A Social Psychological
Perspective. Annual Review of
Psychology 1987, 299-337.

- Massey, Doreen (1985) New Direction in space. Teoksessa Gregory, Derek & John Urry (eds.): Social relations and spatial structures, 9-19. Macmillan, London.
- Mennola, Erkki (1999) Idea maakunnasta. Kunnallisalan kehittämissäätöön julkaisu nro 33. Vammalan kirjapaino, Vammala 1999.
- Miettunen, Sanna (2001) Valtio-opin pro gradu: Lapin maakuntalehdissä alkuvuonna 2000 käyty muuttotappiokeskustelu lappilaisen alueidentiteetin ilmentäjänä.
- Mikkeli, Heikki (1998) Eurooppalainen identiteetti ja federalismi. Teoksessa Westfalenista Amsterdamiin. Heikki Mikkeli, Juha Sihvola, Pekka Suvanto ja Eino Lyytinen. Eurooppa-tiedotus n:o 168. Edita, Helsinki
- Mustonen, Anu (1997) Media ja identiteetti. Teoksessa Puheenvuoroja identiteetistä. Kalle Virtapohja (toim.). Atena Kustannus Oy: Gummerus, Jyväskylä. 147-159.
- Paasi, Anssi (1984a) Aluetietoisuus ja alueellinen identiteetti ihmisen spatiaalisen sidoksen osana. Suunnittelumaantieteen yhdistyksen julkaisu 13. Helsinki.

- Paasi, Anssi (1984b) Suomen väliortaan aluejärjestelmän kehitys ja hahmottuminen suomalaisessa aluetietoisuudessa. Suunnittelumaantieteen julkaisuja 14. Helsinki.
- Paasi, Anssi (1986) Neljä maakuntaa. Tutkimus aluetietoisuuden kehittymisestä. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja n:o 8. Joensuu.
- Paasi, Anssi (1996) Alueellinen identiteetti ja alueellinen liikkuvuus: suomalaisten syntymäpaikat ja nykyiset asuinalueet. Terra 108:4, 210-223.
- Paasi, Anssi (1998) Alueiden renessanssi ja identiteettipuhe. Teoksessa Missä on tässä? Toim. Sakari Hänninen. SoPhi. Yhteiskuntatieteiden ja valtio-opin julkaisuja 18. Jyväskylän yliopisto: Yliopistopaino, 170-190.
- Parvikko, Tuija (1996) Jäähväiset Keski-Suomelle. Viikkolehti 13.12.1996.
- Pekonen, Kyösti (1991) Symbolinen modernissa politiikassa. Jyväskylän yliopisto, nykykulttuurin tutkimusyksikkö. Jyväskylän yliopiston monistuskeskus: Jyväskylä.
- Perko, Touko (1998) Media on nykypäivän kirkko ja raamattu? Teoksessa Kymmenen kysymystä journalistiikasta. Toim.

- Touko Perko ja Raimo Salokangas.
Kopijyvä Oy. Jyväskylä, 1998.
- Pulkkinen, Tuija (1998) Naisyhteisö, subjekti-identiteetti ja toimijuus. Teoksessa Yhteisö. Jussi Kotkavirta & Arto Laitinen (toim.). SoPhi, Yhteiskuntatieteiden ja valtio-opin julkaisuja 16. Jyväskylän yliopisto: Yliopistopaino, 239-251.
- Rosenblatt, L.M. (1981) The Reader, the Text, the Poem. The Transaction Theory of the Literary Work. Southern Illinois University Press.
- Ridell, Seija (1998) Tolkullistamisen politiikka. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 617. Vammala.
- Roberts, J. M. (1985) The Triumph Of The West. London. British Broadcasting Corporation.
- Roos, J-P (1986) Elämäntapateoriat ja suomalainen elämäntapa. Teoksessa Kymmenen esseetä elämäntavasta. Toim. Kalle Heikkinen.
- Salminen, Kimmo (1999) Paikallisen julkisuuden nostattaminen kaupunkiseuduilla. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Sihvola, Juha (2000) Yksilönä yhteisössä. Kunnallisan kehittämissäätöön julkaisu nro 37. Vammala kirjapaino, Vammala 2000.

- Silvo, Ismo (1988) Valta, kenttä, kertomus. Yleisradion suunnittelu- ja koulutustoimen julkaisuja N:o 2. Hakapaino Oy 1988.
- Saukkonen, Pasi (1996) Identiteetti ja kansallinen identiteetti. Kosmopolis 4/1996, 5-19.
- Tapaninen, Ilpo (1999) Pohjois-Pohjanmaan alueen, kulttuurin ja identiteetin muodostuminen. Julkaisu: A22 Pohjois-Pohjanmaan liitto. Yliopistopaino. Oulu.
- Tarasti, Eero (1980) Esipuhe teoksessa A. J. Greimas: Strukturaalista semantiikkaa. Tammer-Paino: Tampere.
- Tarasti, Eero (1990) Johdatusta semiotiikkaan. Painokaari Oy: Helsinki.
- Tiihonen, Seppo & Tiihonen, Paula (1983) Suomen hallintohistoria. Valtion koulutuslaitos. Julkaisusarja A nro 3. Helsinki.
- Turkki, Teppo (1998) Minuus mediassa. Sitran julkaisusarja n:o 186. Atena kustannus Oy: Juva.
- Virtapohja, Kalle (1997) Johdanto: kirjan identiteetistä. Teoksessa Puheenvuoroja identiteetistä. Kalle Virtapohja (toim). Atena Kustannus Oy. Gummerus: Jyväskylä, 9-16.
- Vähämäki, Jussi (1997) Yhteisö ja politiikka. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden

tutkimuslaitos. Julkaisuja 16/1997.
Tampere, 1997.

Waever, Ole (1995) Turvallisuuden identiteetti -
identiteettien turvallisuus.
Kosmopolis 1/1995, 7-35.

Wilterdink, Nico (1993) The European Ideal. An Examination
of European and National Identity.
Archives européennes de
Sociologie 34/1993, 119-36.

Lehdet

Keskisuomalainen 7.10.2000

Linkki/Yleisradion henkilökunnan tiedotuslehti nro 3/26.1.2000

Suomen Kuvalehti nro 33/18.8.2000

Internet-lähteet

<http://www.intermin.fi/alue/kansallinen/seutukunta.html>. (20.4.2001)

LIITTEET

LIITE 1

Tutkimuksessa mukana olleet aiheet Keski-Suomen alueellisten TV-uutisten lähetyksissä

Kulttuuri

Äänekosken keskusta on saanut uuden kesäilmeen (31.5.2000)

Keski-Suomen kesäteatterit (2.6.2000)

Keskisuomalainen ruokakulttuuri esillä Helsingissä (2.6.2000)

Jyväskylä Summer Jazz-tapahtuma (28.4.2000)

Jyväskylässä avautuu 3 taidenäyttelyä (28.4.)

Lauanteelle taiteilijaeläke (28.4.2000)

Vaajakosken pitsinäyttely (26.6.2000)

Einari Vuorela-palkintoehdokkaat (27.6.2000)

Petäjaveden radio- ja TV-museo (27.6.2000)

Laukaan arkeologiset kaivaukset (28.6.2000)

Arvokkaat kulttuuriympäristöt (29.6.2000)

Suolahden aseman taidenäyttely (29.6.2000)

Petäjaveden kirkonkylästä on tehty pienoismalli (30.6.2000)

Saarijärven kesäteatterit (30.6.2000)

Jyväskylän ympäristötaidenäyttely (30.6.2000)

Jelmun uudet tilt (25.4.2000)

Jyväskylän ylioppilasteatteri (26.4.2000)

Kirjastoissa lukuviikko (26.4.2000)

Soi Laulu Laukaassa-tapahtuma (7.2.2000)

Jyväskylän kaupungin teatterin näytännöt (10.2.2000)

Haikarapolska-näytelmä teatterissa (11.2.2000)

Talven kulttuuritapahtuma Jyväskylässä (11.2.2000)

Tonttu Toljanteria tehdää Keski-Suomessa (29.5.2000)

Talous

Kotitaloustyölle maksettava valtion tuki poikanut pienyrityksiä (2.6.2000)

Pohjoisen Keski-Suomen seutuverkko-hanke (28.4.2000)

Miljoona Tornado-kilpailu pyrkii lisäämään uusia yrityksiä (28.4.2000)

Uusi radioasema Dei aloittaa (26.6.2000)

Asuntojen rakennusluvut (29.6.2000)

Reilun kahvin viikko (25.4.2000)

Verkkopankin käyttöön opastetaan (26.4.2000)

Osuuspankin tulos parani (27.4.2000)

Keski-Suomen kalatalouskeskus vuokrasi Huopanankosken (7.2.2000)

Osuuspankin liikevoitto kasvoi (8.2.2000)

UPM-Kymmenen voitto kaventui (8.2.2000)

Suomen suurimmat sähkömessut Jyväskylässä (8.2.2000)

Paikallisosuuspankkien tulos parani (9.2.2000)

Finnveran rahoitus (9.2.2000)

Velkaneuvonnan jonot (9.2.2000)

Tulevaisuuden arviot kehityksestä myönteisiä taloudessa (10.2.2000)

Valmet on saanut uusia tilauksia (10.2.2000)

Hirsitalot käyvät hyvin kaupaksi (10.2.2000)

Sähkömessut (10.2.2000)

Sähkömessut (11.2.2000)

Keksinnöt (11.2.2000)

Hyvän asumisen idea-kilpailu (29.5.2000)

Sosiaali- ja terveyssektori

Kela ja Jyväskylän sos. Ja terv.toimi tiivistävät yhteistyötä(31.5.2000)

Toimeentulotukiasiointiin uutta joustavuutta (31.5.2000)

Lääkäripula vaivaa (27.6.2000)

Rahapelien pelaaminen voi aiheuttaa riippuvuutta (28.6.2000)

Kuurojen palvelutalossa Antinkodissa juhlitaan (29.6.2000)

Vesijohtoveden keittosuositus Luhangassa (25.4.2000)

Potilasjonot kasvavat keskussairaalassa (9.2.2000)

Työssäjaksaminen (9.2.2000)

Päideongelmaiset ilman KELA:n tukea (10.2.2000)

Koulukuraattoreita ja -psykologeja ei tarpeeksi (30.5.2000)

Neuvoloiden iltavastaanottoa kaivataan (30.5.2000)

Terveyskeskusten aukioloajat kesällä (30.6.2000)

Koulutus

Ammatillisissa oppilaitoksissa on vietetty lukuvuoden

päätäjäisiä (31.5.2000)

Valmistujaisjuhlat kouluissa (2.6.2000)

Yliopiston tietokonesimulaatiokoulutus (29.6.2000)

Koulunkäyntiavustajien puute (26.4.2000)

Normaalikoulun tilat (26.4.2000)

Yliopiston mielenosoitus (27.4.2000)

Yliopiston tutkintojen määrä kasvussa (7.2.2000)

Yliopiston kehitysapuohjelma (8.2.2000)

Yliopiston Rekry-tapahtuma (10.2.2000)

Toivakan kouluremontti valmistui (11.2.2000)

Koulut liikkeellä-tapahtuma (30.5.2000)

Soiva kevätjuhla Lounaispuistossa (30.5.2000)

Luonto

Valkoselkätikan suojelualueella tiekiista (31.5.2000)

Päästöjen pieneneminen (27.6.2000)

Leväkukinnat alkanet (28.6.2000)

Päijänteen vedenkorkeus (29.6.2000)

Äänekosken tehtaan sellupäästöt pienenivät (25.4.2000)

Kesähakkuiden habitat (25.4.2000)

Lievestuoreen Lipeälammen puhdistus (25.4.2000)

Lämmin säätila (25.4.2000)

Hirvet liikkeellä (27.4.2000)

Joutsaan uusi hakelämpökeskus (27.4.2000)

Hilmonjoella saa kalastaa (29.5.2000)

Tuholaishyönteiset puutarhoihin (29.5.2000)

Onnettomuudet ja rikokset

Kaipolan tehtailta löydetyn ruumiin henkilöllisyys selvitetty (28.4.2000)

Hovioikeus kumosi Jkl: käräjäoikeuden tuomiot Keljonlahden murhista (26.6.2000)

Jkl:n junaturman käsittely siirtyy hovioikeudelle (27.6.2000)

Jämsässä löytyi miehen ruumis kaatopaikalta (25.4.2000)

Miehen ruumis tullut Jämsään muualta Suomesta (26.4.2000)

Graffitien kevätsiivous (26.4.2000)

Kajjansinkolle syytteet petoksesta (26.4.2000)

Rikoksesta johtuvien kiinniottojen määrä kasvussa (7.2.2000)

Rikosuhripäivystys uhkaa loppua Keski-Suomessa (26.6.2000)

Yhdistys- ja järjestystoiminta

Nuoret juhlivat koulujen loppumista (2.6.2000)

Vesiturvallisuuskampanja (26.6.2000)

Kalastusluvut (30.6.2000)

Unicefin keräys (27.4.2000)

Kuluttajaneuvonta (27.4.2000)

SPR:n veripalvelu (7.2.2000)

SPR tehostaa vaatteiden vastaanottoa (10.2.2000)

YAD juhlii (30.5.2000)

Maa- ja metsätalous

K-S:n metsänomistajat tyytymättömiä kuitupuun hintaan (28.4.2000)

Metsähakkeen käyttö (26.6.2000)

EU-tukitarkastukset ovat alkaneet Keski-Suomessa (28.6.2000)

Luomutuotanto kasvaa (8.2.2000)

Keskisuomalaisten suhtautuminen EU:n maatalouspolitiikkaan kielteistä (29.5.2000)

Metsäpalojen tuhot, kannattaako vakuutus? (30.5.2000)

Kalastuselinkeinon elvytys pohjoisessa Keski-Suomessa (26.4.2000)

Liikenne

Bensan litrahinta (30.6.2000)

Latvialaisia koulutetaan tienhoidossa (27.4.2000)

Sorateiden päällystäminen (7.2.2000)

Jkl:n keskustan liikennejärjestelyt (9.2.2000)

Bensan litrahinta (10.2.2000)

Liikenneturvallisuustyöstä palkittiin (11.2.2000)

Keljon liikennemyymälä harjakorkeudessa (11.2.2000)

Kunnallispolitiikka

Vesilinnan korjaus tulossa kalliiksi (26.6.2000)

Autiotilaselvitys Joutsassa kunnan taholta (28.6.2000)

Viitasaaren Kirkkosaaren asuntoalue (8.2.2000)

Nuorten ääni-ryhmä panee päättäjiin vauhtia Palokassa (27.6.2000)

Kuntien erilainen taloustilanne (8.2.2000)

Työllisyys ja työttömyys

Nuorten työpaja (25.4.2000)

Työllisyystilanne (26.4.2000)

EU-rahoja työllisyyden hoitoon (7.2.2000)

Metalliliiton puh.joht.peli (11.2.2000)

Urheilu

Joukkuevoimistelun MM-mestaruus Jyväskylään (31.5.2000)

Vastakkain 2 keskisuomalaista jalkapalloseuraa (31.5.2000)

Syrjäkyläisten ja maanviljelijöiden liikuntaharrastusmahdollisuus (27.6.2000)

Kuumailmapalloilun SM-kisat (29.6.2000)

Matkailu

Kesäleirejä järjestetään Piispalassa (31.5.2000)

Ensimmäiset loma-asuntomessut Ähtärissä (2.6.2000)

Kaksikerrosbussi liikennöi taas (26.6.2000)

Matkailuväki koolla (30.6.2000)

Väestö

Vapun vietto Jyväskylässä (28.4.2000)

Veteraanipäivän vietto (27.4.2000)

Nuori kansalainen-asennetutkimus (30.5.2000)

Päiväkodin kevätjuhla (30.5.2000)

Kirkko ja uskonto

Suviseurat (28.6.2000)

Suviseurat (30.6.2000)

Kirkon yhteisvastuukeräys (8.2.2000)

Aluehallinto

Poliisi tarkkailee pelastusliivien käyttöä vesillä (29.5.2000)

Hätänumeropäivä (11.2.2000)

Maanpuolustus

K-S:n rykmentillä käynnissä pelastautumiskoulutusleiri (28.6.2000)

Naisten valmiusliiton historiikki valmis (7.2.2000)

Aluepolitiikka

Kuntien yhteistyö tiivistyy Kuoreveden Hallin helikopteritukikohdan puolesta (27.6.2000)

Halosen valinta presidentiksi lisää maan kahtiajakautumista? (7.2.2000)

Kevyet

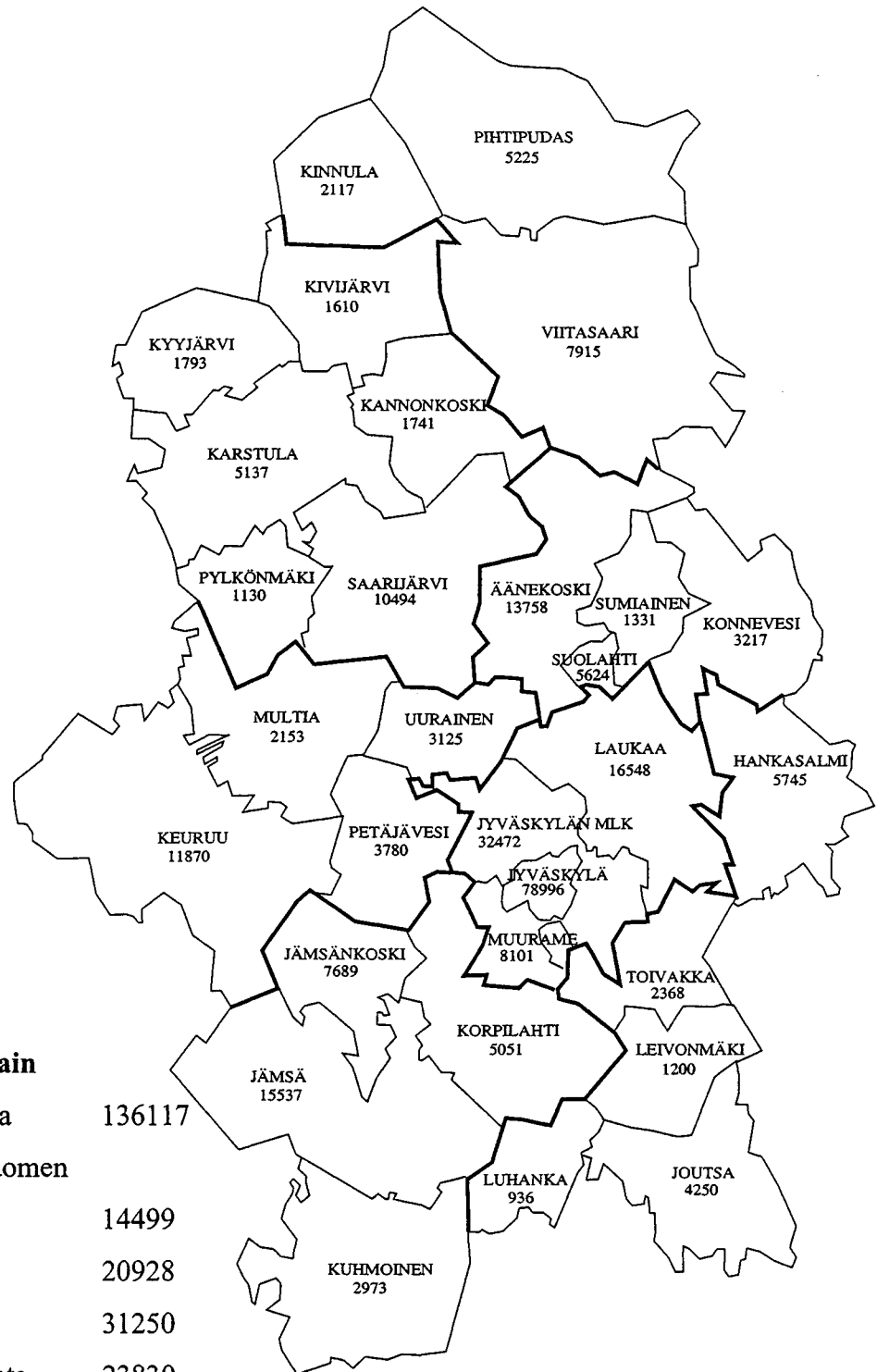
Postilaatikkojen ulkonäköön kiinnitetään entistä enemmän huomiota (2.6.2000)

Muut

Vesilinnan kello näyttää oikeaa aikaa (28.4.2000)

LIITE 2

Väkiluku Keski-Suomessa kunnittain ja seutukunnittain 31.12. 2000

Väestö seutukunnittain

Jyväskylän seutukunta	136117
Kaakkoisen Keski-Suomen seutukunta	14499
Keuruun seutukunta	20928
Jämsän seutukunta	31250
Äänekosken seutukunta	23830
Saarijärven seutukunta	21905
Viitasaaren seutukunta	15257

Keski-Suomi 263886

<http://www.keskisuomi.fi/tilastot/vaki1.htm>